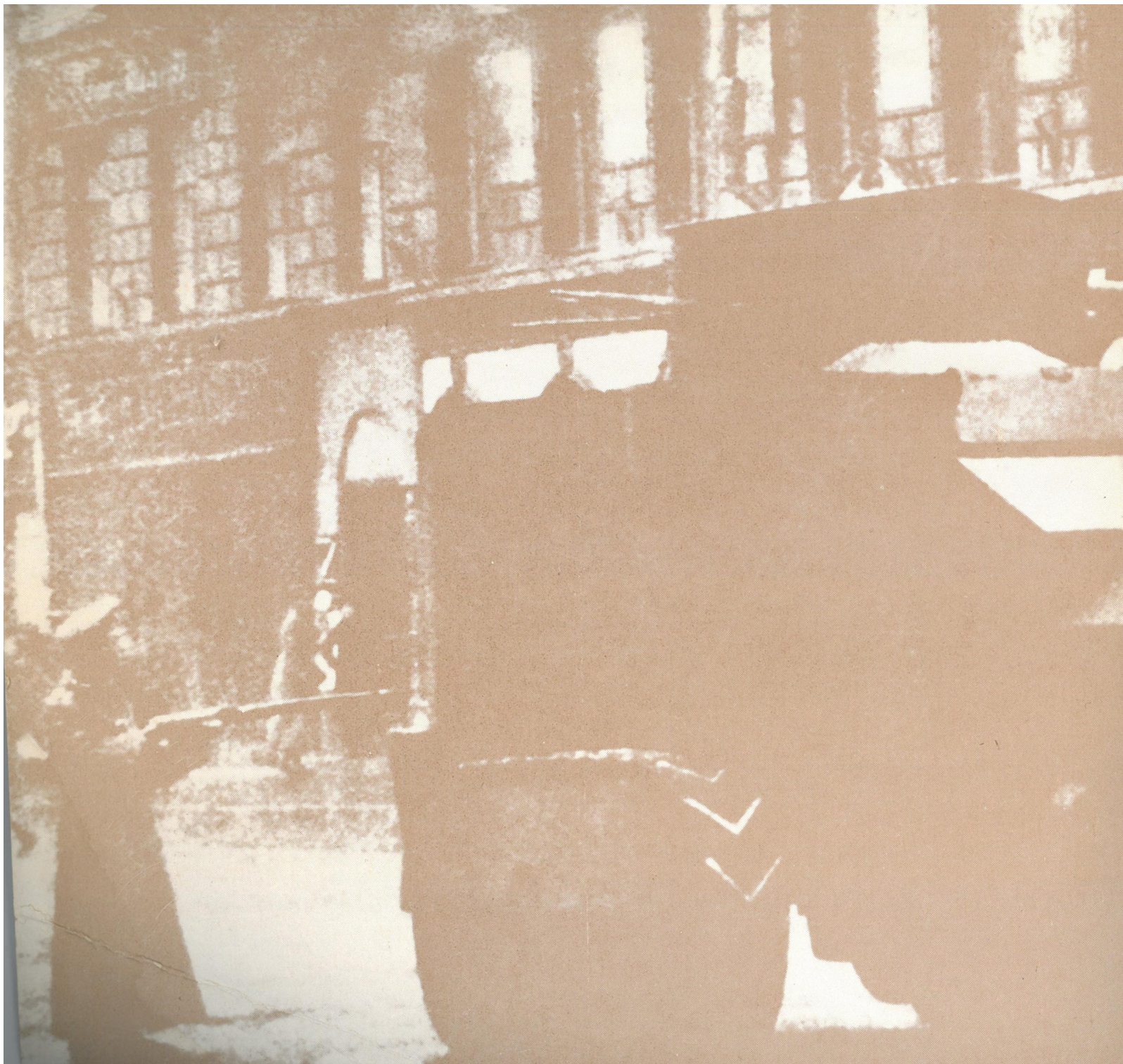

270/1967zach

1917
1967

PLAKAT
REWOLUCYJNY

MIĘDZYNARODOWY PLAKAT REWOLUCYJNY 1917-1967

EGZEMPLARZ OTWARTY
WYKAZANO W PRACOWNI

MIĘDZYNARODOWY

MINISTERSTWO KULTURY I SZTUKI
MUZEUM LENINA

PLAKAT REWOLUCYJNY
1917-1967

CENTRALNE BIURO WYSTAW ARTYSTYCZNYCH
WARSZAWA „ZACHĘTA” PL. MAŁACHOWSKIEGO 3

WYKONAWCY

Scenariusz — Szymon Bojko

Opracowanie plastyczne — Józef Mroszczak

Projekt plakatu — Leszek Hołdanowicz

Sekretarz wystawy — Zofia Jezierska przy współpracy Aleksandry Ożóg

Prace konserwatorskie — Jadwiga Nurczyńska (Muzeum Historii Polskiego Ruchu Rewolucyjnego)

Jerzy Maniewski, Tadeusz Nowak, Irena Owsianko (Muzeum Narodowe w Warszawie)

Realizacja techniczna — Centralne Biuro Wystaw Artystycznych

Opracowanie Katalogu

Redakcja — Szymon Bojko przy współpracy: Zofii Jezierskiej i Wandy Wyganowskiej

Komentarz historyczny — Roman Werfel

Opracowanie graficzne katalogu — Józef Mroszczak

Opracowanie techniczne — Jan Heydrich (CBWA)

Fotografie do katalogu i na wystawę — Zbigniew Kapuscik, Wanda Michalska, Jan Tymiński — CAF, Wiesława Rolke, Bożena Seredyńska

Fotografie barwne — Jan Tymiński — CAF

Korekty — Wydział Redakcji i Dokumentacji CBWA

KOMITET ORGANIZACYJNY WYSTAWY

Przewodniczący: Antoni Łyżwański

Członkowie: Janina Balcerzak
Szymon Bojko
Janusz Durko
Janina Fijałkowska
Zofia Jezłerska
Julian Konar
Jerzy Kończyk
Gizela Szancerowa
Jerzy Waśniewski
Wojciech Wilski

Komitet Organizacyjny, Muzeum Lenina w Warszawie oraz Centralne Biuro Wystaw Artystycznych tą drogą pragną złożyć najgłębsze podziękowania wszystkim Instytucjom, Organizacjom i Osobom prywatnym za ich pomoc w przygotowaniu i w realizacji wystawy Międzynarodowego Plakatu Rewolucyjnego. Organizatorzy wyrażają również ogromną wdzięczność za cenne wskazówki i informacje, dzięki którym udało się wydobyć na światło dzienne twórczość wielu nieznanych artystów i w pewnym stopniu posunąć naprzód wiedzę o historii plakatu.

EKSPONOWANE PLAKATY WYPOŻYCZONO Z NASTĘPUJĄCYCH ZBIORÓW:

AUSTRIA

Österreichisches Museum für Angewandte Kunst — Wiedeń

CZECHOSŁOWACJA

Národní Galerie — Praga
Muzeum Delnického Hnutí Brněnska — Brno
Muzeum Klementa Gottwalda — Praga
Ústav Dějin KSČ — Praga

FRANCJA

Bibliothèque Nationale — Paryż

HOLANDIA

Stedelijk Museum — Amsterdam

JUGOSŁAWIA

Muzej Revolucije Naroda Hrvatske — Zagrzeb

NIEMIECKA REPUBLIKA DEMOKRATYCZNA

Deutsche Akademie der Künste — Berlin
Museum für Deutsche Geschichte — Berlin

POLSKA

Muzeum Historii Polskiego Ruchu Rewolucyjnego — Warszawa
Muzeum Lenina — Warszawa
Muzeum Narodowe — Poznań
Muzeum Narodowe — Warszawa
Zakład Historii Partii — Warszawa

SZWAJCARIA

Kunstgewerbemuseum — Zurych

WĘGRY

Magyar Munkásmozgalmi Muzeum — Budapeszt
Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának
Párttörténeti Intézete — Budapeszt
Országos Széchényi Könyvtár — Budapeszt

ZSRR

Centralnyj Gosudarstwiennyj Archiw Literatury i Iskusztwa
SSSR — Moskwa
Centralnyj Gosudarstwiennyj Archiw Oktjabrskoj Rewoluciji
SSSR — Moskwa
Gosudarstwiennyj Muzej Rewolucji — Moskwa
Gosudarstwiennaja Biblioteka im. W. Lenina — Moskwa
Gosudarstwiennyj Literaturnyj Muzej — Moskwa
Gosudarstwiennyj Muzej Izobrazitelnych Iskusstw im.
A. S. Puszkina — Moskwa
Gosudarstwiennaja Publicznaja Biblioteka
Im. M. E. Sałtykowa-Szczedrina — Leningrad
Gosudarstwiennyj Russkij Muzej — Leningrad
Gosudarstwiennyj Teatralnyj Muzej — Leningrad
Gosudarstwiennaja Tretjakowska Galereja — Moskwa

INSTYTUCJE I OSOBY PRYWATNE KTÓRE
PODAROWAŁY PLAKATY NA WYSTAWĘ:

Francuski Komitet Obrońców Pokoju — Paryż
Komitet Centralny Francuskiej Partii Komunistycznej — Paryż
Komitet Centralny Włoskiej Partii Komunistycznej-Rzym
Wydawnictwo „Liesma” — Ryga
Wydawnictwo „Sowietskij Chudożnik” — Moskwa
Wydawnictwo Artystyczno-Graficzne — Warszawa
Wydawnictwo „Mintis” — Wilno

Fotografie panneaux z pociągów propagandowych z okresu wojny domowej oraz z dekoracji miast i pochodów w pierwsze rocznice rewolucji w Moskwie i w Leningradzie pochodzą ze zbiorów:

Gosudarstwiennaja Biblioteka im. W. Lenina — Moskwa
Gosudarstwiennyj Muzej Istorii Leningrada — Leningrad
Gosudarstwiennyj Muzej Rewolucji — Leningrad
Irina Bibikowa — Moskwa, pracownik naukowy Nauczno —
Issledowatielskij Institut Istorii i Teorii Izobrazitelnych
Iskusstw Akademii Chudożestw SSSR

EKSPONOWANE PLAKATY WYPOŻYCZONO
ZE ZBIORÓW PRYWATNYCH:

Szymon Bojko, Warszawa
Ewa Garztecka, Warszawa
Takashi Kono, Tokio
Erkhard Neuman, Frankfurt nad Menem
Warwara Rodczenko, Moskwa
Alberto Steiner, Mediolan
Manfred Vosz, Monachium

Rewolucja Październikowa — pierwsza w dziejach świata rewolucja proletariacka — była zarazem pierwszą rewolucją, która odwoływała się do świadomości szeregowego człowieka pracy, do jego aktywności, rozumu, do jego poczucia sprawiedliwości społecznej. Były i przed nią wielkie rewolucje ludowe, rewolucje, których siłę napędową stanowiły szerokie masy „prostych ludzi” — jednakże lud w tych rewolucjach występował żywiołowo, a owoce zwycięstwa zbierały nowe klasy posiadające i wyszukujące, wyniesione do władzy dzięki rewolucyjnej aktywności mas. W Rewolucji Październikowej po raz pierwszy sprawa przedstawiała się odmiennie. Tu kierownicza siła rewolucji — partia bolszewicka — wyzwoliła inicjatywę, samodzielność najszerszych mas pracujących, rozumiejąc, że jest to jedyna droga do realizacji celów rewolucji: przekształcenia starej „Rusi” w kraj socjalistyczny.

„Jestem najgłębiej przekonany — pisał Lenin w polemice z niektórymi przeciwnikami we własnej partii — że Rady Delegatów Robotniczych i Żołnierskich szybciej i lepiej urzeczywistnią sprawę samodzielności mas ludowych niż republika parlamentarna... Rady rozstrzygną lepiej, praktyczniej, słuszniej zdecydują, jak można uczynić i jakie mianowicie można uczynić kroki ku socjalizmowi”.¹⁾

Po Październiku Lenin jeszcze mocniej podkreśla wagę tego zagadnienia. „Nie możemy obecnie nawet dokładnie sobie wyobrazić, jakie niespożyte siły kryją się w masach ludu pracującego, w różnorodności komun pracy wielkiego państwa, w pracownikach i inteligencji, którzy dotychczas pracowali jako martwi, niemi wykonawcy planów kapitalistów, jakie siły kryją się i mogą się rozwinąć w warunkach socjalistycznej organizacji, społeczeństwa. Nasze zadanie polega tylko na tym, aby utorować drogę wszystkim tym siłom”.²⁾

Lenin zdawał sobie sprawę, że jest to zadanie niezmiernie trudne, niemal ponad ludzkie siły. Władza radziecka musiała prowadzić wojnę na frontach, zwalczać rodzimą kontrrewolucję i obcą interwencję. Na drodze jej stanął straszliwy, pozostawio-

¹⁾ W. Lenin, Dzieła, Warszawa 1951, t. 24, s. 36

²⁾ W. Lenin, Dzieła, Warszawa 1954, t. 27, s. 211

ny w dziedzictwie przez carat, spotęgowany przez wojnę światową i wojnę domową, gospodarczy regres kraju i kulturalne zacofanie olbrzymiej części ludności. „Miliony i dziesiątki milionów, drżące pod względem politycznym w ciągu dziesięciu lat, zahukane pod względem politycznym na skutek okropnego ucisku caratu i katorżniczej pracy na obszarach i fabrykantów, zbudziły się i zaczęły gargać do polityki” — pisał Lenin na początku kwietnia 1917 r. Miał tu na myśli klasę robotniczą wielkich ośrodków przemysłowych, która już raz, przed dziesięciu z górą laty, wystąpiła do walki z caratem i tylko na czas jakiś przycichła, sterroryzowana, zdławiona przez nędzę.

Ale oprócz tych „milionów i dziesiątków milionów” było jeszcze ponad sto milionów chłopów, którym samodzielnawie zamykało przez wieki wszelki dostęp do kultury, którym nawet nie wolno było decydować o własnym losie: „Spójrzcie na mapę RFSRR. Na północ od Wołogdy, na południowy wschód od Rostowa nad Donem i od Saratowa, na południe od Orenburga i od Omska, na północ od Tomśka, rozpościerają się niezmiernie obszary, na których zmieściłyby się dziesiątki wielkich, kulturalnych państw... A w zapadłych kątach wiejskich całej pozostałej Rosji? Wszędzie, gdzie dziesiątki wiorst dróg polnych — a raczej: dziesiątki wiorst bezdroża — dzielą wieś od kolei, to znaczy od materialnej więzi z kulturą, z kapitalizmem, z wielkim przemysłem, z wielkim miastem. — Czyż wszędzie w tych miejscowościach nie przeważają również stosunki patriarchalne, obłomowszczyzna, stosunki na wpół dzikie?”³⁾

Materialne i duchowe dziedzictwo tych „na wpół dzikich stosunków” legło ciężkim brzemieniem na władzy radzieckiej. Powstawała paradoksalna, ale realna sprzeczność: „My, proletariat Rosji — pisał Lenin w 1921 r. — wyprzedzamy wszelkie Anglie i wszelkie Niemcy pod względem naszego ustroju politycznego, pod względem siły władzy politycznej robotników i jednocześnie jesteśmy w tyle za najbardziej zacofanym spośród państw zachodnioeuropejskich jeśli chodzi o organizację przyzwoitego kapitalizmu państwowego, jeśli chodzi o poziom

³⁾ W. Lenin, Dzieła, Warszawa 1956, t. 32, s. 369

kultury, o przygotowanie do materialno-produkcyjnego «wprowadzenia» socjalizmu».⁴⁾

W tym okresie stało się już jasne: ogólnoeuropejska rewolucja socjalistyczna, która wydawała się tak bliska w dniach Października, której tchnienie zdawało się niemal wyczuwalne w latach 1918—1919, odsuwała się w dalszą przyszłość, pozostawiając jedynie perspektywę historyczną dla całego okresu dziejów. Trzeba było się liczyć z ponownym ustabilizowaniem się kapitalizmu w całej Europie Środkowej i Zachodniej. Zarysował się — jakże trudny — problem budownictwa socjalizmu w jednym kraju, wprawdzie rozległym i ludnym, obfitującym w bogactwa naturalne, ale zacofanym gospodarczo i kulturalnie, zniszczonym przez wojnę. Ludzie małoduszni wpadali w panikę. Czy nie trzeba będzie skapitulować przed kapitalizmem? Czy władza radziecka, dostosowując swą politykę do nowej sytuacji, nie przygotowuje gruntu pod restaurację kapitalizmu? Czy zacofanie kraju nie zmusi bolszewików nieuchronnie do takiej właśnie kapitulacji?

Lenin zachował spokój: „Jeżeli — odpowiada byłemu socjaliście Suchanowowi — do stworzenia socjalizmu potrzeba określonego poziomu kultury (choć nikt nie może powiedzieć jaki to jest ów określony „poziom kultury”, albowiem w każdym z krajów zachodnioeuropejskich jest on różny), to czemu nie wolno nam zacząć najpierw od zdobycia w drodze rewolucyjnej przesłanek tego określonego poziomu, a już dopiero potem, w oparciu o władzę robotniczo-chłopską i ustrój radziecki, zabrać się do doganiania innych narodów”.⁵⁾

Ale przekształcić tych możliwości w rzeczywistość nie można było bez tego, co marksiści nazywają subiektywnym czynnikiem dziejów, bez świadomości mas pracujących; powodzenie rewolucji zależało między innymi od ideowej postawy i życiowej kultury mas, od ich woli budowania nowego ustroju. „Właściwie — pisał Lenin na krótko przed śmiercią w r. 1923, gdy zakończyła się walka o utrzymanie władzy radzieckiej i Kraj Rad stawał na progu pokojowego budownictwa — pozostało nam „tylko” jedno zadanie: na tyle naszą ludność „ucywilizować”, by zrozumiała wszystkie korzyści płynące z powszechnego udziału w spółdzielczości i aby udział ten zorganizowała. „Tylko” tyle... Żadne inne mądrości nie są nam potrzebne... Ale żeby owo „tylko” zrealizować, potrzebny jest cały przewrót, cała faza rozwoju kulturalnego ogółu mas ludowych... Jeżeli wypadki wezmą pomyślny obrót, możemy przebyć tę epokę w ciągu jednego — dwóch dziesięcioleci. Ale będzie to mimo wszystko odrębna epoka dziejowa i bez tej epoki dziejowej, bez powszechnej umiejętności czytania

i pisania, bez dostatecznego rozgarnięcia, bez dostatecznego przyuczenia ludności do korzystania z książek i bez materialnej ku temu podstawy, bez pewnego zabezpieczenia, powiedzmy, przed nieurodzajem, głodem itp. — bez tego wszystkiego nie uda nam się osiągnąć celu”...⁶⁾

W dziełach Lenina z tego samego okresu jest także mowa o innych, materialnych przesłankach socjalizmu w republikach radzieckich: o elektryfikacji, uprzemysłowieniu itd. Ale nie zmienia to w niczym faktu, że Lenin licząc się z rosyjską rzeczywistością, przywiązywał ogromną wagę właśnie do sprawy przekształcenia człowieka, wychowania nowego człowieka na poziomie nowoczesnej wiedzy XX w. Lenin pisał niejednokrotnie o konieczności dotarcia do wielu dziesiątków milionów ludzi, którzy dotąd za swymi opłotkami żyli poza nawiasem historii. W kilka zaledwie tygodni po Rewolucji Październikowej Lenin znajduje czas na opracowanie wskazówek dla Piotrogrodzkiej Biblioteki Publicznej (kładzie w nich główny nacisk na udostępnienie jej zasobów również mieszkańcom „prowincji” — wszystkim, którzy w głębi kraju chcą zdobywać wiedzę o świecie i własnym kraju).

Kiedy młoda władza radziecka zмага się z kontrrewolucją, obcą interwencją, ruiną gospodarczą, Lenin kreśli obejmujący całą Rosję plan „propagandy monumentalnej”, przemawiającej do „wszystkich, wszystkich, wszystkich”.

Przekonać wielomilionowe masy o słuszności polityki radzieckiej trafić do ich serca i rozumu — oto do czego zmierzała w tym okresie propaganda partii bolszewików, oto co stanowiło jedno z ważnych politycznych zadań władzy radzieckiej w owej dobie.

W swej propagandzie bolszewicy chętnie posługiwali się również plakatem jako formą artystyczną szczególnie komunikatywną. Tak więc w odpowiedzi na zamówienie walczącej rewolucji grafika polityczna zaczęła przeżywać bujny rozkwit, o czym w pewnej mierze może świadczyć obecna wystawa. Na apel bolszewików odpowiedziała większość środowisk twórczych.

W okresach rewolucyjnych powstają szczególnie sprzyjające warunki do zaangażowania sztuki po stronie postępu. Wielu twórców dostrzega szeroką perspektywę przemian społecznych, wciąga się w wir walki politycznej.

Tak stało się w Rosji w 1917 r. Jeżeli przedtem tylko część środowisk twórczych brała aktywny udział w walce przeciwko caratowi (choć z walką tą sympatyzowała ogromna większość inteligencji twórczej), to patos Października zmienił pod tym względem sytuację w sposób zasadniczy.

Od Błoka po Majakowskiego, od Stanisławskiego po Meyerholda

⁴⁾ W. Lenin, Dzieła, Warszawa 1956, t. 32, s. 356—357

⁵⁾ W. Lenin, Dzieła, Warszawa 1957, t. 33, s. 495—6

⁶⁾ W. Lenin, Dzieła, Warszawa 1957, t. 33, s. 487

świat artystyczny Rosji i innych republik radzieckich opowiedział się po stronie nowej władzy w dążeniu do odrodzenia ojczystego kraju. W Październiku rozpoczął się okres czynnego rozwoju kultury wszystkich narodów radzieckich.

W dniach walki rewolucyjnej narodził się również rewolucyjny plakat jako samoistna gałąź sztuki. Za pośrednictwem plakatu władza radziecka przemawiała do dziesiątków milionów swych obywateli po raz pierwszy powołanych do świadomego udziału w życiu politycznym, do współdecydowania o losach kraju. To samo zjawisko powtórzy się we wszystkich rewolucjach, które zrodziły się z posiewu Października.

Powtórzy się w Węgierskiej Republice Rad — tragicznej „fałgodnej rewolucji”, która objęła władzę drogą pokojową, by znaleźć się w żelaznym pierścieniu imperialistycznej interwencji. Powtórzy się w ruchach rewolucyjnych w Niemczech na początku lat dwudziestych, w ruchach skierowanych przeciwko odrodzeniu niemieckiej reakcji, przeciwko ogólnoeuropejskiemu

niebezpieczeństwu, jakim był dojrzewający już faszyzm niemiecki. Powtórzy się w ponad dwuletniej epopei Republiki Hiszpańskiej, której niemal gołymi rękoma bronił lud hiszpański i ochotnicy z prawie całej Europy, przeciwko faszystom hiszpańskim, spod znaku gen. Franco, przeciwko „czarnym koszulom” włoskich dywizji faszystowskich i hitlerowskim eskadrom lotniczym; jedna z tych eskadr — Kondor — umiejętności nabyte pod hiszpańskim niebem wykorzystwała w r. 1939 nad Warszawą. Powtórzy się wreszcie — na jakże olbrzymią skalę, w jakże odmiennych warunkach — w walce Chińskiej Armii Narodowo-wyzwoleńczej przeciwko obcym imperialistom i ich rodzimym, feudalnym i kompradorsko-kapitalistycznym sojusznikom. Można powiedzieć, że we wszystkich tych krajach występuje wspólna prawidłowość: im szerszy jest zasięg rewolucyjnych wstrząsów, im głębsze dokonują się przemiany społeczne, tym większa rola rewolucyjnego plakatu jako oręża walki, jako agitatora i wychowawcy.

Międzynarodowa Wystawa Plakatu Rewolucyjnego jest manifestacją artystyczną dla uczczenia 50 rocznicy Rewolucji Październikowej w naszym kraju.

Zebrane na niej plakaty reprezentujące 23 kraje z czterech kontynentów ujrzały światło dzienne w szczególnych okolicznościach; towarzyszyła im atmosfera walk klasowych, powstawały w przełomowych okresach historycznych, kiedy masy pracujące sięgały po władzę.

Czas okazał się niemiłosierny dla sztuki zwanej „sztuką parkanów”. Nie mogły się oprzeć jego niszczącemu działaniu dzieła powielane w niesprzyjających warunkach technicznych, na lichym papierze i byle jakimi farbami, nieraz przy maksymalnym ograniczeniu palety kolorów. Wiele z ówczesnie wyprodukowanych prac zaginęło, inne przetrwały w stanie godnym pożalowania; pozostałe, wypłowiałe, mimo pieczołowitych zabiegów konserwatorskich, upodobniły się do wysłużonych żołnierzy, którzy przeszli szlak chwały i sławy.

Organizatorzy zdają sobie sprawę ze znacznych braków wystawy. Intensywna działalność partii komunistycznych i organizacji robotniczych w wielu krajach na polu propagandy wizualnej, została ledwo fragmentarycznie zarejestrowana. I chociaż wiadomo, że lewicowe czasopisma zamieszczały reprodukcje plakatów nie udało się, mimo uporczywych poszukiwań, znaleźć drukowanych odbitek. Wobec tego zdecydowano się na eksponowanie, w nielicznych wypadkach, kopii opracowanych na podstawie dokumentacji fotograficznej. Najwięcej eksponatów, w tym szereg unikalnych, pochodzi ze zbiorów radzieckich, a w szczególności z Biblioteki im. W. Lenina oraz z Muzeum Rewolucji w Moskwie.

W zespole plakatów radzieckich, wyselekcjonowanych z wielu tysięcy, dano pierwszeństwo latom dwudziestym — heroicznej epoce rewolucji. Widz odnajdzie tu znane i cenione prace, zaliczane do klasyki, a obok nich mniej spopularyzowane, rzadziej lub nigdy nie reprodukowane, zapomniane, które z racji autentycznej kreacji plastycznej, zasługują na przypomnienie.

I tak prezentowane są po raz pierwszy w Polsce dwa plakaty Lissickiego — „Russische Ausstellung”, „Czerwonym klinem

uderz w białych” — należące do rzadkości muzealnych, plakaty Lebediewa, Kłucisa, Czeremnycha i innych.

Zbiór plakatów z krajów kapitalistycznych, znajdujący się w Muzeum Rewolucji w Moskwie pochodzi z dawnego Muzeum Nowego Zachodniego Iskusstwa i powstawał w trudnych częstokroć warunkach; plakaty, odezwy, ulotki i inne materiały propagandowe, nadsyłali działacze międzynarodowych organizacji robotniczych, delegaci na Kongresy Międzynarodówki Komunistycznej, korespondenci zagraniczni Rosyjskiej Agencji Telegraficznej, pracownicy WOKS-u itp. Przy wyborze eksponatów z tego zbioru organizatorzy niniejszej wystawy kierowali się pragnieniem wydobyć z przeszłości wszystkiego, co zachowało wartość trwałą, co będąc świadectwem epoki nosi zarazem znamię przeżycia artystycznego.

Na wystawie znajdują się poza tym eksponaty pochodzące z muzeów Czechosłowacji, Węgier, NRD, Jugosławii, Francji, Holandii, Austrii i Szwajcarii, nadesłali również plakaty kolekcjonerzy i artyści z szeregu krajów. Nader skromne zasoby własne zostały powiększone o archiwum odnalezione w Zakładzie Historii Partii, a przekazane dla Muzeum Historii Polskiego Ruchu Rewolucyjnego.

W części historycznej, obejmującej lata 1917—1945 eksponowane są również plakaty odnoszące się do początków ruchu robotniczego, które świadczą, że w ruchu robotniczym bardzo wcześnie odczuwano potrzebę korzystania z wizualnych form propagandy. Dział współczesny, nie pretendujący do retrospektywnego przeglądu, ma raczej na celu potwierdzenie ciągłości w rozwoju plakatu rewolucyjnego i twórczości społecznie zaangażowanej, nieustannie odradzającej się, żywej i dynamicznej. Twórczość ta nie wygasła także w krajach kapitalistycznych, gdzie jest nadal formą walki i protestu przeciw siłom reakcji depczącej podstawowe prawa człowieka. Jak cała postępową sztuką w wysoko rozwiniętych państwach Zachodu, plakat przedzierać się musi przez zapory wszechobecnej i agresywnej reklamy. Godząc w filozofię mieszczańskiego egoizmu, w konformizm, plakat polityczny daje wyraz niepokojom i konfliktom współczesnego świata. Taką misję pełni w Niemieckiej Republice Federalnej,

w Anglii, w Stanach Zjednoczonych, we Włoszech, Francji i w Japonii. Zgromadzone dzieła, m.in. jeden plakat wydany we frankistowskiej Hiszpanii, a którego autorem jest Joan Miró oraz seria plakatów Picassa dla francuskiego ruchu obrońców pokoju — należą do świetnych osiągnięć artystycznych, a zarazem są przykładem sztuki zaangażowanej.

* * *

Pierwsza Międzynarodowa Wystawa Plakatu Rewolucyjnego miała miejsce w Moskwie w 1924 r. W dwa lata później w Moskwie, na wystawie „Rewolucyjna Sztuka Zachodu” eksponowano również plakaty, a w 1932 r. w piętnastą rocznicę Października, Muzeum Nowego Zapadnego Iskustwa zorganizowało wielką wystawę pod nazwą „Nowa Sztuka Zachodu”, na której plakat był bogato reprezentowany.

Plakaty hiszpańskie z okresu wojny domowej eksponowano w Moskwie dwukrotnie w 1937 r. Plakat radziecki był znany w świecie w dwudziestoleciu międzywojennym. Pierwsza konfrontacja sztuki radzieckiej na obcym terenie miała miejsce w 1922 r. w Berlinie i objęła wszystkie dyscypliny artystyczne z plakatem włącznie. Bogato prezentował się dział plakatu w Paryżu na Światowej Wystawie Sztuk Dekoracyjnych (1925). Specjalne wystawy plakatu radzieckiego odbyły się w Londynie (1926), Lipsku, Tokio, Amsterdamie, Kopenhadze, Gdańsku, Johannesburgu, Nowym Jorku (1931), Chicago (1933), Marsylii (1932). Radziecki plakat o tematyce rewolucyjnej eksponowany był w Berlinie (1927), w Hamburgu i Wiedniu (1927). Związek Radziecki brał udział w Londyńskiej Międzynarodowej Wystawie Plakatu (1930). Warszawska publiczność zetknęła się z grafiką plakatową w 1934 r. na wystawie radzieckiej książki. Artykuły z obszerną dokumentacją publikowały: „Gebrauchsgraphik”, „Art et Métiers Graphiques”, praska „Typografia”, warszawska „Grafika” — żeby wymienić tylko najważniejsze czasopisma fachowe. Pięknie wydany album z kolorowymi reprodukcjami plakatów W. Lebediewa (Russian placard 1917—1922) zaopatrzone komentarzem pióra wybitnego krytyka N. Punina jest dziś białym krukiem. Węgierski plakat rewolucyjny omawiano na łamach czasopisma „Das Plakat” oraz „Gebrauchsgraphik”.

Z ważniejszych pozycji krytyki artystycznej wymienić należy studium J. Tugendholda „Plakat na Zpadie” (Pieczat’ i rewolucija, t. I, 1927) oraz monografię W. Połońskiego „Rewolucyjny plakat” (Moskwa 1925).

Dynamikę plakatu radzieckiego pierwszych lat po rewolucji charakteryzuje indeks sporządzony przez historyka B. Butnik-Siwierskiego w książce „Sowietskij plakat epoki graždanskoj wojny 1918—1921” (Moskwa 1960). Obejmuje on 3694 tytuły,

przy czym autor przyznaje, iż wykaz jest niepełny. W latach późniejszych rozmach był mniejszy, ale plakat nadal należał do podstawowych form propagandy politycznej.

W czasie rewolucji na Węgrzech wydano przeszło 50 plakatów artystów reprezentujących różne nurty. Imponująco przedstawia się bilans plakatu republikańskiego w Hiszpanii. W latach 1936—37 w Madrycie, Barcelonie i Walencji powstało w ogniu walk kilkaset prac kilkudziesięciu artystów. O zainteresowaniu plakatem politycznym w Niemczech świadczy fakt, że na ogłoszony w 1927 r. konkurs na plakat dla „Die Rote Fahne”, organu KPD, wpłynęło aż 378 prac. Do jury zaproszono wówczas m.in. K. Kollwitz, prof. Frenzla, wydawcę „Gebrauchsgraphik” oraz innych znanych twórców.

* * *

Zalążki plakatu rewolucyjnego pojawiły się w ostatnich latach ubiegłego stulecia, w krajach, gdzie ruch robotniczy, wywalczwszy legalne warunki organizacji, rozwijał propagandę socjalizmu wśród mas. Najpierw pojawiły się afisze o obchodach pierwszomajowych, o zgromadzeniach z udziałem znanych przywódców itd. Z biegiem czasu przybierało zadań, jak np. propaganda prasy socjaldemokratycznej, sprawy oświaty, kultury i sportu robotniczego. Plakaty komponowali artyści samoucy i rysownicy litografowie, bowiem współpraca organizacji lewicowych z profesjonalnymi artystami była jeszcze słaba. Grafik-amator brał gotowy wzór z reklamy handlowej, z secesyjnej książki, z okładek zdobionych motywami roślinnymi. Wkrótce plakatem propagandowym zainteresują się artyści — będzie to moment jego narodzin. We Francji publicystykę graficzną uprawiali T. Steinlen i Grandjouan. O Steinlenie pisano wiele, dodajmy, że sztuką swą chciał bronić ludzi pokrzywdzonych, wyzyskiwanych, uginających się pod brzemieniem podatków i czynszów. Miał odwagę podpisywać się pod antywojennymi hasłami, gdy świat tonął w odętach szowinizmu. Kiedy w 1917 r. artysta urządził w Paryżu wystawę swych prac graficznych, jedna z litografii skomponowana w formie plakatu pod hasłem: „Wojna wojnie”, uległa konfiskacie. Litografie Steinlena m. in. „La Libération” niejednokrotnie przystosowywano do potrzeb propagandy ze względu na siłę wyrazu i tendencję socjalistyczną. Podobnie działo się z niektórymi drzeworytami F. Masserela i rysunkami G. Grosza.

O Grandjouanie wiadomo, że zamieszczał regularnie rysunki w paryskim piśmie satyrycznym „Assiette au beurre”. Plakaty jego powstałe na początku stulecia mają cechy powiększonej ilustracji, są przeładowane komentarzami, brak im zwartości, zdradzają jednak artystę o bogatej inwencji i wyobraźni. W okresie późniejszym Grandjouan wypracował własną formę, nawią-

zując wyraźnie do politycznej grafiki Gavarniego i Daumiera. Na wystawie tego mało znanego artystę, o którym nie wspomina literatura fachowa, poznajemy poprzez jego najlepsze dzieło — „La Révolution”. Jego technika wydobywania detalu z tła za pomocą światła, nasuwa analogie z grafiką Vallotona. Prawdziwie nowoczesnym artystą i prekursorem plakatu politycznego był budapeszteński rzeźbiarz i grafik Mihály Biró, z przekonań socjalista, związany z węgierskim a następnie austriackim ruchem robotniczym. Rzecz znamienita, artysta ten chętnie heroizował rzeczywistość, a równocześnie nie stronił też od karykatury. Zawsze jednak dążył do zapisu idei, jaką plakat miał przekazać, znakiem jednoczącym realistyczną formę z wartością uniwersalną. Takim znakiem — wyobrażeniem była obnażona postać unosząca młot — symbol rewolucji. Powtarzany w różnych wariantach, sparodiowany przez przeciwników politycznych, czerwony heros wyprzedził inny znak ikonograficzny, który upowszechnił się kilka lat później wśród robotników na świecie — skrzyżowanie sierpa z młotem. Twórczość Biró przygotowała grunt do wielkiej, choć krótkotrwałej epopei plakatu rewolucji węgierskiej.

* * *

Jednakże właściwym bodźcem dla rozwoju sztuki agitacyjnej stała się zwycięska rewolucja w Rosji. Wciągając po raz pierwszy w historię masy do uczestnictwa w tworzeniu nowego ustroju, władza radziecka uczyła je rozumienia sensu wydarzeń w toczącej się walce klasowej. Proces politycznego dojrzewania przyspieszyła wojna domowa i interwencja obcych armii. Trzeba było natychmiast rozwinąć pracę propagandową i agitację wśród szerokich warstw społeczeństwa. Środki wizualne miały do pewnego stopnia przewagę nad werbalnymi ze względu na miliony analfabetów i na wielonarodową strukturę ludnościową Rosji. Plakat ułatwiał przekroczenie barier językowych, a w czasie wojny domowej, uzupełniał, a nieraz zastępował gazetę, książkę, doniesienia prasowe, megafon zainstalowany na placu, argumenty mówcy na wlecu. Był więc nieprzypadkowo jak gazeta, czy książka — do czytania i do oglądania z bliska, jak opowieść z morałem, podzielona nierzadko na scenki, spięte wspólnym tytułem. Tradycja rosyjskiego ludowego obrazka „łubka” była głównym źródłem inspiracji, jej zawdzięcza plakat rewolucyjny swą świeżość i szczerą przeżyłość, formę naiwnego realizmu, w której anonimowi artyści określali swój stosunek do dobra i zła, do sprawiedliwości i cnót ludzkich. W prostej linii od „łubka” wywodzi się styl „okien” Rosta — Majakowskiego, Czeremnycha, Lebidiewa jak również twórczość Moora i Deni. Wczesny plakat radziecki mimo wielkiej różnorodności i kontrastów — od naiwnego realizmu do rosyjskiej secesji

i koloryzmu — odznacza się pewną jednolitością, wynikającą ze wspólnego podłoża kulturowego i dziedzictwa artystycznego. Plakat przylegał do wyobraźni ludowej przywykłej do aforyzmów i przypowieści, ocierał się o stare piśmiennictwo i malarstwo ikon, które będąc najbliższą szkołą doświadczeń formalnych wyznaczało wraz z „łubkiem” samorodny styl. Trwałą wartość osiągnęła sztuka ta również dlatego, że własne tradycje skrzyżowały się z europejską myślą plastyczną XX w. Rosja zapoznawała się z malarstwem Cézanne’a i Matisse’a, z odkryciami kubizmu, eksperymentami neoplastycyzmu i futuryzmu. Zawiązał się rosyjski ośrodek awangardy, który odegrał tak wielką rolę w formowaniu oblicza sztuki XX w. Idee konstruktywizmu i suprematyzmu, poszukiwania nowego języka plastycznego Malewicza, Tatlina, Fiłonowa, Lissickiego, Rodzenki, spowodowały gruntowne przeobrażenia w pojmowaniu formy, koloru, przestrzeni, przyspieszyły proces unowocześnienia plakatu, który uwalniał się od wpływów akademizmu. Lissicki, Rodzenko, bracia Stenbergowie i Kłucis wzbogacili sztukę plakatową techniką fotomontażu, wykorzystując doświadczenia dadaistów z którymi dość wcześnie zetknęli się malarze awangardy.

Lata trzydzieste nie były okresem urodzaju dla grafiki plakatowej. Na wystawie pokazane są prace i z tego okresu: ich twórcy — Moor, Dejneka, Kłucis, Klincz — zdołali jednak ustrzec się łatwego optymizmu i schematu. Obecnie w Związku Radzieckim obserwuje się dążność do przewyciężenia kierunku akademickiego jaki panował wszechwładnie w plastyce. Młodzi graficy odkrywają na nowo urok sztuki lat dwudziestych, jej dosadność i szorstkość, działającą odświeżająco, jak powiew czystego powietrza.

„Nowa fala” radzieckiego plakatu zasygnalizowana na I Międzynarodowym Biennale Plakatu w 1966 r. jest reprezentowana na wystawie charakterystycznymi dziełami młodego pokolenia artystów.

* * *

Doświadczenia młodej sztuki radzieckiej wywarły ogromny wpływ na kształtowanie się nurtu postępowego w środowiskach europejskiej awangardy. W czasie rewolucji na Węgrzech w 1919 r. zadania agitacji politycznej podjęła się czołówka artystów, wywodzących się z ruchu modernistów, cezannistów, grupy „Ośmiu”. Pełni krytycyzmu wobec tradycji artystycznych, artyści ci wierzyli, że rewolucja odrodzi sztukę. Jakkolwiek Węgierska Republika Rad żyła tylko 133 dni, zdołała wyzwoić potężne siły twórcze. Plakat był w tych dniach jedyną formą kontaktu nowej sztuki ze społeczeństwem, był także probierzem ideowości.

Powstały dzieła o wielkiej sile dramatycznej, trafiające w klimat rewolucyjnej ulicy. Podczas gdy Bereny, Uitz budują zwaliste, ciężkie postacie, z szorstkiej, gęstej faktury, Pór, jeden z założycieli grupy „Ośmiu” tworzy monumentalne kompozycje malarskie o zrytmizowanych układach i z lekka geometrycznych formach. Tendencja kubizująca występuje u większości autorów na przemian z odmianą niemieckiego ekspresjonizmu — łagodniejszą, mniej eksponującą wyraz i gest.

Po upadku rewolucji wielu artystów podzieliło los emigrantów politycznych, ale kontynuowali oni, jak np. Biró, Uitz, Siladi na nowym terenie sztuki w służbie socjalizmu.

* *

Specyficzne warunki w jakich działał rewolucyjny ruch robotniczy w Polsce w dwudziestoleciu międzywojennym, nie pozwoliły na rozwinięcie się u nas tego rodzaju twórczości plakatowej. A jednak w kręgach lewicy artystycznej, której ideowym przywódcą był Mieczysław Szczuka występowało silne dążenie wiązania nowej sztuki z radykalizmem społecznym. Znalazło to wyraz w programie „Blok”, w tym co „Blok” propagował i popularyzował, a co zwalczał w twórczości artystów związanych z awangardą. Wymieńmy chociażby okładki, fotomontaże do literatury i poezji rewolucyjnej Szczuki i Żarnowerówny; konstruowane na wyraźnych podziałach geometrycznych, surowe, z szorstką fakturą, silną blokową literą, działały jak plakat. Takie agresywne działanie miała „Europa” — światoburczy poemat A. Sterna, któremu kształt graficzny nadał Szczuka. Eksponowane na wystawie plakaty — ulotki dla KPP, projektowane przez tych dwoje artystów, mimo mikroskopijnych rozmiarów i prymitywnej techniki, należą do trwałych dokumentów grafiki rewolucyjnej.

* *

Grafika o ambicjach wychowawczych posiada w Niemczech stare tradycje. Kontynuowali je na przełomie XX w. moderniści z ugrupowań „Die Brücke”, „Der Blaue Reiter”, „Novembergruppe” i z berlińskiego ośrodka dadaistów. Nasycali oni swoją twórczość ostrą treścią społeczną, dramatyzmem, akcentami rozpacz, protestu i buntu, tak charakterystycznymi nastrojami powojennymi w Republice Weimarskiej. Ekspresjonizm pochwałą deformację, nadawał ruchowi układy gwałtowne, gestom — skalę wyolbrzymioną, linii — formę niespokojną, skłębioną. Ekspresjoniści chcieli oddać w sztuce napięcia, emocje, stany psychiczne artysty. Plakat polityczny lat dwudziestych czerpał obficie z estetycznej doktryny tego nurtu i rozwijał się w opozycji do grafiki reklamowej, mimo, iż w Niemczech miała ona

znaczące osiągnięcia. Plakat polityczny zerwał z obiektywną rzeczowością Bernharda, przeciwstawił się klimatowi mieszczańskiej „Gemütlichkeit”, estetyzmowi reklam Hohlweina, był więc bliższy grafice artystycznej i satyrze, która w osobach G. Grosza i J. Heartfielda uzyskała tak wielki rozgłos w świecie. Wśród twórców plakatu byli komuniści — J. Heartfield, L. Peri, A. Keil i bliscy ideologii proletariackiej jak G. Grosz, K. Kollwitz. Inni uprawiali twórczość tę w poczuciu sprawiedliwości i w obronie ideałów demokratycznych. Gdy w okresie narastania fali rewolucyjnej 1919 r. M. Pechstein kładł swój podpis pod plakaty nawołujące do porządku, przeciwko rozprzężeniu, obiektywnie oddalał się od własnych socjalistycznych przekonań, aczkolwiek witał Rosję Radziecką w plakacie wydanym z okazji 10-ej rocznicy Rewolucji.

Piękną kartę zapisała w historii plakatu K. Kollwitz dziełami o niezwykle czystym brzmieniu. Budząc sumienie świata w obliczu krzywdy, głodu i groźby wojny, swą wiarą w człowieka kreśliła zarazem optymistyczną perspektywę.

Doniosły wkład wnieśli artyści z Rote Gruppe i ARBKD (Association Revolutionärer Bildender Künstler Deutschlands) zamieszczający rysunki i karykatury w prasie komunistycznej i lewicowej, współpracujący z wydawnictwami m.in. z Malik Verlag, gdzie szczególnie aktywnie działał J. Heartfield. Plakat natomiast pojawiał się w zasadzie w okresie kampanii wyborczych. Jeden z takich plakatów zaprojektowany przez J. Heartfielda na wybory 1928 r., kiedy komuniści wzywali do głosowania na listę 5, należy do klasyki światowej.

* *

*

Kolejny rozkwit plakatu nastąpił w latach wojny domowej w Hiszpanii.

Pod pewnymi względami sytuacja była zbliżona do tej, która przyniosła ekspansję sztuki po wybuchu rewolucji w Rosji. Zagrożona republika musiała również odwoływać się do świadomości mas, do ich obywatelskiej dojrzałości, musiała rozwinąć ogromną akcję propagandową. W Hiszpanii również znaczną część ludności wiejskiej stanowili półanalfabeci, do których przemawiać można było raczej obrazowymi środkami informacji i dydaktyki. W Hiszpanii intelektualiści, pisarze, artyści w przytłaczającej większości znaleźli się po stronie ludu. Plakaty wydawały wszystkie partie polityczne, organizacje zawodowe i młodzieżowe, ministerstwa, zwłaszcza Ministerstwo Informacji i Oświaty Narodowej, Komitet Obrony Madrytu; organizacje działające na obszarze Katalonii posiadały odrębne pracownie. Pracownie grafiki propagandowej były również prowadzone przez syndykaty plastyków. Do pracy nad plakatem zaciągała się przeważnie młodzież na-

strojona rewolucyjnie, studenci artystycznych uczelni Madrytu, Barcelony i Walencji. Starsze pokolenie reprezentował m.in. Marti Bas — kierujący barcelońskim atelier, znany już wówczas malarz Juan Antonio Morales oraz José Renau, który pełnił również funkcję dyrektora departamentu plastyki w Ministerstwie Oświaty Narodowej. Niewiele dziś wiadomo o tych młodych autorach. Ich start artystyczny odbywał się przy akompaniamencie wybuchów bomb i był zarazem chrztem bojowym. Nazwiska, nie zidentyfikowane sygnatury czekają na badacza. Prace dokumentacyjne w tej dziedzinie zapoczątkowała już leningradzka Biblioteka Publiczna. Ponadto znany poeta hiszpański R. Alberti przygotowuje w Rzymie album plakatu hiszpańskiego z czasów wojny domowej.

Demonstrowane na wystawie prace należą do kilku odmian plakatu europejskiego lat trzydziestych, jakkolwiek występuje w nich pewien rys wspólny, charakterystyczny typ ekspresji, spotykany w sztuce hiszpańskiej, odpowiadający iberyjskiemu temperamentowi; jest to m.in. upodobanie do jaskrawych, nasyconych słońcem barw, dużych, uproszczonych form, budowanych rzeźbiarsko, jakby ciosanych w kamieniu, widoczny jest tu wpływ folkloru, refleks sztuki jarmarcznej. Jednakże na niektórych plakatach zaciążył styl mało ambitnej reklamy filmowej, jej powierzchowna stylizacja i naturalistyczna maniera rysunku.

W obronie republiki rozległ się z Paryża głos dwóch wielkich malarzy hiszpańskich — Pabla Picassa i Joana Miró. Picasso

stworzył wówczas cykl graficzny pt. „Marzenie i kłamstwo Franco”, dając zjadliwy portret dufnego generała na koniu — uosobienie nikczemności; następnie, w pawilonie Republiki Hiszpańskiej na Wystawie Światowej, wystawił Guernikę — dzieło, które wstrząsnęło opinią światową. W tymże pawilonie, Miró pokazał inne malowidło ścienne pt. „Kosiarz”, wyrażające radość z narodzin nowego życia, które niesie światło wolności dla Katalonii. Miró wspierał również akcję pomocy dla walczącej Hiszpanii, zaprojektował plakat i nalepki, które rozprowadzano wśród ofiarodawców. Artysta dołączył do nich ręcznie napisaną wypowiedź, tchnącą nadzieją w zwycięstwo ludu hiszpańskiego.

* *

*

W inny świat wprowadzają nas plakaty rewolucyjne z krajów Azji — Japonii, Chin, Iranu — wykonywane przez samorodnych artystów. Naiwne, lecz autentycznie plebejskie, czerpią z ludowej tradycji, z systemu pojęć i zasad obrazowania niezmiennych od wieków. Ale idee wyrażane w tych plakatach są powszechne, zrozumiałe dla wszystkich wyzyskiwanych i ciemionych.

Motyw walki, nadziei i zwycięstwa, przewijający się w plakatach różnych krajów i kontynentów, niezależnie od długości i szerokości geograficznej, jest kłamrą spinającą dzieła wszystkich artystów uprawiających tę niełatwą i szlachetną twórczość.

WSPOMNIENIA

DOŚWIADCZENIA

PROGRAMY

TWÓRCÓW

PLAKATÓW

Moja praca w „ROSTA” rozpoczęła*) się następująco: — na rogu Kuznieckiego i Pietrowki, gdzie obecnie znajduje się Mossielprom, zobaczyłem pierwszy wywieszony dwumetrowy plakat. Zwróciłem się natychmiast do kierownika „ROSTA” tow. Kierzencewa, który zapoznał mnie z M. M. Czeremnychem, jednym z najlepszych pracowników tego działu. Następne „okno” zrobiliśmy razem, potem dołączył się także Maljutin a następnie malarze: Ławiński, Lewin, Brik, Moor, Niurenberg i inni. Wykonawcy szablonów: Sziman, Michajłow i wielu innych oraz fotograf Nikitin. Początkowo tekst opracowywał tow. Gramen, potem prawie wszystkie tematy i teksty były moje. Teksty układali również O. Brik, R. Rajt, oraz Wolpin. Nadmieniam, że nie było czasu na odpoczynek. Pracowaliśmy w olbrzymiej nie ogrzewanej, bardzo mroźnej pracowni (potem wstawiano piecyk żelazny tzw. burżujkę, którego dym gryźł w oczy). Po powrocie do domu rysowałem dalej, a w wypadku wyjątkowo pilnej pracy zamiast poduszki do snu kładłem pod głowę polano, licząc na to, że na takim podkładzie nie zasną zbyt mocno, gdyż pospawszy tyle, ile potrzeba było do minimum wypoczynku, wpadałem ponownie w wir pracy...

Potrzeby wymagały od nas tempa maszyn — bywało że wiadomość telegraficzna przynosząca dane o zwycięstwach na froncie, już w czasie czterdziestu minut do godziny, podawana była na ulicy w formie barwnego plakatu. „Barwnego” to może zbyt mocno powiedziane: farb bowiem prawie nie było, gdyż braliśmy jakąkolwiek, zaledwie rozrabiając ją śliną.

Tego tempa, tej szybkości wymagał charakter pracy, gdyż od tego pośpiechu z jakim wywieszano wiadomość o niebezpie-

*) Majakowski rozpoczął współpracę z ROSTA (Rosyjska Agencja Telegraficzna) w październiku 1919 r.

czeństwie, lub zwycięstwie uzależnione były szeregi nowych bojowników.

Poza telegraficzną szybkością karabinu maszynowego — praca nasza nie miała racji bytu. Treścią pracy nie była wyłącznie energia, lecz także pełnia rewolucyjnego oblicza, oraz powaga naszych umiejętności, albowiem podnoszono jednocześnie jakość plakatu i charakter oblicza agitacji.

Ze wstępu do zbioru
„Groźny śmiech”, 1929.

EL LISSITZKY

...U nas w Rosji nowy ruch, który rozpoczął się w 1908 roku, jest od pierwszego dnia ściśle związany z malarzami i poetami — prawie żadna książka poetycka nie wyszła bez współpracy malarzy. Wiersze pisano i rysowano igłą litograficzną, lub wycinano w drzewie. Sami poeci składali całe strony. Tak pracowali — Chlebnikow, Kruczonych, Majakowski, Asiejew z malarzami i malarkami — Rozanową, Gonczarową, Małowiczem, Popową, Burliukiem i innymi. Nie były to luksusowe, numerowane egzemplarze, ale tanie nieoprawne zeszyty, które musimy uważać za sztukę ludową mimo, iż powstawały w miastach. W naszej młodej generacji artystycznej zebrała się w czasie rewolucji utajona energia, która czekała tylko na wielkie zamówienie społeczne, aby się rozwinąć. Audytorium stanowiła wielka masa półanalfabetów. Rewolucja dokonała u nas kolosalną pracę oświatową i programową. Tradycyjna książka została rozerwana na poszczególne strony, stokrotnie powiększone, kolorowo stopniowane i jako plakat wywieszane na ulicach. W odróżnieniu od amerykańskiego, nasz plakat nie był tworzony w celu szybkiego uchwycenia jego treści z przejeżdżającego obok sa-

mochodu, ale w celu przeczytania i objaśnienia z bliska. Gdybyśmy zreprodukowali pewną ilość plakatów formatu książkowego i oprawili je według tematów, to mogłaby powstać swoista książka. Ze względu na brak środków drukarskich i pośpiech, najodpowiedniejsza i dla najprostszego powielania mechanicznego najlepsza była znormalizowana, ryta w kamieniu praca ręczna. ...

Z artykułu „Książka z punktu widzenia wrażeń wzrokowych — książka wizualna”, Typografia, Praga 1929, Nr 8

DYMITR MOOR

... „Wizerunek kapitalisty, często spotykany w moich rysunkach i plakatach, jest wynikiem uogólnienia szeregu cech charakterystycznych, nagromadzonych dzięki obserwacjom, spotkaniom, wrażeniom z lektury, studiowaniu portretów działaczy politycznych kapitalistycznego Zachodu itp. Pusty wyschnięty kłos, przełamany w środku, przypominający ciało głodnego wieśniaka na moim plakacie „Pomóż” z 1921 roku, był obrazowym przedstawieniem, swego rodzaju symbolem, straszego głodu, srożącego się w tych latach w Powołżu; w tym kłosie chciałem przedstawić i spalone słońcem bezpłodne stepy, i spuchnięte z głodu bydło, i łzy matek, i przerażone oczy dzieci, i różne naczynia z „pożywieniem”, które widywałem, żywieniem przypominającym jakieś skamieliny.

Początkowo, kiedy zebrałem wszystkie te wrażenia, wydawało mi się że każde z nich jest na tyle ważne, że nie mam prawa nie opowiedzieć o nich widzowi, i planowałem swój plakat w formie postaci głodnego wieśniaka, otoczonej symbolami tych wszystkich nieszczęść; jednak przewyciężyłem literacki sposób przedstawiania i znalazłem formę, która, jak mi się wydaje, powinna być bardziej wymowna od wszystkich opisów. Taką formę nazywam obrazem szczegółu i w swoich pracach przywiązuję do niej wielką wagę. Jej zadaniem jest nasycić percepcję idei głębokim uczuciem, silną emocją.

W danym wypadku, pusty wyschnięty kłos powinien był wywołać u widza szereg przeżyć analogicznych do tych, jakie wystąpiły we mnie w czasie pracy, zrekonstruować obraz tego straszego nieszczęścia. Wrażenie to starałem się wzmocnić także

przez czarne tło plakatu, wykorzystując emocjonalne oddziaływanie koloru.

Wzburzywszy widza, wyprowadziwszy go ze stanu równowagi duchowej, zmusiwszy do szukania jakiegoś wyjścia, podpowiadam mu to wyjście lakonicznym podpisem pod plakatem „Pomóż” — apelem, który nie powinien pozostać bez odpowiedzi.” ...

Z artykułu „Obraz artystyczny” „Obzor iskusstw”, Nr 8, 1935

... „Lakoniczność, do której zawsze dążę w swoich pracach, nie oznacza sprowadzenia obrazu do czystego znaku plastycznego i do schematu. Tym czy innym wizerunkiem nie określałem zjawisk, lecz dążyłem do ich charakteryzowania, a jednocześnie pozostawiałem widzowi możliwość wniesienia w ów obraz własnej treści w zależności od skojarzeń jakie powstają w związku z tym obrazem...”

... „W sytuacji napiętej, wypełnionej wyjątkowymi wydarzeniami, im bardziej masy ludności wzburzone zostaną tymi wydarzeniami, tym bardziej lakoniczny może być obraz plakatu. W sytuacji spokojniejszej, kiedy plakat ma raczej charakter propagandowy, gdy celem jego jest objaśnienie takiego czy innego zjawiska, plakat nie może być całkowicie zwięzły, chociaż doza lakonizmu w plakacie zgodnie z jego specyfiką jest zawsze konieczna ...”

... „Synteza plakatu proletariackiego zawiera zawsze wielką ideę...”

Z wypowiedzi o plakacie, „Iskusstwo” Nr 13, 1948

... „Uogólnienie — to rezygnacja ze szczegółu w celu wydobycia całości. Detalizacja — wydobycie szczegółu przy neutralizacji całości. Zmiana skali — dla wyeksponowania najważniejszego. Rezygnacja z jedności czasu, przestrzeni, oświetlenia. Połączenie perspektyw — rzutu prostego, odwróconego i aksonometrycznego...”

... „Przewaga jednego koloru jest dla plakatu konieczna — dominanta ta choć narusza równowagę całej harmonii barwnej, zapewnia kompozycji plakatu korzystniejszy wyraz...”

... „Czy zajmowałem się problemami formalnymi? Oczywiście, tak! Rzeczą oczywistą była dla mnie wyższość w i o d a c e g o koloru. Jak go budowałem? Zwyczajnie, w oparciu o układ poziomy i pionowy, w najprostszej proporcji — pół na pół.

Jak komponowałem plakat? (mowa o plakacie „Pomóż” — uwaga red.) Detale (ktoś)? Zasada wykluczania szczegółu. Opowiadanie czy obraz? Prawdziwy plakat. Po co? Dla kogo?...”

...„Forma naszego plakatu uległa skostnieniu, zatrzymała się i wbrew temu, że wszystko płynie, wszystko się zmienia, nie płynie i nie zmienia się, lecz zatrzymała się i siedzi, jak staruszka, na jednym miejscu. Forma stała się bezwładna, anemiczna, często nader uspokojona — a to bardzo źle...”

Wypowiedzi artysty zaczerpnięte z książki: J. Chałamiński, „D. Moor”, Moskwa 1961.

1918 r. LISTOPAD

W „Berliner Blätter” znajdujemy następujący opis atmosfery ulicy berlińskiej po rewolucji listopadowej.

„Niegdyś kipiała tu walka o profity ekonomiczne. Ze wszystkich ogłoszeń rozbrzmiewał głos rynku; napisy świetlne i jaskrawo kolorowe reklamy nawoływały: myj ręce najlepszym mydłem X! Ja pierę Sidolem! Kupuj cygara tylko Manoli! Wielogłośne szaleństwo, które jednak stworzyło bogactwo narodu. Teraz ulica leży szara w pyłe. W oknach i na ścianach domów zamalowane arkusze papieru, nic więcej tylko polityczny plakat.”
Tamże korespondencja z Wiednia:

„Rewolucyjna epoka daje o sobie znać papierowymi werblami, futurystyczną orkiestrą maszyn rotacyjnych. W tych samych miejscach gdzie niedawno widniały ostrzegające napisy „naklejanie wzbronione”, dziś ogromne symbole, barwne obrazy, licytujące się wymalowane hasła... Artysta bierze idee z ust oratora i rzuca je na ściany domów. Rewolucja pozostawiła na uboczu plakat handlowy, artyści wzięli się do polityki”.

Cytaty zaczerpnięte z artykułu J. Tuśendholda, Plakat na Zapie, „Pieczat i rewolucja”, ks. 1, 1927

NOVEMBERGRUPPE

Stoimy na żyznej glebie rewolucji.

Nasze hasło brzmi:

WOLNOŚĆ, RÓWNOŚĆ, BRATERSTWO

Złączyliśmy się z równości naszych ludzkich i artystycznych przekonań.

Uważamy za nasz najszlachetniejszy obowiązek, aby najlepsze swe siły poświęcić dla obyczajowej odbudowy młodych wolnych Niemiec. Występujemy za dzielnością na każdym odcinku i takie

nastawienie popieramy za pomocą wszystkich dostępnych nam środków.

Żądamy nieskrępowanego prawa do wypowiedzania swoich poglądów oraz nieskrępowanego publicznego zajęcia stanowiska wobec nich.

Uważamy za szczególny obowiązek odkrywać wszystkie wartościowe talenty w dziedzinie artystycznej i przedstawiać ich dorobek opinii publicznej dla dobra ogółu.

Nie jesteśmy ani partią, ani klasą samą dla siebie, lecz ludźmi, ludźmi, którzy na odcinku wyznaczonym im przez naturę wykonują z całym poświęceniem ciężką pracę, taką która jak każda inna, jeśli służyć ma dobru całego narodu, musi odpowiadać interesom ogółu i musi być oceniana i uznawana przez ogół.

Mamy uznanie dla każdej działalności, którą respektujemy w każdej dziedzinie i w każdej formie oraz uważamy, że najbardziej pracowitym przypadają najcięższe zadania, których rozwiązanie muszą wziąć na siebie na użytek całego narodu.

Każdy na swoim miejscu w wspólnej, ciężkiej i niezmiordowanej pracy ma brać udział w dziele odbudowy — oto nasz cel.

Nasza walka skierowana jest przeciwko wszystkim burzycielom — naszą miłością darzymy wszystkie siły postępowe.

Czujemy się młodzi, wolni i czysti.

Nasza nieskazitelna miłość należy do młodych wolnych Niemiec i kierując się tą miłością chcemy śmiało i bez obaw, wszystkimi stojącymi do naszej dyspozycji środkami, zwalczać zacofanie i reakcję. Wszystkim powołanym i poczuwającym się do odpowiedzialności artystom kubistom, futurystom i ekspresjonistom przesyłamy braterskie pozdrowienia oraz wyrażamy życzenie, aby przyłączyli się do nas.

Z książki „Manifeste Manifeste 1905 — 1933”, Dresden 1962

W listopadzie 1918 r. powstaje w Berlinie ugrupowanie pod nazwą NOVEMBERGRUPPE występujące z ambitnym programem odbudowania prestiżu sztuki przez jej ściślejsze powiązanie z codziennością życia oraz z dydaktyką społeczną. Grupa sympatyzowała z ruchem robotniczym i lewicową inteligencją. W jej skład wchodził malarze, rzeźbiarze i architekci, m.in. M. Pechstein, H. Richter, W. Kandinsky, B. Taut, P. Klee, Mies van der Rohe, R. Haussmann, C. Klein, R. Belling.

MAX PECHSTEIN

Wierzmy, iż dzięki powstaniu republiki socjalistycznej dojdzie nie tylko do uzdrowienia stosunków w dziedzinie sztuki, lecz nastanie także jednolita epoka w sztuce naszych czasów. Na gruncie przyswojonych sobie przez naszych grafików umiejętności w różnych dziedzinach sztuki stosowanej, zabłyśnie jutrzeńska jedność „naród i sztuka”. Sztuka nie powinna być więcej domeną dzieci bogaczy i nie powinna służyć tylko dla przyjemności na rzecz ich sfery i pochodzenia. Przeciwnie, dana być musi możliwość synom narodu, by drogą swoich umiejętności kroczyć dalej w dziedzinę sztuki. Sztuka nie jest zabawą, lecz obowiązkiem wobec narodu. Jest ona sprawą publiczną.

Max Pechstein. Czego pragniemy. Do wszystkich artystów, Berlin 1919
Zaczerpnięte z katalogu wystawy „Anklage und Aufruf — Deutsche Kunst zwischen den Kriegen”, Berlin 1964

KOMUNISTYCZNA GRUPA ARTYSTÓW

Zorganizowani i działający w partii komunistycznej malarze i graficy utworzyli „komunistyczną grupę artystów”, która przyjęła nazwę **ROTE GRUPPE**

Zgrupowani w niej artyści przepojeni są świadomością, że dobry komunista musi być najpierw komunistą, a dopiero potem artystą lub specjalistą w swej dziedzinie, że wszelkie zdolności i umiejętności traktować należy jako narzędzie w służbie walki klasowej. Postawili przed sobą zadanie, ażeby działając w ścisłym związku z miejscowymi centralnymi organami partii komunistycznej przyczynić się, poprzez zrealizowanie następującego, krótko sformułowanego programu roboczego, do wzmoczonego i skutecznego oddziaływania propagandy komunistycznej za pomocą środków pisarskich, malarskich i scenicznych.

W miejsce nazbyt jeszcze obecnie indywidualistycznych metod pracy artystów komunistów musi nastąpić planowa działalność:

1. Organizowanie ukierunkowanych pod względem ideologicznym wieczorów propagandowych.
2. Współdziałanie we wszystkich rewolucyjnych imprezach.

3. Występowanie przeciwko wolnościowym niemieckim pozostałościom ideologicznym w proletariackich imprezach (Helmatlied — Romantik).
4. Wychowawcza praca artystyczna w okręgach, projekty wzorcowe gazetek ściennych, instruktaż przy sporządzaniu plakatów i transparentów, popieranie dyletanckich prób członków partii, pragnących za pomocą słowa lub obrazu wyrazić swą rewolucyjną wolę.
5. Organizowanie wystaw objazdowych.
6. Ideologiczna i praktyczna praca wychowawcza wśród samych artystów rewolucyjnych.
7. Występowanie i zajmowanie stanowiska przeciwko kontrrewolucyjnym manifestacjom kulturalnym.
8. Działalność destrukcyjna względnie neutralizująca wśród artystów mieszczańskich.
9. Wykorzystanie wystaw sztuki dla celów propagandowych.
10. Nawiązanie kontaktów ze słuchaczami uczelni i szkół artystycznych.

Uważamy „**ROTE GRUPPE**” za załóżkę stale rozwijającej się organizacji wszystkich proletariackich, rewolucyjnych artystów Niemiec. Dotychczas przyłączyli się do naszej komunistycznej grupy liczni pisarze, a z ludzi teatru towarzysz Erwin Piscator. Wzywamy pozostałych malarzy i pisarzy do współdziałania z nami na gruncie naszego programu roboczego oraz do przyłączenia się do nas.

Korespondencję należy kierować na ręce sekretarza Rudolfa Schlichtera, Berlin, Neue Winterfeldstr. 17.

„Die Rote Fahne” Nr 57, 1924 r.

Z książki „Manifeste Manifeste 1905 — 1933”, Dresden 1962

ROTE GRUPPE zawiązana w 1924 r. skupiła malarzy, grafików, pisarzy, reżyserów reprezentujących rewolucyjny odłam inteligencji niemieckiej. Okazywała bezpośrednią pomoc partii komunistycznej w jej działalności kulturalnej i propagandowej. Przewodniczącym był G. Grosz, członkami m. in. J. Heartfield, O. Nagel, K. Witte, O. Dix, O. Griebel.

MIHALÝ BIRÓ

„... Chciałbym z własnych doświadczeń przytoczyć jeden przykład dla uzmysłowienia czym powinien być plakat polityczny.

Mam na myśli plakat zwany „mięsem armatnim”, który wykonałem przed pierwszą mobilizacją zarządzoną przez monarchię Austro-Węgierską przeciwko Serbii. Plakat zamówiony został wieczorem o godz. 7-ej. Narysowałem go z miejsca w dwóch kolorach, tak że o godz. 8-ej rano następnego dnia był już wszędzie rozplakatowany. W pół godziny później policja w pełnym uzbrojeniu, z wydobytymi szablami, usiłowała rozpedzić tłumy zebrane wokół słupów oblepionych plakatami. Policja darła plakaty na strzępy gdziekolwiek je zobaczyła. Rozentuzjowana publiczność nalepiała coraz to nowe egzemplarze. Wkrótce potem tysiące ludzi, niosąc plakaty, kroczyły przez miasto, zaś o godz. 12-ej w południe rozszerzał się już strajk powszechny...”

Z artykułu pt. „Sztuka” albo plakat polityczny. *Gebrauchsgraphik* Nr 7, 1932

List otwarty przewodniczącego paryskiej grupy artystów z „Salonu Niezależnych”, skierowany do Komitetu Pomocy Ofiarom Faszyzmu Hitlerowskiego w związku z nagonką kół reakcyjnych na Wystawę Karykatury Antyfaszystowskiej, zorganizowaną w praskiej galerii „Manes” (1934).

Drodzy Przyjaciele!

Solidaryzuję się z Waszym protestem przeciwko niesprawiedliwemu i głupiemu prześladowaniu, którego ofiarą padł kolega mój, John Heartfield.

W ciągu całego swego życia walczyłem o wolność sztuki dlatego też nie muszę specjalnie podkreślać, iż całym sercem jestem z Wami.

Jestem do Waszej dyspozycji, aby swoją postawą przyczynić się do zorganizowania francuskiej wystawy dzieł naszego przyjaciela. Sądzę, iż liczni artyści francuscy dołączą do Was i udzielą swojej pomocy. Z wszystkich stron zalewa nas reakcja. Pałka gotowa jest do walki przeciwko wolności ducha. Łączymy się, dla własnej obrony.

Z braterskimi pozdrowieniami
Paul Signac

Zaczerpnięto z książki W. Herzfelde „John Heartfield”, Lipsk 1962

MIECZYŚLAW SZCZUKA. CZEGO CHCE „BLOK”?

1. Nie poszczególny odłam sztuki (np. obraz, lub wiersz), lecz sztuka jako całość.

2. Nie wypowiedanie osobistych przeżyć, czy nastrojów, lecz szukanie praktycznego zastosowania dla popędu twórczego.
3. Budowanie rzeczy z pomocą wszelkich rozporządzalnych środków stawiając na pierwszym planie praktyczną celowość tej rzeczy.
4. System metodycznej, kolektywnej pracy, regulowanej przez świadomą siebie wolę, mający na celu udoskonalenie wyników zbiorowo osiągniętego dorobku pracy i wynalazczości.
5. Technizacja środków pracy.
6. Ekonomia materiału.
7. Uzależnienie charakteru tworzonej rzeczy od użytego materiału.
8. Budowanie rzeczy według jej własnych zasad.
9. Dyscyplina ładu i porządku.
10. Zagadnienie BUDOWY, a nie zagadnienie formy.
11. Zużycie techniki dla rozszerzenia zakresu możliwości.
12. Skierowanie wysiłku twórczego w pierwszym rzędzie na budownictwo-kino-drukarstwo i tzw. świat mody.
13. Wprowadzenie sztuki w życie na zasadach czynnika współdziałającego w ogólnym rozwoju i współzależnego od zmian zachodzących w innych dziedzinach twórczości ludzkiej.
14. Nierozdzielność zagadnień sztuki i zagadnień społecznych.
15. Nie dążymy do stworzenia stylu, jako niezmiennego szablonu, opartego na raz wynalezionych i przyjętych formach, lecz podejmujemy zagadnienie BUDOWY, która może i musi ulegać ciągłym przemianom i doskonaleniom pod wpływem coraz to nowych i coraz bardziej skomplikowanych wymagań, jakie narzuca ogólny rozwój.

Reflektor, Lublin Nr 2, 1925

Formułując program „Bloku” — ugrupowania polskiej awangardy, Mieczysław Szczuka, wyznaczał sztuce jako całości wielkie, społeczne zadania. Program ten w zasadniczych punktach zbieżny z ideami rosyjskiego konstruktywizmu lat 20-tych propagował m.in. utylitaryzm sztuki, jej współdziałanie w kształtowaniu kultury masowej. Plakaty Szczuki dla KPP są przykładem szlachetnie pojętej sztuki propagandowej.

W PRACOWNI PLAKACISTÓW BARCELOŃSKICH

Znajdujemy się koło Portal de l'Angel w pałacu u markiza de Barbère. Grupy milicjantów dyskutują w antykamerach i w sa-

lonach. Rewolucyjne plakaty buchają purpurą i rzucają refleks na ładniutkie figury madonn wyblakłe przez wieki. Patrzą na skarby, które przepelniają sale. Jadalnia. Każdy przedmiot jest tu dostojny i władczy. Wchodzi Marti Bas. Jest w niebieskim kombinezonie... Bas jest szefem grupy artystów walczących za pomocą plakatów. Ich pierwszą linią są mury miast i miasteczek. Dziesięciu młodych ludzi uważnie przypatruje się jakiemuś projektowi. Układają tekst mający służyć jako slogan rewolucyjny.

Autor projektu rzuca słowa na papier, szkicuje ze zręcznością wirtuoza i wnet wyłania się obraz płomienny jak duch Barcelony. Urodził się plakat.

Artyści są oszczędni w środkach ekspresji, dochodzą do zaskakujących uproszczeń, nie naśladują, poszukują sami. Nie wszystkie zresztą plakaty są dziełem specjalistów. O ile Marti Bas zdobył już doświadczenie, wielu z jego kolegów malowało dotąd tylko pejzaże lub uprawiało grafikę i zaledwie wczoraj tylko zadebiutowało w plakacie, ale debiut ten okazał się mistrzowski. Dwie ogromne pięści. Można by rzec, że uderzają. Ramiona, które pozdrawiają są ozdobione czerwonymi opaskami. Na jednej widnieje U.G.T. na drugiej C.N.T., U.G.T. Zwięzłe hasło: UNIO ES FORÇA! (Jedność jest siłą). W tym samym duchu cztery zaciśnięte pięści pozdrawiają czerwony sztandar — zjednoczenie czterech dawnych partii komunistycznych i socjali-

stycznych Katalonii. Dominują błękit i czerwień. Oto żółty i niebieski — milicjantka powiewająca gazetą: TREABALL (robotnik).

Dwa obrazy inspirowane tematem dnia: mes hommes! mes armes! mes munitions per el front! (Więcej ludzi! Więcej broni! Więcej amunicji dla frontu!) charakteryzują się zdecydowaną kompozycją, w której dominuje geometryczna forma. Cztery mężczyźni niosą karabiny. Dwóch ma hełmy, trzeci czapkę carabineros, czwarty furazerkę milicjanta. Ich twarze i karabiny są w kolorze brunatnoczerwonym, torsy, czapka i furazerka czarne, hełmy stalowoszare. Efekt trafiający w sedno. Myśl kieruje się mimo woli do innego obrazu — bojownika w okopach — znanego dzieła Grommaire'a. Można tu odnaleźć ów nastrój i formę zaadoptowaną do plakatu... „Tots contra el Fascismo” — Wszyscy przeciwko faszyzmowi! Mógłby to być również dobry plakat dla Frontu Ludowego we Francji. A oto ostatnia praca Martiego Basa. Wieśniak w wielkim słomkowym kapeluszu trzyma skrzyżując się sierp i snop zboża o kłosach tnących jak szablą. Grupa rysowników robi makiety do panneaux do pociągów agitacyjnych. Zatrzymują się one na wsi i w miasteczkach. „Camperol, la collite es la revanguardia de les que lluiten!” — Wieśniacy! Żniwa są tylną strażą tych, którzy walczą!

Z reportażu A. Souliou „Plakaty u markiza”, Regards, 24.IX.1936 r.

KATALOG

DZIAŁ HISTORYCZNY 1917-1945

AUSTRIA

BIRÓ MIHALÝ

1. Przeciw jednolitemu frontowi kapitalizmu — jednolity front mas pracujących. Głosuj na socjaldemokratów!
Wiedeń 1920, 96 X122
Muzej Rewolucji Moskwa

Szczególne warunki porewolucyjnej Austrii sprawiły, że Komunistyczna Partia Austrii, utworzona w listopadzie 1918 r. nie uzyskała szerszych wpływów w klasie robotniczej, a znaczna część rewolucyjnie nastawionych robotników pozostała w szeregach socjaldemokracji. Zmusiło to jednak tę ostatnią do zachowywania klasowych akcentów w swej działalności.

2. Usuńcie śmiecie! Głosujcie na socjaldemokratów!
Wiedeń 1920, 94 X124
Muzej Rewolucji Moskwa

SLAMA WIKTOR (pseud. A. MALSOV)

3. 10 lat Rosji Radzieckiej. Akademia artystyczna ku czci rosyjskiej rewolucji
Wiedeń 1927, 126 X93
Österreichisches Museum für Angewandte Kunst Wiedeń
4. Pamiętajcie o poległych i rannych z 15 i 16 czerwca 1927! Wstępujcie do Czerwonej Pomocy!
Wiedeń, 95 X62
Österreichisches Museum für Angewandte Kunst Wiedeń

15 i 16 czerwca 1927 r. — rewolucyjne wystąpienie robotników wiedeńskich na znak protestu przeciwko popieraniu przez sądy faszystowskich bojówkarzy. „Rote Hilfe” (Czerwona Pomoc) — niemiecka nazwa organizacji MOPR; austriacka „Rote Hilfe” opiekowała się w szczególności licznymi wówczas w Austrii emigrantami politycznymi z krajów naddunajskich i bałkańskich.

5. Wystawa Rosja Radziecka
Wiedeń 1928, 126 X93
Österreichisches Museum für Angewandte Kunst Wiedeń

CHINY

JUN CZŻU

6. Brygady chłopskie w akcji
1938, 88 X104
Wyd. Grupa Propagandy
Muzej Rewolucji Moskwa
Plakaty malowane ręcznie z tekstami dołączonymi oddzielnie

W 1932 r. Japonia stworzyła na okupowanych przez siebie terenach Chin Północno-Wschodnich marionetkowe państwo Mandżu-Kuo, w latach następnych zagarnęła szereg dalszych prowincji. Zrodziło to w społeczeństwie chińskim szeroki prąd za jednością narodową przeciwko japońskim najeźdźcom. W 1937 r. doszło do porozumienia między rządem Czang-Kai-szeka, a kierownictwem terenów administrowanych przez siły demokratyczne, z Komunistyczną Partią Chin na czele — w sprawie wspólnego frontu walki z japońskim najeźdźcą. W walce tej szczególną rolę odegrały Oddziały Chińskiej Armii Ludowowyzwoleńczej.

7. Nasi wrogowie są bardziej okrutni od dzikich zwierząt
1938, 88 X104
Wyd. Grupa Propagandy
Muzej Rewolucji Moskwa
8. Wyczerpały się ludzkie rezerwy armii japońskiej
1938, 88 X104
Wyd. Grupa Propagandy
Muzej Rewolucji Moskwa

AUTOR NIEZNANY

9. Chłopi są braćmi rewolucyjnych żołnierzy
35 X27
Wyd. Główny Zarząd Polityczny 1-ej Narodowo-Rewolucyjnej Armii
Muzej Rewolucji Moskwa

W latach 1922 — 1926 walka rewolucyjna i narodowo-wyzwoleńcza Chin kierowała się przeciwko rządowi feudalnych militarystów i protektorów mocarstw imperialistycznych: Wielkiej Brytanii, Japonii, Stanów Zjednoczonych i Francji. Komuniści działali w sojuszu z Kuomintangiem wówczas stronnictwem burżuazyjno-niepodległościowym. Związki Chłopskie były przeważnie kierowane przez komunistów, posiadających znaczny wpływ również w Armjach Narodowo-Rewolucyjnych, zwłaszcza zaś w Wydziałach Politycznych tych armii. Sojusz komunistów i Kuomintangu zerwany został przez prawicowego dowódcę wojsk Kuomintangu, Czang-Kai-szeka, który wiosną 1927 r. doszedł do porozumienia ze Stanami Zjednoczonymi. Odtąd rozpoczyna się tzw. „druga rewolucyjna wojna domowa” — przeciwko Czang-Kai-szekowi.

AUTOR NIEZNANY

10. Co za wspaniała uczta! (Napisy na stole: krew i ciało chłopca i robotnika. Osoby wokół stołu: wielkie mocarstwa, obszarnicy, kułacy, kompradorzy, biurokracja, militaryści).
Kuangtung ok. 1925, 75 X54
Wyd. Związek Chłopski Prowincji Kuangtung
Muzej Rewolucji Moskwa

Kuangtung — południowa prowincja Chin, ze stolicą w Kantonie.

AUTOR NIEZNANY

11. Hej, wy, imperialiści angielscy i japońscy! Sprzymierzyliście się, aby zgnębić nas, chińskie masy ludowe...
ok. 1926, 27 X39
Muzej Rewolucji Moskwa

AUTOR NIEZNANY

12. Jakże my, chłopcy, mamy temu wszystkiemu podołać?
Wyd. Związek Chłopski Prowincji Kuangtung
78 X54
Muzej Rewolucji Moskwa

AUTOR NIEZNANY

13. Jednym radości innym same troski
ok. 1925, 77 X54
Wyd. Związek Chłopski Prowincji Kuangtung
Muzej Rewolucji Moskwa

AUTOR NIEZNANY

14. Ocknijcie się Chińczycy!
Wypędźcie imperialistów!
ok. 1926, 39,5 X27
Wyd. Stowarzyszenie Propagandy Sztuki Narodowo-Rewolucyjnych Chin
Muzej Rewolucji Moskwa

AUTOR NIEZNANY

15. Wojska mukdeńskie, to bandyci!
26 X34
Wyd. Główny Zarząd Polityczny 1-ej Narodowo-Rewolucyjnej Armii
Muzej Rewolucji Moskwa

Wojska mukdeńskie — wojska marszałka Czang-Co-lina, wojskowego wielkorządcy Chin Północnych.

AUTOR NIEZNANY

16. Zjednoczmy się, aby położyć kres militaryzmowi i imperializmowi!
ok. 1926, 40 X58
Wyd. Wydział Polityczny 1-ej Narodowo-Rewolucyjnej Armii
Muzej Rewolucji Moskwa

CZECHOSŁOWACJA

BIDLO FRANTIŠEK

17. Głosujcie na komunistów!
Praga, 127 X97
Ústav Dějín KSČ Praga
18. Klasa przeciw klasie!
Głosujcie na komunistów!
Praga, 47 X63
Ústav Dějín KSČ Praga

19. Niech żyje sojusz robotniczo-chłopski!
Głosujcie na komunistów!
Praga, 47 X63
Ústav Dějín KSČ Praga

KOKOSCHKA OSKAR

20. Pomóżcie dzieciom baskijskim!
Praga ok. 1937
Národní Galerie Praga

KOŠVANEC VLASTIMIL

21. Czytajcie i rozpowszechniajcie prasę komunistyczną!
Praga, 61 X92
Muzeum Dělnického Hnutí Brněnska Brno
22. Robotnicy i robotnice!
Wstępujcie w szeregi Partii Komunistycznej!
Praga, 93 X126
Muzeum Dělnického Hnutí Brněnska Brno
23. 1914 — 1924. Precz z wojną!
Praga 1924, 95 X123
Muzeum Dělnického Hnutí Brněnska Brno

MAŠEK VACLAV

24. Dzieci proletariackie chodźcie do nas!
Praga 1924, 50 X141
Muzeum Dělnického Hnutí Brněnska Brno
25. Rewolucyjna poezja rosyjska
Praga ok. 1924, 90 X122
Muzeum K. Gottwalda Praga
26. 1914
Praga 1924, 93 X126
Muzeum K. Gottwalda Praga
27. Wystawa kulturalna F.D.T.S.Č.
Praga 1923, 95 X125
Ústav Dějín KSČ Praga
28. Bez tekstu
Praga 1925, 70 X102
Muzeum Dělnického Hnutí Brněnska Brno

Z serii plakatów beztekstowych przeznaczonych dla ludności Słowacji. Został skonfiskowany przez policję, nie dopuszczony do rozplakatowania.

29. Bez tekstu
Praga 1925, 70 X102
Ústav Dějín KSČ Praga

SÜSS LADISLAV

30. Komunistyczne Zielone Świątki
Praga 1921, 95 X124
Ústav Dějín KSČ Praga

SÜSSER FRANTIŠEK

31. Spartakiada Brno
Brno, 90 X123
Muzeum Dělnického Hnutí Brněnska Brno

AUTOR NIEZNANY

32. 10 lat 1917 — 1927
Praga 1927, 68 X100
Muzeum Dělnického Hnutí Brněnska Brno

AUTOR NIEZNANY

33. O chleb i pracę (Plakat na Międzynarodowy Dzień Kobiet)
Praga 1932, 65 X100
Ústav Dějín KSČ Praga

AUTOR NIEZNANY

34. Precz z faszystowskim reżimem więziennym! MOPR
Praga ok. 1928, 68 X93
Ústav Dějín KSČ Praga

AUTOR NIEZNANY

35. „Rudy pondělník” Żądajcie we wszystkich kioskach, albo u kolportera
Praga 1932, 45 X67
Ústav Dějín KSČ Praga

„Rudy pondělník” — wydanie poniedziałkowe „Rudeho Prava” — centralnego organu Komunistycznej Partii Czechosłowacji.

DANIA

HUGO

36. „Arbejderbladet” Dziennik klasy robotniczej
Kopenhaga, 52 X70
Muzej Rewolucji Moskwa

W okresie międzywojennym dziennik Komunistycznej Partii Danii

MOGENO LORENTZEN

37. Przyjdź z pomocą głodującym Niemcom
Kopenhaga 1923, 60 X84
Wyd. Międzynarodowy Komitet Pomocy w Kopenhadze
Muzej Rewolucji Moskwa

Inflacja wojenna i powojenna doprowadziły w Niemczech lat 1922—1923 do głębokiego kryzysu gospodarczego. Miliony ludzi były bez pracy, ich rodziny cierpiały głód. Organizacje robotnicze w wielu krajach Europy m.in. i w Danii przeprowadziły zbiórki na wyżywienie głodujących dzieci robotniczych w Niemczech.

FINLANDIA

AUTOR NIEZNANY

38. Socjaldemokratyczne Dni Młodych
1927, 77 X58
Muzeum Historii Polskiego Ruchu Rewolucyjnego Warszawa

Po zdławieniu rządów robotniczych w Finlandii przy pomocy niemieckiego korpusu ekspedycyjnego latem 1918 r. — partia komunistyczna została zapędzona do podziemia. Tendencje klasowe i rewolucyjne silne były jednak w organizacjach masowych kontrolowanych przez socjaldemokrację.

FRANCJA

ANTONI

39. W służbie Frontu Ludowego przeciw wrogom ludu.
Paryż, 1936
Wyd. „Paix et Liberté” — organ ruchu Amsterdam — Pleyel
kopia

Ruch Amsterdam-Pleyel, zapoczątkowany przez Barbusse'a i Romain Rollanda (pierwszy kongres w Amsterdamie w r. 1932), odegrał poważną rolę w mobilizowaniu inteligencji i środowisk twórczych Europy zachodniej przeciwko faszyzmowi. Ruch zajmował stanowisko jednolitefrontowe. Aktywną działalność w ruchu prowadzili komuniści.

BASSET GEORGES

40. Powstrzymać wojnę! Powstrzymać faszyzm!
„L'Humanité” Wielki Dziennik Frontu Ludowego
Paryż 1935, 78 X119
Muzej Rewolucji Moskwa

„L'Humanité” — dziennik założony w 1904 r. przez przywódcę socjalistów francuskich Jeana Jaurès'a. Od 1920 r. — organ Komunistycznej Partii Francji.

BLANC CH.

41. Pokój — prawo zrzeszania się — ubezpieczenia społeczne, ośmiogodzinny dzień pracy
Paryż, 75 X109
Wyd. CGT
Stedelijck Museum Amsterdam

CARLU JEAN

42. O rozbicie narodów
Paryż 1932
kopia

Jeden z serii plakatów wydanych przez Biuro Propagandy Graficznej (ruch postępowych artystów) na rzecz pokoju.

DOMELA CESAR

43. Broń dla antyfaszystowskiej Hiszpanii
Wyd. C.N.T., C.G.T.S.R., A.I.T., F.A.I., F.A.F.
wł. E. Neumann Frankfurt (NRF)

FLO(?)

44. Zabijajcie się! Zwycięzcy i zwyciężeni są naszymi klientami
Paryż
Wyd. CGT
kopia

„Międzynarodówka zbrojeniowa”:
Vickers — Armstrong — angielski koncern zbrojeniowy.
Creusot (Schneider) i de Wendel — francuskie koncerny przemysłu metalurgicznego i ciężkiego przemysłu zbrojeniowego.

Škoda — czeskosłowacka fabryka sprzętu wojskowego, należąca do Schneider-Creusot.

Krupp — „Kuźnia broni” Niemiec.

Imperial Chemical Industries — brytyjski trust chemiczny, o licznych zainteresowaniach produkcją wojskową.

GRANDJOUAN

45. Amnestia! Przywróćcie Ich społeczeństwu!
Paryż ok. 1924, 119 X80
Muzej Rewolucji Moskwa
46. Amnestia! Uwolnijcie Ich!
Paryż ok. 1924, 119 X78
Muzej Rewolucji Moskwa
- Komuniści domagali się od utworzonego po zwycięstwie kartelu lewicy rządu Herriota generalnej amnestii dla więźniów politycznych. Rząd ogłosił amnestię częściową, która objęła m.in. robotników i marynarzy zasądzonych za wystąpienia rewolucyjne w 1919 r., w ich liczbie uczestników buntu marynarzy floty francuskiej w Odessie.
47. Dla ciebie lokatorze blok lewicy, czy prawicy to jedno i to samo, to zawsze PROBLOC, który całym swym ciężarem spada na lud
Paryż 1924, 45 X59
Muzej Rewolucji Moskwa
- W wyborach parlamentarnych w maju 1924 r., przeciwstawiały się sobie „blok narodowy” obejmujący partie prawicy pod przewodem Poincaré i „kartel lewicy” w którym połączyli się socjaliści i radykałowie. Komuniści występowali przeciwko obu blokom pod hasłem „bloku robotniczo-chłopskiego”; padło na nich 600 tys. głosów. W wyborach uzyskał większość „kartel lewicy”. Plakat skierowany do lokatorów zagrożonych podwyżką czynszów.
48. Ich emerytury i te, które nam ofiarowują... To emerytury dla nieboszczyków, kłamstwo i kpiny!
Paryż 1910, 124 X93
Wyd. CGT
Muzeum Historii Polskiego Ruchu Rewolucyjnego Warszawa
49. „La Révolution”. Dziennik
Paryż, 125,2 X84,2
Muzeum Historii Polskiego Ruchu Rewolucyjnego Warszawa
50. Lekcja jaką nam dała wojna...
Internacjonalizm jest obroną człowieczeństwa
Paryż ok. 1920, 158 X118
Muzej Rewolucji Moskwa
51. Nędza w sztywnych kołnierzykach.
Urzednicy, rzemieślnicy, emeryci — burżuazja nie mogą zapewnić wam egzystencji, miazdzy was ciężarami wszelkiego rodzaju
Paryż 1924, 119 X39
Muzej Rewolucji Moskwa

52. Nie głosuj, przygotuj powstanie!
Paryż 1910, 61 X75
Muzeum Historii Polskiego Ruchu Rewolucyjnego Warszawa

Zniechęcona bezpłodnością parlamentarnej działalności posłów, coraz wyraźniej przesuwających się na prawo, część rewolucyjnych robotników, zwłaszcza działaczy związków zawodowych, zaczęła ulegać wpływom anarchistów, przeciwników wszelkiego udziału w wyborach do parlamentu. Zdaniem „rewolucyjnych syndykalistów” strajk generalny miał być początkiem rewolucji socjalistycznej. Przywódcy tego kierunku — Hervé, Sorel, przeszli później na pozycje burżuazyjnej polityki, natomiast większość zwolenników, w tym część działaczy związkowych, po Rewolucji Październikowej, z mniejszymi lub większymi oporami włączyła się do ruchu komunistycznego.

53. Przeciw terrorowi kapitalistycznemu Międzynarodowa Czerwona Pomoc
Paryż, 78 X116
Muzej Rewolucji Moskwa
54. Skuci jednym łańcuchem
Paryż, 118 X240
Muzej Rewolucji Moskwa

Plakat wydany przez C.G.T.U. — wzywający do solidarności w akcji strajkowej.

55. Twórcie blok robotniczo-chłopski!
Paryż, 118 X41
Muzej Rewolucji Moskwa
56. Koszty wojny... — Zagłębienie Ruhry
W hołdzie Karolowi Liebknechtowi
Paryż ok. 1920, 155 X117
Muzej Rewolucji Moskwa

W styczniu 1923 r. Francja pod pretekstem sankcji za nie wywiązanie się Niemiec ze spłat reparacyjnych okupowała Zagłębienie Ruhry. Okupacja ta przyczyniła się do pogłębienia kryzysu gospodarczego zarówno we Francji jak i w Niemczech. Komuniści francuscy solidaryzując się z rewolucyjnym ruchem niemieckim przeciwstawiali się okupacji, żądając by koszty wojny pokryli jej właściwi winowajcy — kapitaliści obu stron wojujących.

się na bezpośrednią interwencję własnymi oddziałami wojskowymi. Włochy wysłały na pomoc Franco dywizje czołgów. W marcu 1937 r. wojska Republiki, w ich liczbie Brygady Międzynarodowe, zadały tym dywizjom druzgocącą klęskę w bitwie pod Guadalajarą.

GÖNI

82. O wolność Katalonii. Wspierajcie Madryt!

Barcelona, 68 X99
Wyd. U.G.T.
Muzej Rewolucji Moskwa

83. Piąta kolumna

Barcelona, 70 X100
Wyd. P.S.U.
Muzej Rewolucji Moskwa

„Piąta kolumna” — określenie użyte przez zbuntowanych generałów. Wojska Franco poruszały się w kierunku Madrytu czterema kolumnami: piątą miały być czekające w stolicy ich przybycia zorganizowane siły reakcyjne. Określenie to zostało później rozszerzone na spiskową działalność w ogóle.

84. Twoi bracia na froncie czekają na Ciebie!

100 X70
Wyd. P.S.U.
Muzej Rewolucji Moskwa

Rząd Republiki prowadził uporczywą walkę o zjednoczenie milicji robotniczej, organizowanej przez poszczególne stronnictwa demokratyczne w jednolitą armię Republiki oraz o skierowanie do dyspozycji formacji walczących na froncie całości zapasów broni, posiadanych przez milicję robotniczą.

85. Więcej ludzi, więcej broni, więcej amunicji dla frontu!

Barcelona, 100 X70
Wyd. U.G.T. — P.S.U.L.
Muzeum Historii Polskiego Ruchu Rewolucyjnego Warszawa

LEÓ L.

86. Mordercy!

Barcelona, 70 X100
Wyd. U.G.T.
Muzeum Historii Polskiego Ruchu Rewolucyjnego Warszawa

LOBO BALTAZAR

87. Naprzód w walce o wolność!

C.N.T., A.I.T., F.A.I.
Madryt, 112 X80
Muzeum Historii Polskiego Ruchu Rewolucyjnego Warszawa

MARIANO CRISTOBAL

88. Matki! Walczymy o szczęśliwą przyszłość Waszych dzieci!

Pomóżcie nam!
Madryt, 100 X70
Wyd. Ministerstwo Oświaty, Departament Sztuk Pięknych
Muzeum Historii Polskiego Ruchu Rewolucyjnego Warszawa

MELENDRERAS

89. Wszyscy milicjanci w Ludowym Wojsku!

Madryt, 111 X79
Wyd. Komitet Obrony Madrytu
Muzeum Historii Polskiego Ruchu Rewolucyjnego Warszawa

MENTOR BLASCO

90. Konferencja J.S.U. w Barcelonie

Barcelona, 140 X99
Wyd. J.S.U.
Muzej Rewolucji Moskwa

91. Młodzież Katalonii odnajdzie drogę do zwycięstwa

Barcelona, 67 X100
Wyd. J.S.U.
Muzej Rewolucji Moskwa

MORALES JUAN ANTONIO

92. Karabiny na front! Karabin, który nie strzela, to broń wroga

Madryt, 69 X97
Wyd. Ministerstwo Oświaty, Departament Sztuk Pięknych
Muzej Rewolucji Moskwa

93. Nacjonalści

Madryt, 115 X81
Wyd. Ministerstwo Propagandy
Muzej Rewolucji Moskwa

„Narodowa” rewolucja gen. Franco opierała się przede wszystkim na najemnych wojskach kolonialnych, finansowana zaś była przez hitlerowców.

OLIVER

94. Atakować to zwyciężyć
Madryt, 70 X100
Wyd. Komitet Obrony Madrytu
Muzeum Historii Polskiego Ruchu Rewolucyjnego Warszawa
95. Wyrj w swoim sercu tę dewizę! — Atakować to zwyciężyć
Madryt, 70 X100
Wyd. Komitet Obrony Madrytu
Muzeum Historii Polskiego Ruchu Rewolucyjnego Warszawa

PALACIOS HERNANDEZ

96. Republika każe wam szanować własność biedoty
Madryt 1936, 100 X70
Wyd. Ministerstwo Oświaty, Departament Sztuk Pięknych
Muzeum Historii Polskiego Ruchu Rewolucyjnego Warszawa

PARILLA

97. My internacjoniści razem z Hiszpanami walczymy przeciw najeźdźcy
Wyd. Brygady Międzynarodowe
kopia
98. Przedstawiciele wszystkich narodów walczą w szeregach Brygad Międzynarodowych
Wyd. Brygady Międzynarodowe
kopia

Brygady Międzynarodowe — formacje ochotnicze utworzone jesienią 1936 r. dla udziału w obronie Republiki. Brygad było sześć, liczyły łącznie blisko 20 tys. żołnierzy. Odegrały poważną rolę w walkach m.in. w bitwach pod Teruelem, Brunete, w Guadalajarze oraz przy obronie Madrytu. Ochotnicy pochodzili z wielu krajów. Jednym z czołowych dowódców Brygad Międzynarodowych był „generał Walter” Karol Świerczewski. W Brygadach było 5 tysięcy Polaków. Skupiali się przede wszystkim w Brygadzie im. J. Dąbrowskiego. Brygada brała udział m.in. w bitwach pod Brunete, Saragossą, Euentes de Ebro, w Aragonii i pod Leridą, forsowała latem 1938 r. rzekę Ebro, jedna z ostatnich przeszła na terytorium francuskie.

99. Wojsko Ludowe to wojsko Republiki
100 X70
Muzeum Historii Polskiego Ruchu Rewolucyjnego Warszawa

PEDRAZA BLANCO

100. Nie ustąpić to zwyciężyć
1936, 100 X70
Muzej Izobrazitelnych Iskusstw Im. A. Puszkina Moskwa

PEDRERO

101. Generalissimus
Madryt 1937, 100 X70
Wyd. Komitet Obrony Madrytu
Muzeum Historii Polskiego Ruchu Rewolucyjnego Warszawa

PORAS M.

102. Faszyzm Nie!
Barcelona, 69 X99
Wyd. P.S.U.
Muzej Rewolucji Moskwa

PRIETO MANOLO (MIGUEL?)

103. Ewakuujcie Madryt
Madryt, 70 X99
Wyd. Komitet Obrony Madrytu
Muzej Rewolucji Moskwa

PUYOL P.

104. Pesymista
Walencja 1936, 64 X88
Wyd. S.R.I.
Publiczna Biblioteka im. M. E. Sałykowa-Szczedrina Leningrad

RENAU JOSE

105. Komisarz, nerwem naszej ludowej armii
Madryt 1936, 57 X40
Oryginał własność artysty
106. Robotnicy, chłopci, żołnierze, intelektualiści wzmacniajcie szeregi Katalońskiej Zjednoczonej Partii Socjalistycznej!
Walencja, 107 X55
Muzej Rewolucji Moskwa
107. Wieśniaku chwyć za oręż w obronie rządu, który dał ci ziemię!
Madryt, 93 X150
Wyd. Ministerstwo Rolnictwa
Muzej Rewolucji Moskwa

7 października 1936 r. rząd Republiki ogłosił dekret o nacjonalizacji ziemi obszarniczej i przekazaniu jej chłopom oraz robotnikom rolnym. Na podstawie dekretu 1.500.000 rodzin chłopskich otrzymało 4 miliony ha ziemi.

SALA

108. Regularna armia przyniesie wam zwycięstwo. Wszyscy pod rozkazy Rządu Generalicji!
70 X100
Muzeum Historii Polskiego Ruchu Rewolucyjnego Warszawa

SUBIVATS

109. Międzynarodowa Czerwona Pomoc
68 X100
Wyd. S.R.I.
Muzej Rewolucji Moskwa
110. Wieśniaku! Twoja praca potrzebna jest rewolucji!
Barcelona, 100 X70
Wyd. U.G.T.
Muzeum Historii Polskiego Ruchu Rewolucyjnego Warszawa

TONA RAFAEL (?)

111. Wstępujcie do Zjednoczonej Partii Socjalistycznej!
Barcelona, 100 X70
Muzeum Historii Polskiego Ruchu Rewolucyjnego Warszawa

TONTSERÉ (?)

112. Wolność!
Barcelona, 100 X 140
Wyd. F.A.I.
Muzeum Historii Polskiego Ruchu Rewolucyjnego Warszawa

F.A.I. — Iberyjska Federacja Anarchistów, posiadająca tradycyjnie poważne wpływy zwłaszcza w Katalonii, brała udział w walce po stronie Republiki; jej brak zrozumienia dla konieczności planowego organizowania wojny z faszystem przysporzył wiele trudności rządowi Republiki.

VICENS, PAU

113. Katalończycy pomagają naszym braciom Baskom
Barcelona, 110 X76
Wyd. Komisja Pomocy Euskadii
Muzej Rewolucji Moskwa

Katalonia — jeden z najbardziej rozwiniętych przemysłowo okręgów kraju, od dawna ważny ośrodek prądów postępowych na Półwyspie Pirenejskim. Rząd Frontu Ludowego uznał autonomię Katalonii i uzyskał poparcie olbrzymiej większości jej mieszkańców. Kraj Basków posiada również odrębny język i odrębną kulturę. Autonomiści baskijski — pierwotnie o kierunku raczej konserwatywno-klerikalnym — zbliżyli się do lewicy w okresie walki przeciwko faszystowskiej dyktaturze Primo de Riveri (1923 — 1930). Rząd Frontu Ludowego uznał autonomię kraju Basków (Republiki Euskadii). Baskowie do końca wojny domowej pozostali wierni Republice. Solidarność narodów Hiszpanii, Kastylijczyków, Katalończyków i Basków pod wspólnym sztandarem demokratycznej republiki była jednym z podstawowych haseł Frontu Ludowego w okresie wojny domowej.

114. Pracownicy handlu, przystępujcie do subskrypcji na rzecz ofiar faszyzmu
99 X70
Wyd. U.G.T.
Muzej Rewolucji Moskwa
115. Przemysł wojenny przyczyni się do decydującego uderzenia
67 X100
Muzej Rewolucji Moskwa

YES (YEPES?)

116. Naprzód Towarzysze!
104 X77
Wyd. S.R.I.
Muzej Rewolucji Moskwa
117. Wesprzyj swoim datkiem sieroty po antyfaszystach zamordowanych w obozie!
103 X78
Wyd. S.R.I.
Muzej Rewolucji Moskwa

AUTOR NIEZNANY

118. Co robisz aby do tego nie dopuścić?
Madryt, 78 X64
Wyd. Ministerstwo Propagandy
Tekst również w językach angielskim, niemieckim i portugalskim.
Muzeum Historii Polskiego Ruchu Rewolucyjnego Warszawa

AUTOR NIEZNANY

119. Głosujcie na Front Ludowy za amnestią!
Madryt 1936, 64 X87
Muzej Rewolucji Moskwa

Jednym z czołowych haseł Frontu Ludowego w wyborach 16 lutego 1936 r. było żądanie amnestii dla więźniów politycznych. Przed wyborami do koryteżów hiszpańskich w lutym 1936 r. siły lewicowe prowadziły szeroką kampanię o uwolnienie z więzień uczestników wystąpień klasy robotniczej w latach poprzednich. Front Ludowy, który zwyciężył w tych wyborach, przyjął hasło amnestii jako jeden z zasadniczych punktów swego programu i przystąpił natychmiast po objęciu rządów do jego realizacji.

AUTOR NIEZNANY

120. Front Ludowy — 20 lipca — 1936 r.
(tekst Międzynarodówki)
31 X48
Muzej Rewolucji Moskwa

20 lipca — Dzień zwycięstwa nad faszystowskimi rebeliantami.

AUTOR NIEZNANY

121. Katalońska Federacja Spółdzielni Produkcyjnych i Pracowniczych
Barcelona, 71 X102
Wyd. Komitet Agitacji i Propagandy
Muzej Rewolucji Moskwa

Spółdzielnie produkcyjne i pracownicze w Katalonii pierw-
sze zorganizowały pracę kolektywną.

AUTOR NIEZNANY

122. Towarzysze! Wstępujcie do czwartego batalionu Milicji
Oddział Caldeiro!
Madryt, 35 X50
Muzej Rewolucji Moskwa

AUTOR NIEZNANY

123. Walczymy z faszyzmem!
Barcelona, 100 X70
Wyd. Komitet Propagandy w Katalonii
Muzeum Historii Polskiego Ruchu Rewolucyjnego War-
szawa

AUTOR NIEZNANY

124. Wieśniacy! Do broni! Walczcie o ziemię, która do was
należy!
Madryt, 70 X50
Wyd. C.N.T., A.I.T., F.A.I.
Muzeum Historii Polskiego Ruchu Rewolucyjnego War-
szawa

HOLANDIA

HREIZEN WEINAND (?)

125. „De Tribune” — dziennik Komunistycznej Partii Holandii.
Wolna trybuna dla leninowskiego słowa
Amsterdam, 42 X60
Muzej Rewolucji Moskwa

JORDAAN LOO

126. A jednak ...
Amsterdam ok. 1923, 63 X49
Stedelijk Museum Amsterdam

KÜPPER FUNKE

127. Bije dzwon na trwogę
Amsterdam 1933, 107 X77
Stedelijk Museum Amsterdam

PIECS (?)

128. Pod uciskiem kata Mussoliniego ginie włoska klasa robotni-
cza. Międzynarodowa Pomoc Robotnicza
ok. 1930, 78 X109
Muzej Rewolucji Moskwa

PLOMP C.M.

129. Rozbrojenie
Amsterdam 1925, 110 X80
Wyd. S.D.A.P.
Stedelijk Museum Amsterdam

STEINLEN THÉOPHILE — ALEXANDRE

130. Wojna wojnie!
Amsterdam 1922, 113 X75
Stedelijk Museum Amsterdam

WALTER

131. Nasze serca biją dla Twente!
Amsterdam 1927, 70 X100
Muzej Rewolucji Moskwa

Prowincja holenderska Twente — była ośrodkiem przemysłu włókienniczego. Plakat wydany przez Międzynarodową Pomoc Robotniczą z okazji strajku robotników rejonu Twente w 1927 r.

132. Walczcie wraz z nami przeciw podwyżce cen!
Amsterdam, 79 X110
Muzej Rewolucji Moskwa
133. Zjednoczenie. Latem nad morze
Amsterdam 1927, 60 X90
Muzej Rewolucji Moskwa

Plakat robotniczej organizacji wówczas.

AUTOR NIEZNANY

134. A teraz ... naprzód!
ok. 1930, 74 X50
Stedelijk Museum Amsterdam

AUTOR NIEZNANY

135. Brońcie 8-godzinnego dnia pracy!
ok. 1927, 64 X49
Muzej Rewolucji Moskwa

AUTOR NIEZNANY

136. Holendersko-Rosyjski Festyn Letni dla uczczenia 20 Rocznicy Republiki Radzieckiej
Amsterdam 1937, 61 X85
Muzej Rewolucji Moskwa

AUTOR NIEZNANY

137. Mów co chcesz, a ja głosuję na Louis de Vissera z listy 11 Komunistyczna Partia Holandii
1933, 80 X110
Muzej Rewolucji Moskwa

AUTOR NIEZNANY

138. Precz z Welterem Ruyssem i Colynem!
Wybierajcie komunistów!
ok. 1937, 52 X80
Muzej Rewolucji Moskwa

INDIE

AUTOR NIEZNANY

139. Niech żyje władza ludu pracującego!
Konferencja Ogólno-indyjskiej Partii Robotniczo-Chłopskiej
Lahore 1924, 75 X51
(w języku pendżabskim)
Muzej Rewolucji Moskwa

Ruch komunistyczny w Indiach za rządów brytyjskich był nielegalny. Komuniści hinduscy tworzyli partie robotnicze o różnych nazwach, ograniczając ich program do konkretnych, najbliższych celów i zadań. Jedną z takich partii była Ogólno-indyjska Partia Robotniczo-Chłopska.

IRAN

AUTOR NIEZNANY

140. Precz z krwawym zdrajcą Sayid-Zia-Eg-Din
(plakat przedwyborczy)
Reszt 1924, 44 X59
Wyd. Głos Narodu
Muzej Rewolucji Moskwa

Persja od r. 1905 była widownią stałego fermentu rewolucyjnego o charakterze nacjonalistycznym, skierowanym przeciwko przywilejom Wielkiej Brytanii, carskiej Rosji i demokratycznym, zmierzającym do obalenia feudalnej monarchii.

Zwycięstwo Rewolucji Październikowej, zwłaszcza zaś zwycięstwo władzy radzieckiej na Zakaukaziu ożywiło ruch rewolucyjny. Latem 1920 r. w Persji północnej utworzona została przez wspólny front nacjonalistów i Komunistycznej Partii Persji, tzw. „Republika Gilańska”. W styczniu 1921 r. rząd radziecki ogłosił iż rezygnuje ze wszystkich przywilejów, koncesji i praw, jakie posiadał w Persji rząd carski. W samym Teheranie dowódca kozackiej brygady szacha Reza Khan, wspólnie z Sayidem Zia-Eg-Dinem, dokonał 22. II.1921 r. zamachu stanu. Celem zamachu, inspirowanego przez Wielką Brytanię, była modernizacja i usprawnienie aparatu państwowego dla okiełznania ruchu rewolucyjnego. Wkrótce po przewrocie Reza Khan, pełniący funkcje ministra wojny, zmusił do ustąpienia Zia-Eg-Dina i opuszczenia kraju, zaś władzę skupił całkowicie we własnych rękach. We wrześniu 1922 r. ostatecznie

rozbita została Republika Gilańska. Reza Khan balansując między mocarstwami, brutalnie rozprawił się z ruchami demokratycznymi wewnątrz kraju. Niemniej opozycja utrzymywała się, zwłaszcza na północy kraju. Jednym z ośrodków tej opozycji było miasto Reszt, stolica prowincji o bogatych złożach ropy, węgla, rtęci i metali kolorowych.

AUTOR NIEZNANY

141. Plakat krytykujący antyludowy reżim policyjny
Reszt ok. 1920, 50 X38
Wyd. Komunistyczna Partia Iranu
Muzej Rewolucji Moskwa

AUTOR NIEZNANY

142. Wschód słońca Ludowej Republiki
Lustro Prawdy nr 2
Reszt 1924, 44 X59
Wyd. Związek Zwolenników Wolności
Muzej Rewolucji Moskwa

JAPONIA

AUTOR NIEZNANY

143. Stwórzmy Rząd Robotniczo-Chłopski!
Drugi Ogólnokrajowy Kongres Związku Zawodowego
Rolników
Osaka ok. 1919, 75 X49
Wyd. „Nonin Undo” (Ruch Ludowy — dziennik)
Muzej Rewolucji Moskwa

AUTOR NIEZNANY

144. (Stały afisz informujący o zebraniach z miejscem do wypełnienia)
1928, 53 X77
Wyd. Japońska Partia Robotnicza
Muzej Rewolucji Moskwa

AUTOR NIEZNANY

145. Partia Socjaldemokratyczna — Warownia Ludu!
(plakat wyborczy)
55 X79
Muzej Rewolucji Moskwa

JUGOSŁAWIA

KEČANIN MIKOŁAJ

146. Chwała nieśmiertelnemu Leninowi!
1943, 63 X45
Muzej Rewolucji Naroda Hrvatske Zagrzeb

KRISTL VLADO

147. Niech żyje 26 rocznica Wielkiego Października!
1943, 46 X32
Muzej Rewolucji Naroda Hrvatske Zagrzeb

MUTRIČ EDO

148. Wszyscy do walki z faszystowskim tworem NPC!
1944, 58 X38
Muzej Rewolucji Naroda Hrvatske Zagrzeb

MEKSYK

LAB (?)

149. 1 Maja. Wielka Manifestacja.
Wszyscy ludzie pracy żądają prawa do strajku!
Demonstrujemy naszą solidarność z proletariatem Kuby i Hiszpanii!
1935, 47 X70
Wyd. Powszechna Konfederacja Związków Zawodowych
Muzej Rewolucji Moskwa

RENAU JOSE

150. Stalingrad nowa gwiazda wolności
1942, 50 X38
Oryginał własność artysty

SALAZAR R.

151. 1 Maja. Protest Czerwonych Związków Zawodowych
1929, 70 X94
Muzej Rewolucji Moskwa

AUTOR NIEZNANY

152. Faszizm. Plakat wydany z okazji IV-tej Konferencji na temat faszyzmu w Ameryce Łacińskiej
67 X47
Wyd. Liga Kultury Niemieckiej w Meksyku
Muzej Rewolucji Moskwa

Meksyk po zwycięstwie Trzeciej Rzeszy stał się jednym z głównych ośrodków antyfaszystowskiej emigracji niemieckiej. Rozwijała ona ożywioną działalność przeciwko hitleryzmowi.

AUTOR NIEZNANY

153. Faszyzm. Plakat wydany z okazji IV-ej Konferencji pt. „Stracona Młodzież”
64 X49
Wyd. Liga Kultury Niemieckiej w Meksyku
Muzej Rewolucji Moskwa

AUTOR NIEZNANY

154. Faszyzm niemiecki. Plakat wydany z okazji III Konferencji na temat niemieckiego faszyzmu.
67 X47
Wyd. Liga Kultury Niemieckiej w Meksyku
Muzej Rewolucji Moskwa

AUTOR NIEZNANY

155. Wielki wiec dla uczczenia rocznicy śmierci rewolucjonisty Karola Marksa
60 X80
Wyd. Liga Artystów Rewolucyjnych
Muzej Rewolucji Moskwa

NIEMCY

BLUHM A. P.

156. Ty również należysz do nas!
Plakat dla „Die Rote Fahne”
Berlin 1927, 47 X70
Muzej Rewolucji Moskwa

„Die Rote Fahne” — centralny organ Komunistycznej Partii Niemiec, założony 9.XI.1918 r. przez Karola Liebknechta i Różę Luksemburg (przedtem organ Związku Spartakusa). Gazeta wychodziła do r. 1933. Za rządów Hitlera „Rote Fahne” ukazywała się nielegalnie.

EICKMEIER PETER PAUL

157. Demonstrujcie!
46 X68
Museum für Deutsche Geschichte Berlin

EK SANDOR (pseud. ALEX KEIL)

158. 1 Maja 1931. Strajk Powszechny.
Berlin 1931, 47 X71
Wyd. KPD i RGO
Museum für Deutsche Geschichte Berlin

G. F.

159. Wstępujcie do Komunistycznej Partii Niemiec! Tylko rewolucja proletariacka złamie niewolnictwo planu Younga!
Hamburg 1930, 55 X90
Museum für Deutsche Geschichte Berlin

„Niewola youngowska” — chodzi o plan opracowany w r. 1929 przez tzw. paryską konferencję rzeczoznawców pod przewodnictwem amerykańskiego finansisty i polityka Owena Younga, jednego z czołowych przedstawicieli domu bankowego Morgana. Plan ustalał wysokość reparacji, jakie Niemcy miały płacić mocarstwom zachodnim, na 34 mld. mk. i nakładał znaczne ciężary na klasę robotniczą Niemiec.

GEBHARD

160. Kobiety pracujące walczy z nami!
Głosujcie na komunistów!
Berlin 1930, 50 X70
Plakat wydany przez Komitet Propagandy związany z organizacją komunistyczną działającą na terenie Bauhausu
Museum für Deutsche Geschichte Berlin

GEISS KARL

161. Robotnik w państwie swastyki!
Głosuj na socjaldemokratów!
1932, 79 X111
kopia

GROSZ GEORG

162. Ciemniźciele odchodzą — nadchodzą oswobodziciele
65 X47
Muzej Rewolucji Moskwa

Zagłębie Ruhry obsadzone zostało w styczniu 1923 r. przez Francję. Rząd niemiecki proklamował bierny opór. Klasa robotnicza Zagłębia, znajdująca się w znacznym stopniu pod wpływami komunistycznymi, wzięła udział w akcji oporu płacąc za to tysiącami aresztowanych i dziesiątkami tysięcy wydalonych z miejsc zamieszkania. W październiku 1923 r. rząd niemiecki polecił zaprzestać biernego oporu, zaś w sierpniu 1925 r. na podstawie planu Dawesa, wycofały się z Zagłębia ostatnie oddziały francuskie. Repub-

lika Weimarska, obejmując z powrotem władzę na terenie Ruhry, wprowadziła tam znowu system represji w stosunku do rewolucyjnych robotników. Natomiast policja tolerancyjnie odnosiła się do bojówek hitlerowskich, które po wycofaniu się Francuzów rozwinęły w Zagłębiu ożywioną działalność terrorystyczną.

HEARTFIELD JOHN

163. Precz z podżegaczami wojennymi!
Brońcie Związku Radzieckiego!
Berlin 1932, 89,5 X65,5
Museum für Deutsche Geschichte Berlin
164. Ręka ma pięć palców — 5-ką uchwycisz wroga!
Berlin 1928, 100 X71
Museum für Deutsche Geschichte Berlin
- Lista Komunistycznej Partii Niemiec do wyborów 1928 r. nosiła nr. 5
165. 160 milionów ludzi na Wschodzie patrzy pogodnie w przyszłość! Walcz u boku partii Komunistycznej! Głosuj na listę nr 3!
Berlin, 46 X68
Museum für Deutsche Geschichte Berlin

HEINISCH R. W.

166. Ani jednego głosu na partie, które popierały imperializm...
1919, 77 X105
Museum für Deutsche Geschichte Berlin

KOLLWITZ KÄTHE

167. Nasze dzieci głodują!
Lipsk 1923, 89 X60
Museum für Deutsche Geschichte Berlin

W latach 1921—1923 panował w Niemczech ostry kryzys gospodarczy; inflacja i masowe bezrobocie skazywały na niedojadanie, a często i dosłowny głód miliony rodzin. W wielu krajach Europy, a także w samych Niemczech organizacja Międzynarodowej Pomocy Robotniczej przeprowadzała zbiórki na pomoc dla głodujących dzieci.

168. Nigdy więcej wojny!
Lipsk 1924, 70 X83,5
Museum für Deutsche Geschichte Berlin

169. Pomóżcie Rosji!
Berlin ok. 1921, 46 X68
Wyd. Komitet Pomocy Robotniczej
Museum für Deutsche Geschichte Berlin

W r. 1921, w związku z klęską posuchy i skutkami wojny domowej, na Powołżu nastąpiła klęska głodu. Zbiórki na głodujących przeprowadzano na całym świecie.

170. Żądamy wolności dla naszych więźniów!
Berlin 1919, 94 X72
Wyd. Krajowy Związek Ochrony Niemieckich Więźniów Wojennych i Cywilnych
Muzej Rewolucji Moskwa

KRAETKE

171. 1 Maja — Dzień Międzynarodowego Proletariatu
Lipsk 1929, 60 X87
Museum für Deutsche Geschichte Berlin

MASEREEL FRANS

172. Marcowy wiec „Czerwonej Pomocy”
Drezno 1928, 64 X95
Wyd. „Rote Hilfe”
Muzej Rewolucji Moskwa
- „Rote Hilfe” — Czerwona Pomoc — niemiecki odpowiednik Międzynarodowej Organizacji Pomocy Rewolucjonistom (MOPR)

PECHSTEIN MAX

173. Solidaryzujcie się z Rosją Radziecką!
Plakat wydany z okazji 10 rocznicy Rewolucji.
Berlin 1927, 45 X68
Museum für Deutsche Geschichte Berlin
174. Zgromadzenie Narodowe — kamieniem węgielnym Niemieckiej Republiki Socjalistycznej
Berlin 1919, 44,5 X 67
Museum für Deutsche Geschichte Berlin

Po obaleniu monarchii Hohenzollernów w listopadzie 1918 r. rewolucyjna lewica niemiecka wysunęła hasło Republiki Rad. Spora część faktycznej władzy znajdowała się w rękach żywiołowo powstałych Rad Delegatów Robotniczych i Żołnierskich. Kierownictwo tych Rad znajdowało się jednak w rękach prawicowych przywódców socjaldemokracji. Partia socjaldemokratyczna przeciwstawiła postulatowi władzy Rad, hasło Zgromadzenia Narodowego.

Charakterystyczne, że wiązała je ze sprawą socjalizmu w Niemczech. Rzeczywistość była odmienna od tych zapewnień. Wybory do Zgromadzenia Narodowego poprzedziło krwawe stłumienie rewolucyjnego ruchu robotniczego w Berlinie i rozpętanie terroru przeciwko rewolucyjnym ugrupowaniom w całym Niemczech. Pozwoliło to na ponowne ożywienie ugrupowań burżuazyjnych, mobilizację drobnomieszczaństwa i chłopstwa przeciwko klasie robotniczej.

PERI LASZLO

175. Czytajcie „Volksblatt” Dziennik Komunistyczny!
Berlin 1924, 60 X90
Muzej Rewolucji Moskwa
176. Sojusz Moskwa — Berlin — ratunkiem
Berlin 1921, 67 X93
Museum für Deutsche Geschichte Berlin

Niemcy w pierwszych latach powojennych zależne były gospodarczo całkowicie od pomocy Ententy. Mocarstwa zachodnie groźbą wstrzymania pomocy paraliżowały wszelkie dążenia do reform społecznych. Pod ich naciskiem władza w Niemczech pozostała w ręku wielkiego kapitału. Komuniści przeciwstawiali zależności od koalicji zachodniej, sojusz Niemiec socjalistycznych z republikami radzieckimi.

177. Żądajcie amnestii!
Berlin 1924, 32 X48
Muzej Rewolucji Moskwa

RICHTER HANS

178. 3 hasła: — Pełna demobilizacja — Odbudowa Republiki — Pokój
1919, 93,5 X 140
Museum für Deutsche Geschichte Berlin

Socjaldemokracja niemiecka w latach 1918—1919 w walce przeciwko ruchowi rewolucyjnemu wykorzystywała zmęczenie znacznej części klasy robotniczej przeżyciami czterech lat wojny. Hasła — Odbudowa Republiki — Pełna demobilizacja — Pokój — odpowiadały tęsknotom ludzi wyczerpanych przez wojnę — i właśnie dlatego odciągały ich od ruchu rewolucyjnego. To postawienie sprawy było jednak charakterystyczne dla atmosfery owych czasów.

SCHWIMMER MAX

179. Głosujcie na Zjednoczoną Socjalistyczną Partię Niemiec!
Berlin 1924, 60 X89
Museum für Deutsche Geschichte Berlin

W kwietniu 1917 r. w socjaldemokracji niemieckiej nastąpił rozłam: grupy opozycyjne wobec większości kierownictwa partyjnego, popierającego wojnę, utworzyły Niezależną Partię Socjaldemokratyczną. Po obaleniu monarchii w listopadzie 1918 r. przeważna część Niezależnej Partii Socjaldemokratycznej zaczęła szybko przesuwac się na lewo, w grudniu 1920 r. większość jej członków połączyła się z Komunistyczną Partią Niemiec. Grupa zaś prawicowych przywódców „niezależnych” powróciła do socjaldemokracji tworząc z nią Zjednoczoną Socjaldemokratyczną Partię Niemiec.

SLAMA WIKTOR (pseud. A. MALSOV)

180. Głosujcie na listę 5, na Partię Komunistyczną!
Berlin 1928, 47 X69
Muzej Rewolucji Moskwa
181. Lista 5 Partii Komunistycznej
Berlin 1928, 52 X73
Muzej Rewolucji Moskwa
182. Na budowę pancernika przyznano 80 milionów, a na dożywianie dzieci odmówiono 5 milionów dotacji. Głosujcie na komunistów!
Berlin 1928, 47,5 X68,5
Wyd. Fundusz Wyborczy KPD
Museum für Deutsche Geschichte Berlin

W r. 1928 koalicyjny rząd Republiki Weimarskiej postanowił kosztem 80 milionów ówczesnych marek zapoczątkować budowę nowego „kieszonkowego pancernika” dla niemieckiej marynarki wojennej.

STEINLEN THÉOPHILE — ALEXANDRE

183. Do wolności prowadzi jedynie KPD. Głosujcie na komunistów!
100 X71
W plakacie wykorzystana litografia Steinlena „La Libération”
Museum für Deutsche Geschichte Berlin

STILLER ALFRED

184. „Die Rote Fahne” Centralny Organ KPD (Związek Spartakusa)
Berlin, 93 X68
Museum für Deutsche Geschichte Berlin

185. Zgłoś prenumeratę na „Die Rote Fahne”
Berlin 1921, 89,5 X65,5
Museum für Deutsche Geschichte Berlin

VOLKER (?)

186. Robotnicy, pracownicy i urzędnicy czytają „Klassenkampf”
Halle, 62 X84
Museum für Deutsche Geschichte Berlin

„Klassenkampf” — dziennik Komunistycznej Partii Niemiec okręgu Halle

WAGNER GÜNTER (?)

187. Kto płaci? Przystąpcie do akcji antyfaszystowskiej! Głosujcie na listę komunistyczną nr 3!
1932, 139 X93
Muzej Rewolucji Moskwa

AUTOR NIEZNANY

188. Czerwone spotkanie graniczne w Sonderborg. Wojna imperialistycznej wojnie!
Hamburg 1924, 79 X54
Wyd. KPD okręg Wasserkante, KP Danii
Muzej Rewolucji Moskwa

Komunistyczna Partia Niemiec organizowała, dla międzynarodowego wychowania swych członków, spotkania pograniczne z rewolucyjnymi robotnikami sąsiadujących z Rzeszą krajów. Sonderborg miejscowość na granicy niemiecko-duńskiej.

AUTOR NIEZNANY

189. Czerwony front wzywa do walki przeciwko wojnie imperialistycznej, w obronie Związku Radzieckiego
Berlin, 47 X69
Wyd. Ernst Thälmann
Museum für Deutsche Geschichte Berlin

Rote Front — skrót nazwy Roter Frontkämpferbund — Związku Czerwonych Żołnierzy Frontowych, założonego w r. 1924, organizacji paramilitarnej rewolucyjnego ruchu robotniczego, kierowanej przez Ernsta Thälmana. Łącznie ze swą organizacją młodzieżową liczył 215 tys. członków w r. 1929. Zakazany w tymże roku przez rząd Republiki Weimarskiej, kontynuował swą działalność nielegalnie i półlegalnie aż do r. 1933.

AUTOR NIEZNANY

190. 10 lat I.A.H.
I ty również zostaniesz członkiem Międzynarodowej Pomocy Robotniczej!
1931, 67 X89
Muzej Rewolucji Moskwa

AUTOR NIEZNANY

191. Głosujcie na Związek Spartakusa!
ok. 1920, 69 X91
Stedelijk Museum Amsterdam

Związek Spartakusa — (nazwa od jego nielegalnego organu prasowego „Listy Spartakusa”), organizacja rewolucyjnych socjalistów niemieckich, założona na początku r. 1916 przez Różę Luksemburg, Karola Liebknechta, Franza Mehringa i in. dla walki przeciwko wojnie imperialistycznej. Związek Spartakusa był najważniejszą z grup rewolucyjnych, biorących udział w I Zjeździe Komunistycznej Partii Niemiec (30.XII.1918 — 1.I.1919) i wszedł w całości w skład tej partii.

AUTOR NIEZNANY

192. Głosujcie na Związek Spartakusa!
Berlin 1920, 94 X71
Museum für Deutsche Geschichte Berlin

AUTOR NIEZNANY

193. „Klassenkampf” Dziennik Komunistyczny
Halle 1924, 60 X41
Muzej Rewolucji Moskwa

AUTOR NIEZNANY

194. Kto broni nas przed ruiną?
Uzbrojony proletariacie!
74 X92
Wyd. KPD (Związek Spartakusa)
Museum für Deutsche Geschichte Berlin

AUTOR NIEZNANY

195. 1 Maja — pochód rewolucyjnego proletariatu.
Głosujcie na listę 5!
Drezno, 60 X88
Wyd. Komunistyczna Partia Niemiec
Museum für Deutsche Geschichte Berlin

AUTOR NIEZNANY

196. Pomóżcie Chinom! Umacniajmy solidarność!
Berlin, 46 X70
Wyd. Komitet Centralny Międzynarodowej Pomocy Robotniczej
Museum für Deutsche Geschichte Berlin

AUTOR NIEZNANY

197. Weźcie udział w międzynarodowym czerwonym spotkaniu granicznym w Johannegeorgenstadt!
Chemnitz, 62 X96
Muzej Rewolucji Moskwa

Johannegeorgenstadt — miejscowość na pograniczu niemiecko-czechosłowackim.

AUTOR NIEZNANY

198. Wiec rewolucyjny
60 X88
Wyd. K.P.D., K.J.V.D., Rote Hilfe, I.A.H.
Museum für Deutsche Geschichte Berlin

AUTOR NIEZNANY (Malsov?)

199. Wojna wojnie imperialistycznej!
1932, 49,5 X68,5
Museum für Deutsche Geschichte Berlin

AUTOR NIEZNANY

200. Wstępujcie do K.P.D.!
(Związek Spartakusa)
1920, 55 X93
Wyd. K.P.D.
Museum für Deutsche Geschichte Berlin

AUTOR NIEZNANY

201. Wyborcy zdecydujcie się!
Dyktatura Stinnesa czy dyktatura proletariatu?
Berlin 1920, 94 X69
kopia

Hugo Stinnes — magnat ciężkiego przemysłu Rzeszy, finansujący w pierwszych latach powojennych najbardziej reakcyjne ugrupowania polityczne ówczesnej republiki niemieckiej.

NORWEGIA

AUTOR NIEZNANY

202. Głosuj na Norweską Partię Komunistyczną!
49 X64
Muzej Rewolucji Moskwa

POLSKA

GRONOWSKI TADEUSZ

203. Plakat bez tekstu wydany z okazji 1 Maja.
Warszawa 1928, 70 X100
Wyd. PPS
kopia autorska
204. Tyle ziemi co na grób wydzielili ci pańska parcelacja.
Głosuj na PPS lista nr 2!
Warszawa 1928, 70 X100
Wyd. PPS
kopia autorska

Plakat odnosi się do reformy rolnej, uchwalonej w 1919 r., a realizowanej przez pierwsze powojenne dziesięciolecie. Reforma pozostawiła obszarnikom do 180 ha, przewidywała stopniowy wykup wielkiej własności ziemskiej, dopuszczała parcelację folwarków przez samych właścicieli, ustalała wysokie spłaty na ziemię uzyskaną z reformy. W praktyce z reformy skorzystała tylko niewielka część najzamożniejszych gospodarstw chłopskich. Większość majątków obszarniczych uchyliła się od skutków reformy.

LIPIŃSKI ERYK

205. Wystawa fotografiki sowieckiej
Poznań 1934, 60 X81
Wyd. Towarzystwo Miłośników Fotografii
Muzeum Narodowe Poznań

SZCZUKA MIECZYŚLAW

206. Amnestii dla więźniów politycznych!
Kraków 1926, 37 X27
Zakład Historii Partii Warszawa

W r. 1926 Komunistyczna Frakcja Poselska razem z Niezależną Partią Chłopską, Białoruską Hromadą i Klubem Ukraińskim wniosły do Sejmu projekt ustawy o amnestii dla więźniów politycznych. W czerwcu 1926 r. utworzony

został Centralny Międzypartyjny Sekretariat do walki o amnestię. Projekt amnestii poparły Stowarzyszenia Dziennikarzy i Literatów oraz znajdujące się pod wpływami PPS Stowarzyszenie b. Więźniów Politycznych.

207. Żądamy amnestii dla więźniów politycznych!
Kraków 1926, 47 X37
Zakład Historii Partii Warszawa

ŻARNOWERÓWNA TERESA

208. Głosuj na 13 Jedność Robotniczo-Chłopską!
Warszawa 1928, 47,5 X59,5
Zakład Historii Partii Warszawa
209. Na Jedność Robotniczo-Chłopską głosuj! 13
Warszawa 1928, 47,5 X59,5
Muzeum Historii Polskiego Ruchu Rewolucyjnego Warszawa
210. Jedność Robotniczo-Chłopska
Warszawa 1928, 18 X31
Zakład Historii Partii Warszawa

13 — numer listy Jedności Robotniczo-Chłopskiej (komunistycznej) w wyborach sejmowych 1928 r. Na kandydatów tej listy i list zbliżonych, mimo unieważniania ich w dwóch trzecich okręgów padło blisko 1 milion głosów, w tym około 300 tys. głosów na listy unieważnione.

AUTOR NIEZNANY

211. (Plakat wyborczy KPP bez tekstu)
1922
Zakład Historii Partii Warszawa

5 — numer listy Związku Proletariatu Miast i Wsi (komunistycznej) w wyborach sejmowych 1922 r. Na „piątkę” padło 132 tys. głosów, głównie w Zagłębiu Dąbrowskim i Warszawie. Z jej ramienia weszli do Sejmu Stanisław Łańcucki i Stefan Królikowski.

STANY ZJEDNOCZONE AMERYKI PÓŁNOCNEJ

ARONSON B.

212. Obraz czerwonej Rosji
Plakat informujący o filmach dokumentalnych produkcji radzieckiej
Nowy Jork ok. 1925, 56 X71
Muzej Rewolucji Moskwa

ELLIS FRED

213. Nie wolno dopuścić do śmierci Sacco i Vanzettiego!
ok. 1927, 58 X84
Wyd. Międzynarodowa Pomoc Robotnicza
Muzej Rewolucji Moskwa

Sacco i Vanzetti, anarchiści z przekonań, działacze związków zawodowych, w okresie fali reakcyjnej po pierwszej wojnie światowej aresztowani w r. 1920, w Stanie Massachusetts, pod fałszywymi zarzutami przestępstw kryminalnych i skazani w r. 1921 na śmierć. Mimo szerokiej kampanii protestacyjnej i oczywistej niewinności obu — wyrok wykonano w sierpniu 1927 r. Stracenie Sacco i Vanzettiego wywołało na całym świecie gwałtowne demonstracje antyamerykańskie, największe w Paryżu.

GROPPER WILLIAM

214. Cena ubrania. Pomóżcie strajkującym włókniarzom w Passaic!
Passaic ok. 1927, 40 X55
Wyd. Generalny Komitet Pomocy Strajkującym Włókniarzom
Muzej Rewolucji Moskwa

Passaic, ośrodek przemysłu włókienniczego w Stanie New Jersey, o dużym odsetku ludności pochodzenia polskiego. W latach 1927 i 1933/34 był widownią burzliwych strajków robotników przemysłu włókienniczego i konfekcyjnego.

KUCHARIĆ

215. Piramida systemu kapitalistycznego
1912, 39 X49
Muzej Rewolucji Moskwa

AUTOR NIEZNANY

216. Czytajcie „Communist International” — międzynarodowy organ robotników!
51 X75
Muzej Rewolucji Moskwa

SZWAJCARIA

FRUNINGER MAX

217. Dokąd zmierza Szwajcaria?
Zurych 1938, 128 X90
Wyd. Szwajcarska Partia Socjalistyczna
Kunstgewerbemuseum Zurych

HONEGGER — LAVATER

218. Socjaldemokraci i związkowcy do Rady Kantonu!
Zurych 1938, 128 X90
Wyd. Partia Socjaldemokratyczna Kantonu Zurych
Kunstgewerbemuseum Zurych

POLLUX

219. Głosujcie na komunistów!
Zurych 1938, 128 X90
Kunstgewerbemuseum Zurych

AUTOR NIEZNANY

220. Głosujcie na listę jedności komunistów i lewicy socjalistycznej!
Zurych 1935, 128 X90
Kunstgewerbemuseum Zurych

SZWECJA

221. Wezwanie Lenina
Adaptacja plakatu radzieckiego artysty A. Strachowa
z 1924 r.
1924, 34 X72
Muzej Rewolucji Moskwa

AUTOR NIEZNANY

222. Im więcej granatów, tym mniej chleba! Głosuj na Lewicę Socjalistyczną!
52 X71
Muzej Rewolucji Moskwa

AUTOR NIEZNANY

223. Precz z projektami prawodawstwa antyzwiązkowego!
Pójdźcie za komunistami!
65 X96
Muzej Rewolucji Moskwa

AUTOR NIEZNANY

224. Robotniku! Wyborco! Jaką wybierzesz drogę? Głosuj na Lewicę Socjaldemokratyczną!
53 X73
Muzej Rewolucji Moskwa

WĘGRY

BERÉNY ROBERT

225. Do broni! Do broni!
Budapeszt 1919, 199 X125
Wyd. Krajowa Komisja Propagandy
Országos Széchenyi Könyvtár Budapeszt

Republika została proklamowana na Węgrzech 16.XI.1918 r. Jej pierwszy premier hr. Karolyi ustąpił w połowie marca 1919 r. wobec trudności wewnętrznych i daleko idących żądań terytorialnych mocarstw Ententy. Dnia 20 marca 1919 r. nastąpiło zjednoczenie socjaldemokracji z młodą partią komunistyczną, dzień później proklamowanie Węgierskiej Republiki Rad, która od razu przystąpiła do reform o charakterze socjalistycznym. Przeciwko Republice, Ententa rzuciła wojska interwencyjne francuskie, rumuńskie i czechosłowackie. Po pierwszych sukcesach wojskowych milicji robotniczej i utworzonej następnie Armii Czerwonej, w kwietniu i maju — siły interwentów zaczęły przeważać. W Szegedzie reakcja węgierska utworzyła rząd kontrrewolucyjny, na którego czele stanął admirał Horthy. Po 133 dniach walki Węgierska Republika Rad przestała istnieć.

BIRÓ MIHÁLY

226. Népszava
Budapeszt 1913
kopia
Reprodukowany w czasopiśmie „Das Plakat” — Berlin, Nr. 2, 1914.

Népszava („Głos Ludu”) zał. w 1872 r. węgierskie pismo robotnicze. Od utworzenia w 1880 r. Węgierskiej Partii Robotniczej (później partii socjaldemokratycznej) organ tej partii. Obecnie — dziennik węgierskich związków zawodowych.

Motyw czerwonego robotnika powtórzony w plakatach powstałych w kilka lat później, wykorzystany został również w plakacie antysocjalistycznym w celach karykaturalnych.

227. Nicponie. Doczekaliście się?
Budapeszt 1919, 90 X120
Wyd. Krajowy Komitet Propagandy
Országos Széchenyi Könyvtár Budapeszt
228. 1 maja 1919
Budapeszt 1919, 95 X126
Magyar Munkásmozgalmi Múzeum Budapeszt

229. Pieśń żałobna nad Monarchią Austro-Węgierską
Budapeszt 1918, 126 X95
Országos Széchenyi Könyvtár Budapeszt

Plakat stanowi reklamę książki Karla Krausa pt. Pieśń żałobna nad Monarchią Austro-Węgierską.
Karl Kraus (1874—1936), wieloletni redaktor pisma „Die Fackel” — wybitny austriacki pisarz, publicysta i krytyk literacki; przeciwnik monarchii Habsburgów.

230. Przeciw okrucieństwu wojny!
Robotnicy Budapesztu w niedzielę po południu organizują demonstracyjny pochód...
Budapeszt 1914
kopia
Wyd. Węgierska Partia Demokratyczna

Reprodukowany w czasopiśmie „Das Plakat” Berlin, Nr 2, 1914. Ukazał się na murach Budapesztu w czasie ogłoszenia mobilizacji.

231. Republika!
Budapeszt, 123 X95
Magyar Szocialista Munkáspárt Parttörténeti Intézet Budapeszt

DANKÓ ÖDÖN

232. Wstąp do Armii Czerwonej!
1919, 90 X120
Országos Széchenyi Könyvtár Budapeszt

JEGES ERNŐ

233. Naprzód w obronie proletariatu!
Bracie! Pomóż!
Budapeszt 1919, 185 X125
Wyd. Krajowa Komisja Propagandy
Országos Széchenyi Könyvtár Budapeszt

LAMPERTH JOSEF, KMETTY

234. Zaciągnij się!
Budapeszt 1919, 95 X126
Országos Széchenyi Könyvtár Budapeszt

PAIZS GEBEL

235. Niech żyje Republika!
Budapeszt 1918, 95 X128
Wyd. Rada Studentów Węgierskich
Magyar Munkásmozgalmi Muzeum Budapeszt

Plakat z okresu rządów Karoly'ego. Nawiązuje do tradycji Lajosa Kossutha, przywódcy rewolucji węgierskiej lat 1848/1849, wybitnego przedstawiciela postępowej myśli Węgier.

PÓR BERTALAN

236. Naprzód bracia do obrony Ojczyzny!
Budapeszt 1919, 182 X250
Országos Széchenyi Könyvtár Budapeszt
237. Proletariusze wszystkich krajów łączcie się!
Budapeszt 1919, 186 X220
Országos Széchenyi Könyvtár Budapeszt

SZILAGYJ JOLAN

238. W każdej fabryce Milicja Robotnicza
Budapeszt 1919, 69 X95
Országos Széchenyi Könyvtár Budapeszt

TUSZKAY MARTON

239. Broń władzy proletariatu!
Wstąp jeszcze dziś do Czerwonej Armii!
Budapeszt 1919, 126 X118
Wyd. Krajowa Komisja Propagandy
Magyar Munkásmozgalmi Muzeum Budapeszt

UITZ BÉLA

240. Naprzód Czerwonoarmiści!
Budapeszt 1919, 185 X125
Országos Széchenyi Könyvtár Budapeszt

VÉRTES MARCELL

241. Lukacsics
Budapeszt 1918, 95 X125
Országos Széchenyi Könyvtár Budapeszt
242. W imieniu Jego Królewskiej Mości
Budapeszt 1918, 95 X125
Országos Széchenyi Könyvtár Budapeszt

AUTOR NIEZNANY

243. Lenin
Budapeszt 1919, 185 X125
Wyd. Krajowa Komisja Propagandy
Országos Széchenyi Könyvtár Budapeszt

AUTOR NIEZNANY

244. Kontrrewolucjonisto strzeż się!
Budapeszt, 116 X88
Wyd. Komitet Propagandy Wojskowej
Országos Szechenyi Könyvtár Budapeszt

WIELKA BRYTANIA

AUTOR NIEZNANY

245. Popieraj naród hiszpański w jego walce z faszyzmem!
51 X76
Muzej Rewolucji Moskwa

AUTOR NIEZNANY

246. 1917—1927. Pomóż wykuć następne ogniwo komunizmu!
Londyn 1927, 50 X76
Muzej Rewolucji Moskwa

WŁOCHY

AUTOR NIEZNANY

247. Głosujcie na Partię Komunistyczną!
1924, 34 X49,5
Muzej Rewolucji Moskwa

Komunistyczna Partia Włoch założona została 21.1.1921 r. w Livorno. Działała legalnie do r. 1926, gdy jej przywódcy zostali aresztowani i przeważnie zesłani na wyspy Liparyjskie. W okresie faszyzmu prowadziła uporczywą działalność podziemną, a od jego obalenia w r. 1943 jest jedną z głównych sił politycznych tego kraju.

ZWIĄZEK SOCJALISTYCZNYCH REPUBLIK RADZIECKICH

AKIMOW NIKOŁAJ

248. Strach
(sztuka A. Afigenowa)
Leningrad 1931, 90 X60
Wyd. Państwowy Teatr Dramatyczny
Teatralnyj Muzej Leningrad

249. 1905 r.
(sztuka J. Sobolewa i W. Podgornego)
Leningrad 1930, 85 X60
Wyd. Państwowy Teatr Dramatyczny
Teatralnyj Muzej Leningrad

ANNIENKOW JURIJ

250. Bunt maszyn
(sztuka A. Tołstoja)
Leningrad 1924, 97 X63
Wyd. Państwowy Teatr Dramatyczny
Teatralnyj Muzej Leningrad

ANTONOWSKIJ BORIS, WOJNOW WSIEWOŁOD

251. Chłopie jeśli wiozieś zboże państwu...
Piotrogród 1921, 78 X47
Tekst wierszowany
wyd. Rosta
Russkij Muzej Leningrad

APSIT (PIETROW) ALEKSANDR

252. Oszukanym braciom
Moskwa 1918, 104 X71
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa
253. Piotrogród obronimy własną pierśią!
Moskwa 1919, 73 X106
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa

BOROWKOW M.

254. 1917—1927
Moskwa 1927, 107 X72
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa

CZECHONIN SIERGIEJ

255. Związek Pracowników Sztuki — głodującym
Moskwa 1921, 69 X50
Russkij Muzej Leningrad

CZEREMNYCH MICHAŁ

256. Co czeka nieszczepionych?
Moskwa 1921, 206 X74
Wyd. „Okno”, Gławpolitproswieta
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa

„Okna” ROSTA lub „Okna Satyry ROSTA” — nazwa plakatów
agitycyjnych, których cechą charakterystyczną były obrazki

zaopatrzone wierszowanymi tekstami. Wydawała je w okresie od jesieni 1919 r. do stycznia 1920 r. Rosyjska Agencja Telegraficzna (ROSTA). Kontynuacją tego typu plakatów były „Okna” Głównego Komitetu Polityczno-Oświatowego działającego w ramach Ludowego Komisariatu Oświaty. Pierwsze „Okno” było wystawione w witrynie d. sklepu Abrikosowa w Moskwie we wrześniu 1919 r. Początkowo każdy plakat był rysowany ręcznie, następnie zaczęto powielać za pomocą szablonów. Dla ekspozycji wykorzystywano przede wszystkim witryny sklepów, poczekalnie dworcowe i inne punkty miasta. Wydano ogółem przeszło 1.000 plakatów na najbardziej aktualne tematy dnia. Kierownikiem artystycznym pracowni był M. Czeremnych, jednakże osobowość Majakowskiego, który rozpoczął współpracę z ROSTA już w październiku 1919 r. wywarła zasadniczy wpływ na kierunek artystyczny całego zespołu.

257. Wszyscy na pomoc Donbasowi!
Moskwa 1920, 148 X74
Wyd. „Okno” Rosta nr 635
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa

Donbas — Zagłębie Donieckie, ośrodek górnictwa węgla i przemysłu hutniczego — zostało w okresie wojny domowej w znacznym stopniu zniszczone. Od uruchomienia kopalń i zakładów przemysłowych Zagłębia Donieckiego zależało wtedy uruchomienie całości gospodarki narodowej republik radzieckich.

DEJNEKA ALEKSANDR

258. Chiny na drodze wyzwolenia od imperializmu
Moskwa 1930, 77 X107
Muzej Rewolucji Moskwa
259. Proletariackie kadry na Ural i Kuzbas!
Moskwa 1931, 71 X103
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa
260. Szturmowe oddziały i fabryki holują pozostających w tyle
Moskwa 1930, 105 X74
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa
261. Zmechanizujemy Donbas!
Moskwa 1930, 80 X107
Muzej Rewolucji Moskwa

DENI (DENISOW) WIKTOR

262. Albo śmierć kapitałowi, albo śmierć pod jarzmem kapitału
Moskwa 1919, 71 X105
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa

263. Droga — Światowemu Październikowi
Moskwa 1931, 139 X102
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa

264. Tow. Lenin oczyszcza ziemię...
(wg rysunku Czeremnych)
Kazań 1920, 68 X44
reprodukcja

265. III Międzynarodówka
Moskwa 1921, 80 X107
Muzej Rewolucji Moskwa

Międzynarodówka Komunistyczna została założona na I Kongresie w Moskwie 2.III.1919 r.

DOŁGORUKOW NIKOŁAJ

266. Uzbrowiwszy się w wiedzę techniczną walcz o unowocześnienie transportu!
Moskwa 1931, 101 X71
Muzej Rewolucji Moskwa

FIDMAN WŁADIMIR

267. Niech żyje Czerwona Armia!
Dwa lata temu w ogniu rewolucji powstała Robotniczo-Chłopska Czerwona Armia...
Moskwa 1920, 106 X70
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa

268. Wróg chce zdobyć Moskwę — serce Rosji Radzieckiej
Moskwa 1919, 106 X72
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa

Latem 1919 r. wojska gen. Denikina zbliżyły się od południa do Moskwy, zajmując Kursk i Orzeł, inne formacje białych armii nacierały od strony Powołża. Dopiero jesienią 1919 r. Armia Czerwona przeszła na obu frontach do zwycięskiej ofensywy.

GRSZANIK ROMAN, MICHAJŁOW M.

269. 1 Maja
Moskwa 1929, 72 X105
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa

IWANOW A.

270. Rewolucja — to burza zmiatająca wszystkich swoich przeciwników
Moskwa 1931, 69 X50
Muzej Izobrazitelnych Iskusstw im. A. Puszkina Moskwa

IWANOW SIERGIEJ

271. Niech żyje III Międzynarodówka Komunistyczna!
Piotrogród 1920, 66 X87
Tekst również w jęz. francuskim, angielskim, niemieckim i włoskim
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa
272. 1 Maja — Niech żyje święto mas pracujących wszystkich krajów!
Piotrogród 1920, 107 X65
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa

J. K.

273. Pancernik „Potiomkin”
(plakat filmowy)
Moskwa 1926, 70 X106
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa

KLINCZ BORIS

274. Naprzód — do Światowego Października
Moskwa 1933, 103 X73
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa

KŁUCIS GUSTAW

275. Niech żyje Październik na całym świecie!
Moskwa 1933, 159 X103
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa
276. Niech żyje wielomilionowy Leninowski Komsomół!
Moskwa 1932, 108 X 140
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa
277. Niech żyje ZSRR Ojczyzna mas pracujących całego świata!
Moskwa 1931, 56 X146
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa
278. 1 Maja. W bój za pięciolatkę, za tempo bolszewickie, za obronę ZSRR, za Październik na całym świecie!
Moskwa 1931, 102 X71
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa

Pierwsza pięciolatka obejmowała lata 1929—1934. Zasadniczym jej celem było intensywne uprzemysłowienie republik radzieckich. W wyniku realizacji pięciolatki udział przemysłu w dochodzie narodowym ZSRR wzrósł do 70%, a bezrobocie jako zjawisko społeczne w skali całego ZSRR zostało zlikwidowane.

279. Pod sztandarem Lenina o budownictwo socjalistyczne!
Moskwa 1930, 100 X73
Kunstgewerbemuseum Zurych
280. Wystawa Antyimperialistyczna
Moskwa 1931, 144 X104
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa
281. Spłaćmy dług węgla krajowi!
Moskwa 1930, 102 X71
Russkij Muzej Leningrad
282. ZSRR — szturmowa brygada międzynarodowego proletariatu
Moskwa 1931, 100 X140
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa

KOCZERGIN NIKOŁAJ

283. 1 Maja
Tbilisi, 83 X64
Tekst w języku gruzińskim
Centralnyj Gosudarstwiennyj Archiw Oktiabrskoj Rewolucji Moskwa

KOGOUT NIKOŁAJ

284. Proletariusze wszystkich krajów łąćcie się!
Moskwa, 71 X51
Tekst w języku tatarskim
Literaturnyj Muzej Moskwa

KOKOREKIN ALEKSIEJ

285. Pomocy dzieciom i kobietom bohaterskiej Hiszpanii!
Moskwa 1936, 62 X95
Muzej Rewolucji Moskwa
286. Śmierć faszystowskiej gadzinie!
Moskwa 1941, 62 X89
Muzej Rewolucji Moskwa

KOMAROW G.

287. Umacniaj obronę ZSRR!
Moskwa 1927, 69 X109
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa

KORECKIJ WIKTOR

288. Nasze siły niezliczone
Moskwa 1941, 62 X88
Muzej Rewolucji Moskwa

KOZLINSKIJ WŁADIMIR

289. Kronsztadzka karta pobita
Piotrogród 1921, 49 X31
Wyd. Rosta
Biblioteka Publiczna im. M. E. Sałtykowa-Szczedrına
Leningrad

Bunt kronsztadzki — powstanie eserowsko-mieńszewickie w głównej bazie Czerwonej Floty Bałtyku w Kronsztadzie. Powstanie wybuchło 2 marca 1921 r., a 18 marca zostało stłumione przez atak oddziałów Czerwonej Armii, które przeszły po zamrzniętym morzu do fortów twierdzy. Bunt kronsztadzki został umożliwiony przez fakt, że najbardziej rewolucyjna część marynarzy kronsztadzkich walczyła na lądzie, na frontach wojny domowej.

290. Nie bacząc na trzyletnie knowania wrogów z całego świata, rewolucja kroczy naprzód
Piotrogród 1920, 61,5 X46,5
Wyd. Rosta
Russkij Muzej Leningrad

291. Ogień rozniecony ręką zdrajcy — gasić można, lecz nie ugasisz ognia roznieconego przez rewolucję
Piotrogród, 70 X63
Wyd. Rosta
Russkij Muzej Leningrad

292. Pięć rewolucji zmiążdży bogacza wiejskiego!
Piotrogród, 59 X51
Wyd. Rosta
Biblioteka Publiczna im. M. E. Sałtykowa-Szczedrına
Leningrad

LEBIEDIEW I.

293. Ogólnorosyjska Wystawa Rolnicza, Rzemieślniczo-Przemysłowa
Moskwa 1923, 70 X106
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa

LEBIEDIEW WŁADIMIR

294. Chłopie jeśli nie chcesz karmić obszarnika...
Piotrogród 1920, 70 X39
Tekst wierszowany
Wyd. Rosta
Russkij Muzej Leningrad

295. Czastuszki
Piotrogród 1920, 68 X48
Tekst wierszowany
Wyd. Rosta
Russkij Muzej Leningrad

296. Dział Prow...
Piotrogród 1920, 73 X67,5
Tekst wierszowany
Wyd. Rosta
Russkij Muzej Leningrad

297. Manifestacja
Piotrogród 1921, 67 X74
Wyd. „Okno” Rosta
Kopia oryginału znajdującego się w Bibliotece Publicznej im. M. E. Sałtykowa-Szczedrına Leningrad

Plakaty (Okna) leningradzkiej filii Rosta ukazywały się w seriach, malowane ręcznie bez użycia szablonów. Każdy temat powtarzano w kilkudziesięciu egzemplarzach. Teksty, których autorstwo nie zostało ustalone, przyklejano oddzielnie. Lebediew namalował w latach 1920—1922 około 600 „okien”.

298. „Maruder w raju — baran w piekle”
(plakat wydany przeciwko spekulacji rynkowej)
Piotrogród 1921, 63 X63
Tekst wierszowany
Wyd. „Okno” Rosta
Kopia oryginału znajdującego się w Bibliotece Publicznej im. M. E. Sałtykowa-Szczedrına Leningrad

299. Na „Subbotnik”.
(plakat propagujący „subbotniki” — dobrowolny udział w pracach społecznych przy porządkowaniu miasta)
Piotrogród 1921, 67 X70
Tekst wierszowany
Wyd. „Okno” Rosta
Kopia oryginału znajdującego się w Bibliotece Publicznej im. M. E. Sałtykowa-Szczedrına Leningrad

300. Nowa burżuazja
(plakat przestrzegający przed niebezpieczeństwem bogaczej się w okresie NEPu nowej burżuazji)
Piotrogród-Rosta 1921, 67 X72
Tekst wierszowany
Wyd. „Okno” Rosta
Kopia oryginału znajdującego się w Bibliotece Publicznej im. M. E. Sałtykowa-Szczedrına Leningrad
Nowa Polityka Ekonomiczna (NEP) zatwierdzona przez X Zjazd KPR(b) w marcu 1921 r. zmierzała do szybkiego

uruchomienia gospodarki kraju przez zastosowanie bodźców ekonomicznych. Zakładało to przywrócenie gospodarki rynkowej, w której spora rola miała przypaść prywatnym drobnym przedsiębiorcom, kupcom i rzemieślnikom. Dekrety Rady Komisarzy Ludowych przywróciły wolny handel, dopuszczały możliwość wydzierżawienia mniejszych państwowych obiektów przemysłowych przedsiębiorcom prywatnym, a większych — ewentualnie koncesjonariuszom zagranicznym. Zarządzenia te były niezbędne dla osiągnięcia szybkiego wzrostu produkcji — który nastąpił w samej rzeczy — ale równocześnie spowodowały pojawienie się nowej warstwy burżuazji, „nepmanów”. Traktowano ten stan jako zło konieczne, toteż władza radziecka dążyła równocześnie przy pomocy środków propagandowych, a także drogą administracyjną do maksymalnego izolowania tej nowej warstwy, nie dopuszczając by wywierała ona wpływ na społeczeństwo.

301. Płacząca Ententa
Piotrogród 1921, 68 X75
Wyd. „Okno” Rosta
Kopia oryginału znajdującego się w Bibliotece Publicznej im. M. E. Sałtykowa-Szczedrina Leningrad
- Ententa — Entente Cordiale (Serdeczny Sojusz), tzn. koalicja przede wszystkim Francji i Wielkiej Brytanii, sojuszniczka carskiej Rosji w pierwszej wojnie światowej, po Rewolucji Październikowej usiłowała wszelkimi sposobami obalić władzę radziecką. Ententa zaopatrywała obficie w broń i pieniądze „białych” generałów — Kołczaka, Denikina, Judenicza, Wrangla, posyłała własne wojska ekspedycyjne — angielskie na północy, francuskie — na wybrzeża Morza Czarnego, amerykańskie, japońskie i angielskie na Syberię.
302. Trzeba pracować — karabin obok
Piotrogród 1920, 70 X52
Tekst wierszowany W. Majakowskiego
Wyd. Rosta
Russkij Muzej Leningrad
303. Wieśniaku otrzymałeś ziemię, ale ziemi jeść nie można...
Piotrogród, 70 X63
Muzej Izobrazitelnych Iskusstw im. A. Puszkina Moskwa
- LISSITZKY EL (ELIEZER)
304. Czerwonym klinem uderz w białych!
Witebsk 1920, 53 X70
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa

305. Wystawa Rosyjska w Kunstgewerbemuseum w Zurychu
Zurych 1929, 126 X91
Kunstgewerbemuseum Zurych

ŁAWINSKIJ ANTON

306. Nie małego wzrostu był Denikin...
Moskwa 1920, 158 X189
Tekst wierszowany R. Rajt
Wyd. „Okno” Rosta nr 510
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa

Denikin (1872—1947) carski generał, w okresie wojny domowej dowódca wojsk kontrrewolucyjnych na południu ZSRR pobity ostatecznie pod koniec 1919 r. Wrangel (1878—1928) baron bałtycki i carski generał objął po klęsce Denikina dowództwo nad resztkami wojsk kontrrewolucyjnych na południu ZSRR, bronił się na Krymie, który Armia Czerwona zajęła latem 1920 r. Petlura (1877—1926) przywódca burżuazyjno-nacjonalistycznych ugrupowań ukraińskich, skupionych najpierw wokół tzw. Ukraińskiej Rady, potem tzw. Dyrektoriatu, wreszcie tzw. UNR — Ukraińskiej Republiki Ludowej. Pobity przez Armię Czerwoną zawarł wiosną 1920 r. pakt z Piłsudskim. Sawinkow (1879—1924) jeden z czołowych działaczy partii eserowców, uczestnik kilku zamachów terrorystycznych. W okresie Rewolucji Październikowej — białogwardzista, zwolennik admirała Kołczaka. Na emigracji rozwijał działalność przeciwko władzy radzieckiej.

307. Pancernik „Potiomkin”
(plakat filmowy)
Moskwa 1926, 70 X100
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa

MAJAKOWSKIJ WŁADIMIR

308. Do nowych zwycięstw!
Moskwa 1921, 125 X99
Tekst wierszowany W. Majakowskiego
Wyd. „Okno” Rosta nr 800
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa
309. Ententa uznawała raz tę, raz inną władzę...
Moskwa 1921, 125 X99
Tekst wierszowany W. Majakowskiego
Wyd. „Okno” Rosta nr 930
Centralnyj Gosudarstwennyj Archiw Literatury i Iskusstwa SSSR Moskwa

310. Niech żyje 8 Zjazd Rad!
Moskwa 1920, 93 X81
Tekst wierszowany W. Majakowskiego
Wyd. „Okno” Rosta nr 661
Muzej Rewolucji Moskwa

VIII Zjazd Rad obradował w dniach 22—29.XII.1920 r. Zatwierdził m.in. plan Goelro (elektryfikacji republik radzieckich — 30 wielkich elektrowni w ciągu 10—15 lat) wykonany następnie przedterminowo; zajmował się również odbudową transportu.

311. Nieście dobrowolną pomoc frontowi!
(plakat propagujący dobrowolne dostawy wszelkiego rodzaju produktów dla potrzeb frontu)
Moskwa 1920, 90 X75
Tekst wierszowany W. Majakowskiego
Wyd. „Okno” Rosta nr 535 (wydany po wojnie drukiem)
Muzeum Lenina Warszawa

312. Zamiast dostaw obowiązkowych podatek
Moskwa 1921, 236 X127
Tekst wierszowany W. Majakowskiego
„Okno” Głównopolitprosvieta nr 101
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa

Zastąpienie dostaw obowiązkowych, obejmujących całość nadwyżek produkcji rolnej gospodarstw chłopskich przez podatek w naturze, pozostawiając w ręku chłopu znaczną część tych nadwyżek dla sprzedaży na wolnym rynku, stanowiło podstawowy element Nowej Polityki Ekonomicznej (NEP), proklamowanej na wniosek Lenina przez X Zjazd w marcu 1921 r.

MASJUTIN WASYLI

313. Nie kupujcie w prywatnym sklepie tego co można nabyć we własnej spółdzielni!
Moskwa 1918, 50 X85
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa

MIELNIKOW DYMITR

314. Z kopiejek ściągniętych z chłopów zebrały się w cerkwi skarby
Moskwa 1922, 107 X71
Muzej Izobrazitelnych Iskusstw im. A. Puszkina Moskwa

MOOR (ORŁOW) DYMITR

315. Czy zgłosiłeś się na ochotnika?
Moskwa 1920, 107 X71
Literaturny Muzej Moskwa

316. Do narodów Kaukazu!
Moskwa 1920, 70 X107
Tekst w jęz.: rosyjskim, ormiańskim, azerbejdżańskim i tatarskim
Literaturny Muzej Moskwa

Rewolucja na Zakaukaziu (tzn. w Gruzji, Azerbejdżanie i Armenii) zwyciężyła znacznie później niż w Rosji, czy nawet na Ukrainie. Bogactwa naftowe Baku przyciągały mocarstwa imperialistyczne. Mozaika narodowościowa stwarzała dogodne warunki dla nacjonalistycznych stronnictw, niejednokrotnie powiązanych z obcymi interwentami. Na Zakaukaziu krzyżowały się wpływy niemieckie, tureckie, angielskie. Ostatecznie władza radziecka zwyciężyła w Azerbejdżanie i Armenii w 1920 r., zaś w Gruzji w lutym 1921 r.

317. Kozaku, ty zwyciężyłeś carów i bojarów...
Moskwa 1920, 71 X54
Literaturny Muzej Moskwa

Kozacy — zwłaszcza dońscy i kubańscy — tworzyli w XVII i XVIII w. jeden z ośrodków ruchów ludowych przeciwko monarchii carskiej. W drugiej połowie XIX w. udało się rządowi carskiemu pozyskać wierność Kozaków, wśród których nadawali ton zamożni gospodarze wiejscy okręgów kozackich. Wojska kozackie wykorzystywane były przez carat dla dławienia demonstracji rewolucyjnych — zarówno w Polsce, jak i w rosyjskich okręgach Cesarstwa. Po Rewolucji Październikowej kontrrewolucyjnym generałom udało się pociągnąć za sobą znaczną część Kozaków. Władza radziecka rozwijała wśród Kozaków dostosowaną do ich mentalności propagandę.

318. Nie oddamy Piotrogradu!
Moskwa 1919, 104 X70
wł. S. Bojko Warszawa
319. Pomóż!
Moskwa 1921, 106 X71
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa

W r. 1921 klęska posuchy nawiedziła Powołże. Milionom ludzi groził głód. Zbiórki przeprowadzano nie tylko w Republikach Radzieckich lecz na całym świecie.

320. Wrangel jeszcze żyje, dobij go bezlitośnie!
Moskwa 1920, 69 X50
Muzej Rewolucji Moskwa

NIEKRASOW E.

321. Biały terror
Leningrad 1925, 45,7 X31
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa

PASZKOW G.

322. Tygodniowa kronika filmowa
Moskwa 1918, 71 X54
Muzej Izobrazitelnych Iskusstw im. A. Puszkina Moskwa

Kronika „Kino-Niedziela”, ukazująca się w latach 1918—1919 była pierwszą formą publicystyki filmowej.

PIMENOW JURIJ

323. Wszyscy na przegląd!
Leningrad 1928, 73 X108
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa

RADAKOW ALEKSIEJ

324. Analfabeta niczym ślepy
Moskwa 1920, 66 X95
Muzej Izobrazitelnych Iskusstw im A. Puszkina Moskwa

Analfabetyzm był jedną z najcięższych plag pozostawionych przez carat władzy radzieckiej. W r. 1913 cztery piąte dzieci i młodzieży w wieku szkolnym znajdowało się poza szkołą. Rada Komisarzy Ludowych dekretem z 26.XII. 1919 r. wprowadziła dla wszystkich obywateli obowiązek uczenia się czytania i pisania. Ośrodki „likwidacji analfabetyzmu” powstały w całym kraju.

RODCZENKO ALEKSANDR

325. Dobrolot
Moskwa ok. 1925, 107 X71
Literaturnyj Muzej Moskwa

326. Kino-Oko
(plakat filmowy)
Moskwa ok. 1925
wł. S. Bojko Warszawa

Grupa „Kino-Oko”, której czołowym przedstawicielem był Dżiga Wiertow (1895—1954) specjalizowała się w filmach dokumentalnych i kronikach filmowych o ostrym zacięciu polityczno-propagandowym.

327. Szósta część świata
(plakat filmowy)
Moskwa ok. 1925
wł. S. Bojko Warszawa

ROSKIN WŁADIMIR

328. W Ameryce syto...
Moskwa 1920, 127 X177
Tekst wierszowany
Wyd. „Okno” Rosta nr 645
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa

RUKLEWSKIJ JAKOW

329. Październik
(plakat filmowy)
Moskwa 1927, 205 X100
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa

SIELECKIJ WASYLIIJ

330. W przededniu rewolucji światowej
Moskwa 1917, 53 X61
Muzej Izobrazitelnych Iskusstw im. A. Puszkina Moskwa

SOKOŁOW A.

331. Niech klasy posiadające drżą przed rewolucją komunistyczną!
Moskwa 1922, 46 X 60
Plakat wydany na IV Kongres Międzynarodówki Komunistycznej (5.XI.—5.XII. 1922 r.)
Muzeum Lenina Warszawa

STENBERG GEORGIJ, STENBERG WŁADIMIR

332. Szczątki imperium
(plakat filmowy)
Moskwa 1929, 95 X62
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa

STRACHOW ADOLF

333. Wyzwolona kobieto — buduj socjalizm!
1926, 64 X90
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa

WOJNOW WSIEWOŁOD

334. Zrzuciwszy z karku carsko-pański ród...
Piotrogród 1920, 66 X45
Wyd. Rosta
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa

ZIERNOWA JEKATIERINA

335. Precz z wojną imperialistyczną!
Moskwa ok. 1932, 108 X72,5
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa

AUTOR NIEZNANY

336. Czerwona Moskwa — serce rewolucji proletariackiej
Moskwa 1921, 71 X53
Tekst również w języku angielskim
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa

*Plakat zaprojektowany w pracowni graficznej Wchutemas-
uczelni artystycznej kierowanej przez konstruktywistów*

AUTOR NIEZNANY

337. Dzieci — kwiaty komuny
Tbilisi 1921, 97 X61
Tekst również w języku gruzińskim
Centralnyj Gosudarstwennyj Archiw Oktiabrskoj Rewo-
lucyj Moskwa

AUTOR NIEZNANY

338. Kto za walką z głodem...
Piotrogród 1920, 54 X45
Wyd. Rosta
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa

AUTOR NIEZNANY

339. Leningrad wzywa
Leningrad 1930, 64 X104
Wyd. Pracownia Graficzna Lenizogiz
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa

AUTOR NIEZNANY

340. Młodzieży Wschodu stawaj pod czerwonym sztandarem
organizacji młodzieży komunistycznej!
Moskwa 1921, 62 X88
Tekst w języku tatarskim
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa

AUTOR NIEZNANY (Nikonow N?)

341. Nie zapominajcie o nas!
MOPR
96 X64
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa

MOPR — Międzynarodowa Organizacja Pomocy Rewolu-
cjonistom, założona została na podstawie uchwały IV Kon-
gresu Międzynarodówki Komunistycznej (30.XI.1922 r.).
Jej pierwszym przewodniczącym był Julian Marchlewski.
MOPR rozwijała szeroką działalność w dziedzinie pomocy
i opieki nad więźniami politycznymi i ich rodzinami.
W poszczególnych państwach istniały krajowe organizacje
MOPR. W Polsce międzywojennej działała organizacja
MOPR obejmująca nie tylko komunistów lecz również
sympatyków nie komunistów zwłaszcza wśród inteligencji.
Przynależność do MOPR, zwłaszcza zaś aktywna działal-
ność w jej szeregach była karana sądownie. Światowa Or-
ganizacja MOPR została rozwiązana w r. 1947.

AUTOR NIEZNANY

342. Niech drży kapitalizm!
Czerwone widmo komunizmu krąży po Europie
Piotrogród, 91 X62
Tekst również w języku angielskim
Wyd. Rosta
Russkij Muzej Leningrad

AUTOR NIEZNANY

343. Październik 1917—1920
Saratów 1920, 71 X54
reprodukcja

AUTOR NIEZNANY

344. Po dawnemu rozlega się nasz rewolucyjny zew...
Saratów 1919, 71 X51
Literaturnyj Muzej Moskwa

AUTOR NIEZNANY

345. Proletariusze całego świata staną w obronie ZSRR
Moskwa 1931, 97 X67
Biblioteka Publiczna im. M. E. Sałykowa-Szczedrina Le-
ningrad

AUTOR NIEZNANY

346. Teraz i ja również jestem wolna
Moskwa ok. 1921, 65 X88
Tekst w języku tatarskim
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa

AUTOR NIEZNANY

347. Trzy lata rewolucji socjalnej
Kijów 1920, 77 X58
Tekst w języku ukraińskim
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa

AUTOR NIEZNANY

348. Wszyscy do wyborów do Rad!
ok. 1926, 48 X63
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa

AUTOR NIEZNANY

349. Znosimy granice między krajami
Moskwa 1921, 54 X71
Tekst również w języku niemieckim
Biblioteka im. W. Lenina Moskwa

Plakat zaprojektowany w pracowni graficznej Wchutemas

DZIAŁ WSPÓŁCZESNY 1945-1967

AUSTRIA

SLAMA WIKTOR

350. Nigdy nie wolno zapomnieć
Wystawa antyfaszystowska
Wiedeń 1946, 95 X63
Kunstgewerbemuseum Zurych

AUTOR NIEZNANY

351. Z krwi naszych poległych wszędzie nowe ziarno
1946, 86 X61
Wyd. Socjalistyczna Partia Austrii
Kunstgewerbemuseum Zurych

W lutym 1934 r. wybuchło w Wiedniu i w Styrii powstanie robotnicze — tzw. Republikanischer Schutzbund, Związku Obrony Republiki, paramilitarnej organizacji związków zawodowych i partii socjalistycznej przeciwko „autorytatywnym” rządowi klerykalnym, systematycznie likwidującym swobody demokratyczne w kraju. Powstanie zostało zdławione przez wojsko, przy udziale reakcyjnych bojówek „Heimwehry”.

CZECHOSŁOWACJA

KŮS VACLAV

352. Z ognia rewolucji wyszła nowa epoka ludzkości
Praga 1962

CHOTENOVSKY ZDENEK

353. Wielka Październikowa Rewolucja Socjalistyczna
Praga 1966, 70 X100
oryginał własność autora

FRANCJA

COLIN PAUL

354. 17 sierpnia 1944 r.
Plakat wydany dla uczczenia dnia wyzwolenia Paryża
Paryż 1944
Bibliothèque Nationale Paryż

355. Warszawa oskarża
Paryż 1946, 160 X116,5
Muzeum Narodowe Warszawa

356. 20 rocznica wyzwolenia obozów koncentracyjnych
Paryż 1965
Wyd. Federacja Deportowanych, Internowanych, Organizacji Ruchu Oporu i Organizacji Patriotycznych
Bibliothèque Nationale Paryż

LAMY-RIVAL

357. 82 Rocznicą Komuny Paryskiej
Paryż 1953, 80 X125
Wyd. Francuska Partia Komunistyczna
Muzeum Lenina Warszawa

MARTY DANIEL

358. 48 Rocznicą Rewolucji Październikowej
Paryż 1965, 58 X68
Wyd. Francuska Partia Komunistyczna
Muzeum Lenina Warszawa

359. Nie dajmy broni atomowej odwetowcom niemieckim!
Paryż, 65 X96
Wyd. Francuska Partia Komunistyczna
Muzeum Lenina Warszawa

PICASSO PABLO

360. Antonio Machado. Hołd jego pamięć
Paryż 1959, 45 X63
Plakat wydany w 20-tą rocznicę śmierci poety
Muzeum Lenina Warszawa
361. Asturia
Paryż 1963, 38 X55
Muzeum Lenina Warszawa
- Asturia — północno-zachodnia prowincja Hiszpanii, licząca około miliona ludności. Ośrodek górnictwa węgla, rtęci, rud żelaza i cynku. Jedna z twierdz hiszpańskiego ruchu robotniczego. W latach 1936—1938 górnicy Asturii znaleźli się w pierwszych szeregach walki z faszystami Franco. Po klęsce republiki Asturia pozostała ośrodkiem ruchu oporu przeciwko faszystom. W ostatnich latach Asturia była widownią potężnych strajków, prowadzonych przez jednolity front nielegalnych, klasowych związków zawodowych, kierowanych przez komunistów i tzw. HOAC (Bractwa Robotniczej Akcji Katolickiej).
362. Krajowy Kongres Ruchu Obrońców Pokoju
Paryż 1962, 70 X96
Wyd. Komitet Obrońców Pokoju
Muzeum Lenina Warszawa
363. Pokój. Rozbrojenie niech będzie osiągnięciem konferencji na szczycie
Paryż 1960, 79 X125
Wyd. Komitet Obrońców Pokoju
Muzeum Lenina Warszawa
- Konferencja nie doszła do skutku z powodu prowokacyjnego naruszenia terytorium radzieckiego przez amerykański samolot szpiegowski U2.
364. Pokój. Sztokholm 16—22 lipca 1958
Paryż 1958, 50 X75
Wyd. Komitet Obrońców Pokoju
Muzeum Lenina Warszawa
365. Światowy Kongres na rzecz Powszechnego Rozbrojenia i Pokoju-Moskwa 9—14 lipca 1962
Paryż 1962, 75 X100
Wyd. Komitet Obrońców Pokoju
Muzeum Lenina Warszawa
366. Wystawa obrazów Picasso oraz dzieł ofiarowanych przez artystów francuskich i innych krajów na rzecz akcji amnestii w Hiszpanii
Paryż 1961, 43 X60
Muzeum Lenina Warszawa

SABATIER P.

367. Szkoły, kadry nauczycieli, kredyty dla młodzieży, prawo głosowania od 18 roku życia
Paryż 1965, 37,5 X60
Wyd. Francuska Partia Komunistyczna
Muzeum Lenina Warszawa

SIMONOT

368. W obronie swobód demokratycznych...
Paryż 1958, 60 X77
Wyd. Francuska Partia Komunistyczna
Muzeum Lenina Warszawa

HISZPANIA

MIRÓ JOAN

369. W hołdzie Antonio Machado
1966
Muzeum Lenina Warszawa

Plakat wydany i kolportowany w Hiszpanii dla uczczenia 27-ej rocznicy śmierci Antonio Machado, jednego z najwybitniejszych poetów hiszpańskich XX w. Machado brał udział w wojnie domowej po stronie sił rewolucyjnych, należał do słynnego 5-go pułku. Grób poety jest miejscem pielgrzymek wbrew zakazom władz frankistowskich.

JAPONIA

KINKICHI TAKAHASHI

370. Głosy patriotyzmu i sprawiedliwości na Komunistyczną Partię Japonii
1962, 59 X83
Wyd. Komunistyczna Partia Japonii
Muzeum Lenina Warszawa

KONO TAKASHI

371. Protestujemy przeciwko bombardowaniu Północnego Wietnamu
Tokio 1966, 156 X128
własność autora

SOHYO

372. Bronimy praw Związków Zawodowych i praw robotnika
Tokio 1964, 41 X58
Wyd. Rada Związków Zawodowych
Muzeum Lenina Warszawa

AUTOR NIEZNANY

373. Połączonym wysiłkiem ugasimy ogień w Wietnamie
Tokio, 77 X127
Muzeum Lenina Warszawa

AUTOR NIEZNANY

374. Rzucamy oskarżenie z Hiroszimy
Hiroszima 1962, 51 X72
Muzeum Lenina Warszawa

AUTOR NIEZNANY

375. Wystawa „Budownictwo socjalistyczne w ZSRR” w 50 rocznicę istnienia ZSRR
Hizayama 1967, 59 X82
Muzeum Lenina Warszawa

MADAGASKAR

LEFREDI A.

376. Wielkie święto „Justice”
Gazeta Robotnicza
49 X53
Muzeum Lenina Warszawa

Madagaskar jest państwem wchodzącym w skład Wspólnoty Francuskiej, rządzonym przez miejscową burżuazję. Ruch demokratyczny i narodowowyzwoleńczy znajduje się w opozycji.

MEKSYK

RENAU JOSÉ

377. IV Konwencja F.O.A.R.E.
(Plakat przeciw terrorowi frankistowskiemu)
Meksyk 1947, 37 X49
oryginał własność autora

NIEMIECKA REPUBLIKA DEMOKRATYCZNA

ERNI HANS

378. Kongres na rzecz rozbrojenia i współpracy międzynarodowej Sztokholm 16-22 lipca 1958 r.
Berlin 1958, 59 X83
Deutsche Akademie der Künste Berlin

SKRIBELKA RUDOLF

379. Na Zachodzie bez zmian
Berlin 1957, 60 X86
Deutsche Akademie der Künste Berlin

WEYL

380. Dziesięć dni które wstrząsnęły światem
(plakat teatralny)
Berlin, 60 X84
Deutsche Akademie der Künste Berlin

WITTKUGEL KLAUS

381. Październik 1917—1957
Berlin 1957, 83 X120
Deutsche Akademie der Künste Berlin

NIEMIECKA REPUBLIKA FEDERALNA

BINDER RENÉ

382. Uroczystości ku czci 11.000.000 ofiar faszyzmu. Poległym cześć, winowajcom hańba, przyszłym pokoleniom ku przestrodze
Monachium 1946, 52 X82
wł. M. Vosz Monachium

FREITAG WOLFGANG

383. Ustawy wyjątkowe: kaganiec dla narodu! polityczne samobójstwo!
Frankfurt 1966, 60 X83
wł. M. Vosz Monachium

Notstandsgesetze — ustawy na wypadek zagrożenia (zewnątrznego lub wewnętrznego), ustawodawstwo wyjątkowe, które miałyby pozwolić rządowi NRF na zawieszenie swobód demokratycznych w kraju i rozprawienie się z siłami opozycyjnymi. Ustawodawstwo takie od szeregu lat forsuje główna partia rządowa Niemieckiej Republiki Federalnej — CDU/CSU. Przy utworzeniu rządu koalicyjnego Kiesinger — Brandt pod koniec 1966 r. socjaldemokracja zachodnio-niemiecka zobowiązała się w zasadzie do poparcia ustawodawstwa wyjątkowego. Znaczna część członków i działaczy tej partii, z kierownikami największego z zachodnio-niemieckich związków zawodowych, związków metalowców „I. G. Metall” na czele przeciwstawia się tym projektom wspólnie z postępowymi kołami intelektualistów oraz lewicowymi organizacjami młodzieżowymi. W chwili obecnej parlament w Bonn rozpatruje projekty ustawodawstwa wyjątkowego.

VOSZ MANFRED

384. Bertolt Brecht — Elementarz wojny (Uniwersyteckie Studio Teatralne) Monachium 1964, 38,5 X51 własność autora
385. Europa środkowa wolna od broni atomowej Kampania na rzecz rozbrojenia Monachium, 50 X84 własność autora
386. Noc cywilów Bal kostiumowy zorganizowany w ramach kampanii na rzecz rozbrojenia Monachium, 59 X83 własność autora

WERSCHBITZKI DIMITRI

387. Idź z nami! Kampania na rzecz rozbrojenia — marsz wielkanocny przeciwników broni atomowej Monachium, 59 X84 wł. M. Vosz Monachium

POLSKA

BABICZ TADEUSZ

388. Lenin — wódz zwycięskiej rewolucji Warszawa 1959, 70 X100 Muzeum Lenina Warszawa

FANGOR WOJCIECH

389. Lenin 1917 Warszawa 1959, 70 X100 Muzeum Historii Polskiego Ruchu Rewolucyjnego Warszawa

FREUDENREICH MAREK

390. PPR Wystawa XX-lecia PPR Warszawa 1962, 55 X81 Muzeum Lenina Warszawa

HOLDANOWICZ LESZEK

391. Za waszą wolność i naszą Warszawa 1966, 70 X100 Muzeum Lenina Warszawa

JANUSZEWSKI ZENON

392. PPR walczy Warszawa 1962, 55 X81 Muzeum Lenina Warszawa

LIPIŃSKI ERYK

393. 1905 Warszawa 1955, 70 X100 Muzeum Historii Polskiego Ruchu Rewolucyjnego Warszawa

MOSIŃSKI MAREK

394. 1917 — Pokój, praca, braterstwo Katowice 1965, 70X100 Muzeum Lenina Warszawa

MOSKWA ZENON

395. 1917 Katowice 1966, 70X100 Muzeum Lenina Warszawa

PACH A., MROSZCZAK JÓZEF

- 395a. Lenin w Ponorinie WAG 1964, 97,7 X 67,1 Muzeum Narodowe Warszawa

PAŁKA JULIAN

- 395b. Oświęcim — Brzezinka 16. IV. 1967 Odślonięcie Pomnika
w miejscu zagłady 4 milionów ludzi
Międzyn. Komitet Oświęcimski 1967, 120 X 83
Muzeum Narodowe Warszawa

PISKORSKI TADEUSZ

396. Wolność światu, pokój ludom
Warszawa 1967, 70X100
Muzeum Lenina Warszawa

STAROWIEYSKI FRANCISZEK

397. Lenin — Wystawa plakatu
Warszawa 1960, 70 X100
Muzeum Lenina Warszawa

SZAYBO ROSŁAW

398. Idee Października — sztandar wolności i pokoju
Warszawa 1965, 67 X98
Muzeum Historii Polskiego Ruchu Rewolucyjnego
Warszawa

TOMASZEWSKI HENRYK

399. Przyjaźń
Warszawa 1955, 70X100
Muzeum Lenina Warszawa

TREPKOWSKI TADEUSZ

400. 1917 — Wrogów ludu zwyciężył rękami swymi lud
Warszawa 1953, 85 X58
Muzeum Historii Polskiego Ruchu Rewolucyjnego
Warszawa

WIKTOROWSKI JANUSZ

401. Lenin — sztandar milionów
Warszawa 1967, 70X100
Muzeum Lenina Warszawa

ZAGÓRSKA JOLANTA,
ZAGÓRSKI STANISŁAW,
SZAYBO ROSŁAW

402. Lenin 1870—1960
Warszawa, 70 X100
Muzeum Lenina Warszawa

ZAGÓRSKI STANISŁAW,
SZAYBO ROSŁAW

403. Lenin a polski ruch robotniczy
Warszawa, 70 X100
Muzeum Lenina Warszawa

ZELEK BRONISŁAW

404. ZSRR — awangardą pokoju, wolności i postępu
Warszawa 1967, 82 X117
Muzeum Lenina Warszawa

STANY ZJEDNOCZONE AMERYKI
PÓŁNOCNEJ

SHAHN BEN

405. Sacco i Vanzetti
1958, 65 X44,5
Stedelijk Museum Amsterdam
406. Plakat wystawy prac Ben Shahna
57 X72
wł. M. Vosz Monachium

AUTOR NIEZNANY

407. 1¼ miliona dzieci rodzi się martwymi, albo będzie miało
jakieś większe wady z powodu doświadczeń z bombą nu-
klearną
Nowy Jork, 69 X116
Wyd. S.A.N.E.
wł. M. Vosz Monachium

S.A.N.E. — komitet intelektualistów dla walki przeciwko
broni nuklearnej, zaktywizował się szczególnie w krytyce
amerykańskiej interwencji w Wietnamie. Był organizatorem
wielkich, ogólno-amerykańskich demonstracji antywojen-
nych w Waszyngtonie i Nowym Jorku w latach 1965, 1966
i 1967.

SZWAJCARIA

ERNI HANS

408. 100 lat pracy dla lepszej przyszłości. Zrzeszenie Spożyców
w Zurychu
Zurych 1944, 128 X90
Kunstgewerbemuseum Zurych

WĘGRY

AGI BÉLA

409. 1919—1959 Armia Czerwona Węgierskiej Republiki Rad
Budapeszt 1959, 57 X80
Országos Szechenyi Könyvtár Budapeszt

AUTOR NIEZNANY

410. Somogy 1919
Budapeszt 1959, 57 X84
Országos Szechenyi Könyvtár Budapeszt

WIELKA BRYTANIA

HENRION FREDERICK HENRI KAY

411. Wstrzymać nuklearne samobójstwo
Londyn 1964, 55X80
Wyd. Kampania na rzecz Rozbrojenia Nuklearnego
Deutsche Akademie der Künste Berlin

Kampania na rzecz Rozbrojenia Nuklearnego (CDN) —
ruch intelektualistów angielskich, któremu przewodzi
Bertrand Russell. CDN organizuje corocznie w Święta
Wielkanocne pochody przeciwnuklearne.

WIETNAM

DUONG NGOC CANH

412. Obronimy kraj ojczysty. Obronimy młodzież
1965, 97,5 X54,5
Muzeum Narodowe Warszawa

WŁOCHY

ATTARDI GUIDO

413. XXX rocznica dziennika UNITA
Rzym 1954, 70 X100
Wyd. Unita
wł. S. Bojko Warszawa

GUTTUSO RENATO

414. Amerykańska ofensywa pokoju nad Wietnamem
Rzym 1966, 138 X98
Wyd. Włoska Partia Komunistyczna
Muzeum Lenina Warszawa

STEINER ALBERTO

415. Ocal swoje życie! Złóż podpis przeciwko bombie atomowej!
Mediolan 1950, 70 X100
Wyd. Mediolański Komitet Obrońców Pokoju
własność autora
416. Miliard na prasę komunistyczną
1963, 70 X100
własność autora
417. Życzenia pokoju, za głos pokoju (z reprodukcją rysunku
P. Picassa)
1963, 70 X100
Wyd. Włoska Partia Komunistyczna
własność autora
418. Z komunistami wolność
1966, 70 X100
własność autora

VEDOVA EMILIO

419. Hiszpania 1936 — Hiszpania dziś
Wenecja 1964, 79 X48
wł. E. Garztecka Warszawa

AUTOR NIEZNANY

420. Głosuj aby żyć i pracować w ojczyźnie!
Głosuj na Komunistów!
Rzym 1964, 48 X69
Wyd. Włoska Partia Komunistyczna
Muzeum Lenina Warszawa

AUTOR NIEZNANY

421. Niech żyje 1 Maja
Pracowniku, Towarzyszu, Przyjacielu, komuniści są z tobą
w walce o pracę, wolność i pokój
Rzym 1967, 70 X100
Wyd. Włoska Partia Komunistyczna
Muzeum Lenina Warszawa

AUTOR NIEZNANY

422. Pokój i wolność dla Wietnamu
Międzynarodowy mityng młodzieży demokratycznej
Rzym 1966, 70 X100
Wyd. FMJD-FGCS
Muzeum Lenina Warszawa

AUTOR NIEZNANY

423. „Unita” za jednością sił lewicowych
Rzym 1967, 70 X100
Wyd. Włoska Partia Komunistyczna
Muzeum Lenina Warszawa

ZWIĄZEK SOCJALISTYCZNYCH REPUBLIC RADZIECKICH

ARCUNJAN E.

424. Proletariusze wszystkich krajów łączcie się
Moskwa 1967, 80 X115
Muzeum Lenina Warszawa

CWIK JEFIM

425. Władza Radom
Pokój ludom
Ziemia chłopom
Moskwa 1967, 108 X140
oryginał własność autora

GAŁKUS JUZAS

426. Odwiedzajcie miejsca terroru faszystowskiego
Wilno 1965, 56X84
własność autora
427. Wieczna chwała komunistom, którzy zginęli w faszystowskich więzieniach
Wilno 1967, 57X86
własność autora

GIEŁGUDA JUZAS

428. 1 czerwca, dzień obrony dziecka
Wilno 1962, 59 X89
własność autora

ISZMAMIETOW MURAT

429. Zwycięstwo
Moskwa 1965, 60 X110
Muzeum Lenina Warszawa

KARAKASZEW WILEN

430. Chwała Październikowi 1917—1967
Moskwa 1967, 70 X90
Muzeum Lenina Warszawa

431. Nie zgaśnie sława tych lat
Moskwa 1967, 85 X120
oryginał
Związek Artystów Plastyków ZSRR Moskwa

432. Pokój światu
Moskwa 1965, 67 X103
własność autora

MEERSON A.

433. Płomień rewolucji nie zgaśnie poprzez wieki
Moskwa 1967, 68 X99
Muzeum Lenina Warszawa

NIEPOMJASZCZIJ L.

434. 5 maja Dzień Prasy
Moskwa 1966, 60 X93
Muzeum Lenina Warszawa
435. Żyć będziemy legendą młodości
Moskwa 1967, 130 X80
oryginał
Związek Artystów Plastyków ZSRR Moskwa

RAKOW L.

436. Pokój, praca, wolność, szczęście, równość, braterstwo
Moskwa 1967, 68 X97
Muzeum Lenina Warszawa

REINBERGS JANIS

437. Z iskry rozgorzeje płomień 1917—1965
Ryga 1965, 90 X58
Muzeum Lenina Warszawa

SALDRE ALFRED

438. Lenin
Tallin 1964, 70X90
Muzeum Lenina Warszawa

SAWOSTIUK OLEG, USPIENSKIJ BORYS

439. Zawsze z Leninem
Moskwa 1966, 66 X89
Muzeum Lenina Warszawa

SKOP SIIMA

440. Zwyciężyliśmy 1917—1957
Tallin 1957, 58 X86
Muzeum Lenina Warszawa

PLAKATY NADEŚLANE PO ODDANIU KATALOGU DO DRUKU

FRANCJA

- CALDER ALEXANDER
441. Sztuka na rzecz pokoju w Wietnamie
(plakat wystawy)
Paryż 1967, 65×44,5
wyd. Galerie Creuze
- JOUFFROY JEAN PIERRE
442. 1000 numer dodatku niedzielnego „L'Humanité”
z okazji 50 rocznicy Rewolucji Październikowej
Paryż 1967, 79×60
wyd. Francuska Partia Komunistyczna
443. 1917—1967 50 rocznica Socjalistycznego Października
Paryż 1967, 118×79
wyd. Francuska Partia Komunistyczna
444. Zgromadzenie Ogólne Uniwersytetu Paryskiego na
rzecz pokoju w Wietnamie
Paryż 1967, 76,5×57
445. Młodzież z Wietnamem
Paryż 1966, 59,5×79
wyd. Związek Komunistycznej Młodzieży Francji i in.
- KLEINBERG SACHA, RAPHO (fot.)
446. Wstrzymać agresję amerykańską. Pokój dla Wietnamu
Paryż 1967, 76×57
wyd. Francuska Partia Komunistyczna
- MARTY DANIEL
447. W hołdzie Komunie Paryskiej
Paryż, Londyn, 60×80
wyd. Stowarzyszenie Przyjaciół Komuny i in.
- SALVI S., BISCHOF WERNER (fot.)
448. Pokój dla Wietnamu. Wstrzymać agresję amerykańską
Paryż, 1966, 68×59
wyd. Francuska Partia Komunistyczna

HISZPANIA

- A. G., J. O.
449. Precz z bazami amerykańskimi!
(plakat wydany nielegalnie)
Madryt 1962, 38×52

CADENA

450. Młodość i świadomość — gwarancją postępu
109,5×77
Victoria and Albert Museum Londyn

CLAVÉ ANTONI

451. Teatr dla frontu
1938, 99×67
Victoria and Albert Museum Londyn

OLIVER AMADO

452. Szpony włoskiego napastnika
99×69,5
Victoria and Albert Museum Londyn

ORTEGA JOSE

453. Hiszpania. Sztuka i kultura
(plakat na rzecz wolnej Hiszpanii)
Paryż 1966, 78×58
454. W hołdzie narodowi wietnamskiemu walczącemu
o niepodległość i pokój
Londyn, 80×58
wyd. Rada Pokoju Okręgu Paryskiego

PEDRAZA BLANCO

455. Hiszpania 1936 w dokumencie historycznym
(plakat filmowy)
1936, 101,5×69
Victoria and Albert Museum Londyn

SAURA ANTONIO

456. 2 Festiwal Hiszpański w Aubervilliers
(na rzecz pomocy walczącej Hiszpanii)
Paryż 1967, 92×43

KUBA

AUTOR NIEOKREŚLONY

457. Światowy Tydzień Solidarności z Narodami Afryki
1967, 62×38
wyd. OSPAAAL

AUTOR NIEOKREŚLONY

458. Pierwsza konferencja Olas
1967, 98,5×63

wyd. Komitet Organizacyjny Olas
(Olas — Organizacja Solidarności Ameryki Łacińskiej)

AUTOR NIEOKREŚLONY

459. Pierwsza konferencja Olas
Hawana 1967, 100×62
wyd. Komitet Organizacyjny Olas

NIEMCY

DOY

460. Uwolnijcie nas! Głosujcie na komunistów!
1928, 69,5×50
Victoria and Albert Museum Londyn

VOGELER HEINRICH

461. Czerwona pomoc
Halle ok. 1925, 46×34,5
wyd. Rote Hilfe
wł. Staatsarchiv Weimar

NIEMIECKA REPUBLIKA DEMOKRATYCZNA

KINAST MARGIT

462. 50 lat Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej
1967, 82×58
wyd. Niemiecka Socjalistyczna Partia Jedności

POLSKA

GRONOWSKI TADEUSZ

463. I Polski Kongres Pokoju 1950
Warszawa 1950, 98×67

LINKE BRONISŁAW WOJCIECH

464. No pasaran
70×100
(repr. fot.)

LIPIŃSKI ERYK

465. Zniszczymy faszyzm do końca
Łódź 1945, 71×49

REMBOWSKI JAN

466. Niech żyje 1 Maj
Warszawa 1926, 75×52
wyd. Polska Partia Socjalistyczna

ROMANOWICZ ANTONI

467. Wyzwól się od Twych gnębieli! Głosuj za Polską!
Mikołów 1921, 80×74

TREPKOWSKI TADEUSZ

468. Chwała Wyzwolicielom!
Łódź 1946, 85×60
wyd. Oddział Propagandy Głównego Zarządu
Polityczno-Wychowawczego WP

469. Światowy Kongres Intelktualistów w obronie pokoju
Warszawa 1948, 100×70

470. ZSRR

Warszawa 1954, 85×60

STANKIEWICZ MIECZYSLAW

471. Na Zachód!

1945, 92×59

wyd. Wydział Propagandy Zarządu Polityczno-Wychowawczego
WP

ręcznie powielany
Muzeum Narodowe Warszawa

ZAKRZEWSKI WŁODZIMIERZ

472. Życie składamy wspólnie w ofierze,
niech krzepnie w boju bratnie przymierze
1944, 80×90

wyd. Wydział Propagandy Zarządu Polityczno-Wychowawczego
WP

ręcznie powielany

473. Za Odrę Niszę Bałtyk
Warszawa, 67×49

WĘGRY

BIRÓ MIHALY

474. Dziennik Peszteński „Pestnapló”
(afisz propagujący gazetę)
1919? 48×35
Victoria and Albert Museum Londyn

WŁOCHY

AUTOR NIEZNANY

475. Włoska Partia Komunistyczna...
1923
(repr. fot.)

BIRELLI DIEGO, GIACOMETTI FRANCO

476. Trwa walka o pełne zatrudnienie i lepsze warunki płacy...
Wenecja 1965, 100×70
wyd. Włoska Partia Komunistyczna

477. Wezwanie do strajku pracowników urzędów lokalnych i szpitali
Wenecja 1965, 100×70
wyd. Związek Zawodowy Pracowników Urzędów Lokalnych
i Szpitali
478. Rewolucja w Wietnamie i walka przeciwko imperializmowi
(plakat informujący o odczycie)
Wenecja 1965, 97×68
wyd. Włoska Partia Komunistyczna

ZWIĄZEK SOCJALISTYCZNYCH REPUBLIK
RADZIECKICH

BINDLER-DANIŁOWA IZABELLA

479. Naród Wietnamu zwycięży

Wilno 1966, 89×56,5
wyd. Mintis

GAŁKUS JUZAS

480. Ludzie bądźcie czujni
Wilno 1966, 86×56,5
wyd. Mintis

SAWOSTIUK OLEG, USPIENSKIJ BORIS

481. Krocźcie drogą rewolucji
Moskwa 1967, 105×67
wyd. Sowieckaja Rossija

WATOLINA NINA

482. Faszyzm największym wrogiem kobiet. Wszyscy do walki z
faszyzmem
Moskwa 1941, 70×90
wyd. Iskustwo

INDEKS ARTYSTÓW OBCYCH

AKIMOW NIKOŁAJ (1901—)

Radziecki malarz, grafik, reżyser i scenograf zamieszkały stale w Leningradzie. Wykształcenie artystyczne otrzymał w pracowniach Dobużińskiego i Jakowlewa. W 1918 r. pracował w piotrogrodzkim Proletkulcie jako rysownik plakatów. Pod koniec lat 20-tych oddał się niemal całkowicie pracy w teatrze.

ANNIENKOW JURIJ (1889—)

Rosyjski malarz, rysownik. Studiował prawo oraz uczył się rysunku i malarstwa. W latach 1911—13 przebywał w Paryżu. Po powrocie uprawiał grafikę książkową, projektował dekoracje teatralne oraz dekoracje okolicznościowe. W 1927 r. wyjechał na stałe za granicę.

ANTONOWSKIJ BORIS (1891—1934)

Radziecki grafik, karykaturzysta. Współpracował z czasopismami satyrycznymi.

APSIT (PIETROW) ALEKSANDR (1880—1944)

Radziecki rysownik, ilustrator, plakacista. Przed rewolucją zamieszczał rysunki w gazetach oraz projektował plakaty reklamowe.

ARCUNIAN EDUARD (1929—)

Radziecki grafik. Studia artystyczne odbył w Instytucie im. I. Riepina w Leningradzie.

BARDASANO

Malarz hiszpański. Razem z żoną wykonał wiele plakatów propagandowych. Po upadku republiki wyemigrował do Meksyku. Obecnie przebywa w Hiszpanii.

BAS MARTI

Malarz hiszpański. Kierował w Barcelonie atelier grafiki propagandowej Zjednoczonej Partii Socjalistycznej (P.S.U.).

BERENÝ ROBERT (1897—1953)

Węgierski grafik i malarz. Studiował w Budapeszcie i w Paryżu, w Akademii Julien. Uczestnik grupy malarzy modernistów „Ośmiu”. W 1918 r. założył prywatną szkołę malarską. W 1919 r. przyłączył się do rewolucji, był członkiem Rady Sztuki. Przebywał na emigracji w Wiedniu i w Berlinie. W 1947 r. powrócił do kraju. Profesor Akademii Sztuki w Budapeszcie. Laureat nagrody im. Munkacsy'ego oraz nagrody im. Kossutha.

BIRÓ MIHÁLY (1886—1948)

Węgierski grafik, malarz, rzeźbiarz. W 1908 r. ukończył Akademię Sztuk Pięknych w Budapeszcie, studiował również w Berlinie, Paryżu i Londynie. Uzyskał I nagrodę na konkursie plakatów „The Studio” (1910 r.). Był czynnie związany z ruchem robotniczym. Przebywał na emigracji w Wiedniu, Berlinie, Bratysławie i w Paryżu. W 1947 r. powrócił do kraju.

CARLU JEAN (1900—)

Francuski grafik, plakacista. Ciężko ranny w czasie I wojny światowej. Należał wraz z Cassandrem do pionierów nowoczesnego plakatu. Był jednym z działaczy ruchu „Propagandy graficznej na rzecz rozbrojenia”. W 1940 r. został skierowany przez rząd francuski do Stanów Zjednoczonych, gdzie pozostał przez 13 lat pracując dla Office of War Information i różnych grup Wolnej Francji. Za plakat „Odpowiedź Ameryki — produkcja” otrzymał w 1941 r. wysoką nagrodę. W 1953 r. powrócił do Paryża. W latach 1945—1956 był prezesem AGI.

CHOTĚNOVSKÝ ZDENEK (1929—)

Czechosłowacki malarz, grafik. Studiował w Wyższej Szkole Artystyczno-Przemysłowej w Pradze. Uprawia grafikę książkową i plakat o tematyce kulturalnej. Współzałożyciel grupy „Plakat” stawiającej sobie za cel tworzenie plakatów jako dyscypliny wolnej.

COLIN PAUL (1892—)

Francuski grafik, scenograf, jeden z czołowych plakacistów w dwudziestoleciu międzywojennym. Studia artystyczne odbył w Nancy i w Paryżu. Do 1925 r. uprawiał malarstwo, następnie rozpoczął twórczość scenograficzną oraz projektował plakaty dla teatrów. Po wojnie wykonał szereg plakatów dla uczczenia Ruchu Oporu. Jest autorem albumu karykatur politycznych z lat 1939—1965 pt. *Enjoue...Feu!* Od wielu lat prowadzi własną szkołę grafiki i plakatu w Paryżu.

CWIK JEFIM (1935—)

Radziecki grafik. Studiował w Moskiewskim Instytucie Artystyczno-Przemysłowym w latach 1954—1961. Uprawia grafikę artystyczną i plakat. Uzyskał Brązowy Medal na I Międzynarodowym Biennale Plakatu w Warszawie w 1966 r.

CZECHONIN SIERGIEJ (1878—1937)

Rosyjski grafik, rysownik, rzadziej uprawiał plakat. Uczył się rysunku i malarstwa m.in. w pracowni Riepina. Od 1910 r. uprawiał grafikę książkową i ilustrację. Po 1917 r. poświęcił się malarstwu na porcelanie. Był kierownikiem artystycznym fabryki porcelany. W 1928 r. wyjechał na stałe za granicę.

CZEREMNYCH MICHAŁ (1890—1962)

Rosyjski grafik, karykaturzysta. Studiował medycynę i malarstwo w moskiewskim Instytucie Malarstwa, Rzeźby i Architektury. Czołowy współpracownik szeregu czasopism satyrycznych. W 1919 r. założył pracownię ręcznie powielanych plakatów przy Rosyjskiej Agencji Telegraficznej (Okna ROSTA). W czasie ostatniej wojny współpracował przy wydawaniu plakatów tzw. Okien TASSA. Kierował katedrą plakatu w Moskiewskim Instytucie im. W. Surikowa.

DANKÓ ÖDÖN (1889—)

Węgierski malarz i grafik. Studiował w Akademii Sztuk Pięknych w Budapeszcie. Od 1917 r. był współpracownikiem awangardowego czasopisma „Ma” (Dziś). Po upadku rewolucji zajmował się grafiką, ilustracją i reklamą.

DEJNEKA ALEKSANDR (1899—)

Radziecki malarz, grafik, uprawia również malarstwo ścienne i w tej dyscyplinie miał wybitne osiągnięcia. Studia artystyczne odbył w Wchutemasie. Należał do awangardowego ugrupowania OST. W latach 30-tych projektował plakaty. Członek rzeczywisty Akademii Sztuk ZSRR. Profesor malarstwa ściennego w Moskiewskim Instytucie im. W. Surikowa.

DENI (DENISOW) WIKTOR (1893—1946)

Radziecki grafik, karykaturzysta. Pierwsze rysunki satyryczne zamieścił w prasie w 1913 r. Odtąd stale współpracował z czasopismami, rysował dla gazety „Prawda” oraz dla szeregu czasopism satyrycznych. Jeden z czołowych twórców plakatu politycznego w okresie wojny domowej.

DOŁGORUKOW NIKOŁAJ (1902—)

Radziecki grafik, plakacista, współpracował z Deni.

DOMELA CESAR (1900—)

Malarz holenderski związany z grupą de Stijl. Współpracował z Mondrianem i Theo van Doesburgiem. Uprawiał od 1922 r. malarstwo abstrakcyjne. Od 1928 r. wystawia obrazy typu „objet”. Mieszka w Paryżu.

EICKMEIER PETER-PAUL (1890—?)

Niemiecki malarz, rysownik. Były robotnik. Artysta samouk. Uprawiał grafikę o tematyce społecznej i politycznej dla KPD. Zmarł w Berlinie.

ÉK SÁNDOR (KEIL ALEX) (1902—)

Węgierski malarz, grafik, plakacista. Uczeń Beli Uitzta. W latach 1920—1925 przebywał w Moskwie. Od 1925 r. w Berlinie współpracował z Komunistyczną Partią Niemiec w dziedzinie propagandy pod pseudonimem Alex Keil. W 1933 r. wyemigrował do ZSRR. Po wojnie powrócił do Budapesztu.

ELLIS FREMOND FRED

Amerykański rysownik, grafik. Współpracował z dziennikiem komunistycznym „Daily Worker” i z „Worker Monthly”. Współzałożyciel lewicowej grupy artystycznej „Club John Reed”. W 1924 r. wstąpił do KP USA. W 1930 r. wyjechał do ZSRR, gdzie brał udział w pracach Międzynarodowego Biura Rewolucyjnych Artystów.

ERNI HANS (1909—)

Szwajcarski malarz, grafik, ilustrator. Studiował w Szkole Przemysłu Artystycznego w Lucernie, w Paryżu oraz w Akademii w Berlinie. Autor malowideł ściennych obiektów budownictwa użyteczności publicznej w Szwajcarii. Prócz malarstwa uprawia grafikę artystyczną, ilustrację oraz plakat.

FIDMAN WŁADIMIR (1884—)

Radziecki grafik, ilustrator, zamieszkały w Moskwie. Współpracował z szeregiem czasopism ilustrowanych m.in. rysował dla czasopisma „Krasnoarmiejec”.

FREITAG WOLFGANG (1936—)

Niemiecki grafik. W 1958 r. ukończył studia artystyczne w Werkkunstschule w Offenbach nad Menem. Mieszka w Dreieichenhain (NRF).

GAŁKUS JUZAS (1932—)

Radziecki grafik z Wilna. Studia artystyczne odbywał w Instytucie Sztuki w Wilnie. Uzyskał nagrodę na I Międzynarodowym Biennale Plakatu w Warszawie w 1966 r.

GERSZANIK ROMAN (1898—)

Radziecki malarz, grafik. Współpracował z czasopismami satyrycznymi „Krasnyj Pierec”.

GROPPER WILLIAM (1897—)

Amerykański grafik i malarz. Studiował w Akademii Sztuk Pięknych a następnie w szkole Ferrere'a w Nowym Jorku. Współpracował przez szereg lat z lewicową prasą z „New Masses”, komunistyczną gazetą „Morning Freiheit” i wydawnictwami związków zawodowych, gdzie zamieszczał rysunki satyryczne. Był członkiem lewicowej grupy artystycznej „Club John Reed”.

GROSZ GEORGE (1893—1959)

Niemiecki malarz, grafik, wybitny satyryk. Studiował w Dreźnie, Paryżu i Berlinie. W latach 1915—17 związany z czasopismem „Die Aktion”. Od 1918 r. uczestniczył w wystąpieniach berlińskiej grupy dadaistów. Współpracował z lewicową prasą. Jego kompozycje satyryczne były użyte w plakatach wydawanych przez partię komunistyczną. Był przewodniczącym „Rote Gruppe”, członkiem Stowarzyszenia Rewolucyjnych Artystów (ARBKD) oraz grupy „Neue Sachlichkeit”. W 1932 r. wyemigrował do Stanów Zjednoczonych. Powrócił do kraju na krótko przed śmiercią.

GUTTUSO RENATO (1912—)

Włoski malarz, grafik. Współzałożyciel lewicowej grupy artystycznej Fronte Nuovo della Arti. W twórczości swej podejmuje tematykę polityczną i społeczną.

HEARTFIELD JOHN (HELMUT HERZFELD) (1891—)

Niemiecki grafik, wybitny satyryk. Studiował w Kunstgewerbeschule w Monachium, następnie w Kunst- und Handwerkschule w Berlinie. Był związany z grupą dadaistów berlińskich. Wraz z Groszem i bratem Wielandem był współzałożycielem wydawnictwa komunistycznego „Malik”. Projektował scenografię dla teatru Piscatora i Reinhardta. Współpracował jako grafik z KPD. Pionier fotomontażu. Współpracował z prasą komunistyczną i tygodnikiem „AIZ”. W r. 1933 został zmuszony do emigracji. Powrócił do Niemieckiej Republiki Demokratycznej w 1950 r. gdzie kontynuuje twórczość artystyczną w dziedzinie fotomontażu.

HENRION FREDERICK HENRI KAY (1914—)

Angielski grafik, scenograf, projektant wnętrz. Studia artystyczne odbył w Paryżu, był redaktorem artystycznym szeregu wydawnictw. Doradca artystyczny British Transport Commission. Członek AGI, profesor Royal College of Art.

ISZMAMIETOW MURAT (1925—)

Radziecki grafik. Studiował w moskiewskim Instytucie Sztuki Użytkowej i Dekoracyjnej.

IWANOW SIERGIEJ (1885—1942)

Radziecki grafik zamieszkały w Leningradzie. Uprawiał w latach 20-tych plakat o tematyce oświatowej.

JEGES ERNÖ (1898—1956)

Węgierski grafik i malarz. Po ukończeniu Akademii Sztuk Pięknych w Budapeszcie, studiował również w Paryżu. Po upadku rewolucji pozostał w kraju gdzie uprawiał malarstwo.

KARAKASZEW WILEN (1936—)

Radziecki grafik. Brał udział w I Międzynarodowym Biennale Plakatu w Warszawie, 1966.

KECANIN NIKOLA (1913—)

Jugosłowiański rzeźbiarz. Ukończył Akademię Sztuk Pięknych w Zagrzebiu w 1936 r. Jest autorem kilku pomników wzniesionych dla uczczenia poległych bojowników walki narodowo-wyzwoleńczej. Sam uczestniczył w tej walce od 1941 r. Obecnie jest nauczycielem w szkole średniej w Daruvarze.

KLINCZ (PIETRUSZANSKIJ) BORIS (1892—1946)

Radziecki grafik, karykaturzysta. Uprawiał plakat polityczny i fotomontaż satyryczny. Współpracował z tygodnikiem satyrycznym „Krokodyl”.

KŁUCIS GUSTAW (1895—1944)

Radziecki grafik, plakacista. Uprawiał również wystawiennictwo i architekturę wnętrz oraz typografię funkcjonalną. Związany z grupą konstruktywistów, następnie należał do ugrupowania „Oktiabr”. Jeden z pionierów fotomontażu i ideolog tego kierunku. Wykładał na Wydziale Architektury w Wchutemasie.

KMETTY JÁNOS (1889—)

Węgierski malarz. Studiował w Nagybánya i w Akademii Julien w Paryżu. Był jednym z założycieli Nowego Towarzystwa Artystów Plastyków. Profesor Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych w Budapeszcie. Laureat nagrody im. Kossutha.

KOCZERGIN NIKOŁAJ (1897—)

Radziecki malarz, grafik, współpracował z gruzińską filią Okien Rosta.

KOGOUT NIKOŁAJ

Radziecki grafik, karykaturzysta, rysownik. Uprawiał plakat w pierwszych latach po rewolucji.

KOKOREKIN ALEKSIEJ (1906—1959)

Radziecki plakacista. W czasie ostatniej wojny autor wielu plakatów.

KOKOSCHKA OSKAR (1886—)

Austriacki malarz, grafik i pisarz. W latach 1904—1907 odbył studia artystyczne w Kunstgewerbeschule w Wiedniu. Współpracował z czasopismem „Der Sturm” w Berlinie. Profesor Akademii w Dreźnie (1919—24). W 1931 r. mieszkał w Wiedniu, w Pradze do 1938, a w latach 1938—53 przebywał w Londynie. Około 400 jego dzieł zostało skonfiskowanych przez władze hitlerowskie jako „sztuka zdegenerowana”. W 1953 r. przeniósł się na stałe do Szwajcarii.

KOLLWITZ KÄTHE (1867—1945)

Niemiecka malarka, graficzka i rzeźbiarka. Studiowała w Berlinie i w Monachium, działała głównie w Berlinie, gdzie od 1919 r. była członkiem Akademii. W 1933 r. została zmuszona przez

hitlerowców do opuszczenia Akademii. Twórczość jej była ściśle związana z postępową ideologią społeczną i niemieckim ruchem rewolucyjnym. Uprawiała również plakat o tematyce społecznej.

KONO TAKASHI (1906—)

Japoński grafik, dekorator teatralny i filmowy, znany również z twórczości na polu wzornictwa przemysłowego i wystawiennictwa. Jest profesorem w Szkole Sztuk Pięknych w Tokio. Uczestniczył w I Międzynarodowym Biennale Plakatu w Warszawie w 1966 r.

KORECKIJ WIKTOR (1909—)

Radziecki plakacista. W czasie ostatniej wojny wykonał wiele plakatów treści antyfaszystowskiej.

KOŠVANEC VLASTIMIL (1887—)

Czechosłowacki grafik. Ukończył studia artystyczne w praskiej Akademii Sztuk Pięknych. Uprawiał karykaturę, rysunek, ilustrację książkową oraz ex libris.

KOZLINSKIJ WŁADIMIR (1891—)

Radziecki karykaturzysta, scenograf, dekorator. Początkowo działał na terenie Leningradu, następnie współpracował z Majakowskim w ROSTA. Wykładał w Moskiewskim Instytucie Przemysłowo-Artystycznym. Był czołowym współpracownikiem szeregu czasopism satyrycznych.

KRISTL VLADO (1923—)

Jugosłowiański malarz. Ukończył Akademię Sztuk Pięknych w Zagrzebiu w 1949 r. Był na stażu studyjnym w Paryżu i Chile. Uczestnik walki narodowowyzwoleńczej od 1942 r. Jest również autorem filmów animowanych.

LAMPERTH (NEMES) JÓZEF (1891—1924)

Węgierski malarz. Ukończył Akademię Sztuk Pięknych w Budapeszcie. Był wybitnym przedstawicielem nowego kierunku malarstwa.

LEBIEDIEW WŁADIMIR (1891—)

Radziecki malarz, grafik, ilustrator. Studiował przez krótki okres w Akademii Sztuki. W latach 1918—1921 wykładał w Piotrogrodzkich Wolnych Pracowniach Artystycznych. Kierował

leningradzką filią Okien ROSTA. Projektował dekoracje okolicznościowe. Twórca znanych w świecie ilustracji do książek dla dzieci. Przebywa stale w Leningradzie.

LISSIKTZY EL (ELIEZER) (1890—1941)

Radziecki malarz, architekt, fotografik. Studiował w latach 1909—1914 w Technische Hochschule w Darmstadt. W 1919 r. wykładał w Szkole Sztuk Pięknych w Witebsku razem z Malewiczem i Chagallem, a następnie został profesorem na Wydziale Form Przemysłowych w Wchutemasie. Był wybitnym twórcą i ideologiem awangardy w Związku Radzieckim oraz w Niemczech, Szwajcarii i Holandii, gdzie przebywał w latach 1922—1925. Należał do czołowych przedstawicieli konstrukttywizmu w Europie. W czasie pobytu w Szwajcarii wykonał szereg plakatów reklamowych w technice fotomontażu. Miał wybitne osiągnięcia w dziedzinie wystawiennictwa, typografii i fotografii.

LOBO BALTASAR (1911—)

Hiszpański rzeźbiarz. W okresie wojny domowej wykonał kilka plakatów. Po upadku republiki wyemigrował do Francji. Obecnie przebywa w Paryżu.

ŁAWIŃSKIJ ANTON (1893—)

Radziecki rzeźbiarz, grafik i dekorator. Uprawiał również plakat oraz grafikę reklamową.

MAJAKOWSKIJ WŁADIMIR (1893—1930)

Radziecki poeta, dramaturg i malarz. Studia artystyczne odbył w moskiewskim Instytucie Malarstwa, Rzeźby i Architektury gdzie zbliżył się do ruchu futurystycznego. Był czołowym poetą rewolucji i przywódcą awangardy. W czasie wojny domowej współpracował z Rosyjską Agencją Telegraficzną przy wydawaniu Okien ROSTA. Wspólnie z A. Rodczenko projektował plakaty reklamowe i opakowania dla domów towarowych w Moskwie.

MAŠEK VACLAV (1893—)

Czechosłowacki grafik, malarz. Ukończył studia malarskie w Pradze. Po raz pierwszy wystawiał w 1914 r. z grupą artystyczną będącą pod wpływem kubizmu. Uprawiał głównie rysunek i grafikę książkową oraz plakat. Za prace graficzne otrzymał dyplom honorowy na Światowej Wystawie w Paryżu (1937).

W 1923 r. wstąpił do partii komunistycznej. Projektował plakaty propagandowe oraz zamieszczał rysunki w prasie partyjnej. W czasie drugiego pobytu w Paryżu w 1926 r. wstąpił do KPF i współpracował z francuskimi czasopismami lewicowymi. Obecnie przebywa w Pradze.

MASJUTIN WASILIJ (1884—1955)

Radziecki malarz i grafik.

MEERSON ALEKSANDR (1924—)

Radziecki grafik. Ukończył studia w moskiewskim Instytucie Sztuki im. W. Surikowa.

MENTOR BLASCO (1917—)

Hiszpański malarz. W okresie wojny domowej pracował w atelier grafiki propagandowej w Barcelonie, a następnie w Madrycie. Po upadku republiki wyemigrował do Francji. Obecnie przebywa w Paryżu. Jest autorem monumentalnego fresku w Domu Ludowym w Courneuve pod Paryżem.

MIELNIKOW DYMITR (1889—)

Radziecki grafik, autor licznych plakatów politycznych. Współpracował z czasopismami satyrycznymi.

MIRÓ JOAN (1893—)

Hiszpański malarz, grafik, scenograf. Studiował w Szkole Sztuk Pięknych w Barcelonie. W 1919 r. przybył do Paryża. Projektował wspólnie z Maxem Ernstem scenografię i kostiumy dla Baletu Rosyjskiego. Uczestniczył w pierwszej wystawie surrealistów w Paryżu (1925). Wykonał wielkie malowidło ścienne w pawilonie hiszpańskim na Światowej Wystawie w Paryżu (1937). Obecnie przebywa w Hiszpanii.

MOOR (ORŁOW) DYMITRIJ (1883—1946)

Radziecki grafik, satyryk, ilustrator. Jeden z czołowych twórców plakatu politycznego. Studiował prawo na uniwersytecie moskiewskim, artysta-samouk, od młodych lat rysował, zamieszczał karykatury w czasopismach satyrycznych. Współpracował z czasopismami m.in. „Dajosz”, „Bezbożnik u stanka”, ilustrował wiele książek. Wykładał w katedrze litografii Wchutemasu oraz w katedrze plakatu w Instytucie Poligraficznym. Jego liczne wypowiedzi o plakacie na podstawie własnej twórczości stanowią poważny wkład do teorii tej dyscypliny.

MORALES JUAN ANTONIO

Hiszpański malarz. Po upadku republiki wyemigrował za granicę. Obecnie przebywa w Chile (?).

NIEPOMJASZCZIJ LEONID (1939—)

Radziecki grafik. Ukończył studia w Instytucie Sztuki im. W. Su-rikowa w Moskwie.

PAIZZ-GOEBEL EUGEN (1896—1944)

Węgierski malarz. Studiował w Akademii Sztuk Pięknych w Budapeszcie oraz w Paryżu. W 1924 r. zostaje członkiem Ośrodka Artystów, później Stowarzyszenia Malarzy Artystów w Szetendre. Wystawiał w Paryżu (1925) oraz w Muzeum Ernesta (1931).

PECHSTEIN MAX (1881—1955)

Niemiecki malarz, grafik. Studiował w Szkole Sztuk Dekoracyjnych i w Akademii w Dreźnie. Od 1906 r. członek grupy „Die Brücke”. Współzałożyciel „Neue Sezession” w Berlinie (1910) oraz „Novembergruppe” (1918). Członek Akademii w Berlinie, skąd został wykluczony w 1937 r. Był profesorem Hochschule für Bildende Künste w Berlinie od 1945 r.

PERI LASZLO (1889—)

Węgierski malarz, grafik, architekt. Po krótkim pobycie w Związku Radzieckim współpracował z Moholy-Nagy w Niemczech. Brał udział w ruchu konstruktywistów. W latach 1924—1928 pracował jako architekt w Administracji Miejskiej Berlina. Członek Stowarzyszenia Rewolucyjnych Artystów (ARBKD). W r. 1933 wyemigrował do Londynu.

PIMENOW JURIJ (1903—)

Radziecki malarz, grafik, scenograf. Odbił studia artystyczne na wydziale malarskim Wchutemasu w latach 1920—1925. Należał do ugrupowania OST. Obecnie jest członkiem korespondentem Akademii Sztuk ZSRR.

PÓR BERTALAN (1880—)

Węgierski malarz, grafik. Studia artystyczne odbył w Akademii w Monachium oraz w Paryżu. Był jednym z współzałożycieli grupy malarzy modernistów „Ośmiu”. W okresie rewolucji na

Węgrzech był członkiem Rady Sztuki, brał czynny udział w organizowaniu życia artystycznego. Przebywał na emigracji w Słowacji, Wiedniu, Berlinie, następnie przeniósł się do Paryża. W 1927 r. wstąpił do Francuskiej Partii Komunistycznej. W czasie okupacji opracowywał w Paryżu ulotki dla Węgierskiego Ruchu Oporu. W 1948 r. powrócił do kraju. Dwukrotny laureat nagrody im. Kossutha i nagrody im. Munkacsy'ego.

PRIETO MANOLO (MIGUEL?)

Hiszpański malarz i scenograf. Po upadku republiki wyemigrował do Meksyku gdzie zmarł.

RADAKOW ALEKSIEJ (1877—1942)

Radziecki grafik, karykaturzysta. Wypracował własny styl oparty na folklorze. Współpracował z wieloma czasopismami satyrycznymi.

RAKOW LEONID (1930—)

Radziecki grafik. Studiował w moskiewskim Instytucie Artystyczno-Przemysłowym. Uprawia plakat polityczny i reklamowy oraz wystawiennictwo.

REINBERGS JANIS (1937—)

Radziecki grafik ukończył Wydział Grafiki Łotewskiej Akademii Sztuk Pięknych w Rydze. Uprawia plakat i grafikę użytkową. Jest redaktorem artystycznym wydawnictwa „Liesma”.

RENAU JOSÉ

Hiszpański malarz, grafik. Kierował Departamentem Sztuk Pięknych w Ministerstwie Kultury Rządu Republikańskiego. Był w 5-tym Kadrowym Pułku. Po upadku Republiki wyemigrował do Meksyku. Obecnie przebywa w NRD.

RICHTER HANS (1888—)

Niemiecki malarz, twórca filmów awangardowych. Był związany z czasopismem „Die Aktion”, członek grupy „Sturm” (1913), współdziałał z grupą dadaistów szwajcarskich (1916). Współpracował w dziedzinie filmu z Eggelingiem. Członek „Novembergruppe” (1920). Pozostawał pod wpływem konstruktywizmu. Do 1933 r. przebywał na emigracji we Francji, w 1941 r. przeniósł się na stałe do Stanów Zjednoczonych gdzie wykładał w City College w Nowym Jorku.

RODCZENKO ALEKSANDR (1891—1956)

Radziecki malarz, grafik, projektant form przemysłowych, fotografik. Studia artystyczne odbył w Szkole Sztuk Pięknych w Kazaniu. Należał do czołowych przedstawicieli konstruktywizmu. Współpracował z Majakowskim w „Lefie” i w „Nowym Lefie” oraz w dziedzinie grafiki i plakatu reklamowego. Był współorganizatorem Wchutemasu oraz kierował Wydziałem Form Przemysłowych tej uczelni w latach 1920—1930. Eksperymentował na polu fotografii, fotomontażu i typografii funkcjonalnej. W latach 30-tych zajmował się głównie opracowaniem graficznym czasopism i książek. Był współpracownikiem magazynu ilustrowanego „SSSR na strojkie”.

ROSKIN WŁADIMIR (1896—)

Radziecki grafik. Współpracował z Czeremnychem i Majakowskim przy projektowaniu Okien ROSTA. Związany z ugrupowaniem awangardy artystycznej.

RUKLEWSKIJ JAKOW (1894—)

Radziecki plakacista pracujący w technice fotomontażu. Uprawiał głównie plakat filmowy.

SALDRE ALFRED

Radziecki grafik z Tallina. Ukończył studia w Szkole Artystyczno-Użytkowej w Tallinie.

SAWCZENKO WIKTOR (1927—)

Radziecki grafik. Ukończył Instytut Poligraficzny w Moskwie.

SAWOSTIUK OLEG (1927—)

Radziecki grafik. Ukończył Instytut Sztuki im. W. Surikowa w Moskwie, gdzie obecnie prowadzi katedrę plakatu. Uprawia grafikę artystyczną i plakat polityczny.

SCHWIMMER MAX (1895—1960)

Niemiecki malarz, grafik, ilustrator. Studiował filozofię i historię sztuki. Artysta-samouk. W roku 1926 był nauczycielem w Szkole Rzemiosł Artystycznych w Lipsku. Zwolniony w 1933 r. W latach 1945—1950 był profesorem w Hochschule für Graphik und Buchkunst w Lipsku. Od 1951 r. przebywał w Dreźnie.

SHAHN BEN (1898—)

Amerykański malarz urodzony w Kownie. Młodość spędził w dzielnicach robotniczych Brooklynu. Do 19-ego roku życia

pracował w litografii. W latach 1919—1922 studiował na Uniwersytecie w Nowym Jorku. W 1922 r. wstąpił na Akademię Rytmu. W 1932 r. wystawił w Harvard Society serię gwaszy na temat procesu Sacco i Vanzetti. Na ten sam temat wykonał dwa malowidła ściennie wystawione w Muzeum Sztuki Współczesnej w Nowym Jorku. W latach 30-tych zaprojektował szereg plakatów o tematyce społecznej, a w czasie II wojny światowej oddał duże usługi propagandzie antyhitlerowskiej wśród społeczeństwa amerykańskiego. W 1933 r. wykonał razem z Diego Rivera malowidła ściennie w Rockefeller-Center w Nowym Jorku. W 1954 r. wystawiał na Biennale w Wenecji.

SKRIBELKA RUDOLF (1925—)

Niemiecki grafik użytkowy. Studia artystyczne odbył w Hochschule für Bildende und Angewandte Kunst w Berlinie. Uprawia plakat polityczny oraz ilustrację książkową.

SLAMA WIKTOR (pseud. A. MALSOV) (1890—)

Malarz, grafik pochodzenia czeskiego. Studia odbył w prywatnych akademiach w Wiedniu i Paryżu. Uprawiał grafikę użytkową i propagandową. Projektował plakaty wyborcze dla austriackich organizacji robotniczych. W Niemczech występował od 1928 r. gdzie pod pseudonimem A. Malsov wykonał szereg plakatów propagandowych i wyborczych dla partii komunistycznej. Po wojnie wznowił działalność artystyczną w dziedzinie plakatu i grafiki użytkowej. Jest autorem kilku filmów publicystycznych. Otrzymał dwukrotnie nagrodę m. Wiednia (1954, 1960). Obecnie przebywa w Wiedniu.

STEINER ALBERTO (1913—)

Grafik, plakacista, projektant form przemysłowych. Uczestniczył w Ruchu Oporu, zamieszczał rysunki w nielegalnych czasopismach antyfaszystowskich. Po wojnie profesor w Scuola del libro della Società Umanitaria, laureat nagrody Compasso d'Oro za formy przemysłowe. Przebywa w Mediolanie.

STEINLEN ALEXANDRE THÉOPHILE (1859—1923)

Francuski malarz, grafik, ilustrator, urodzony w Szwajcarii. Studia artystyczne odbył w Szkole Sztuk Pięknych w Lozannie. Od 1882 r. przebywał w Paryżu. Uprawiał twórczość nasyconą wątkami społecznymi. Należał do czołowych twórców plakatu francuskiego schyłku XIX w.

STENBERG GEORGIJ (1900—1933)

STENBERG WŁADIMIR (1899—)

Radzieccy plastycy, bracia, z pochodzenia Szwedzi, studiowali scenografię. Projektowali dekoracje teatralne, grafikę okolicznościową, formy przestrzenne. Twórcy nowoczesnego plakatu filmowego.

STILLER ALFRED (1879—1954)

Niemiecki malarz, grafik, architekt. Z wykształcenia litograf. Od wczesnej młodości brał czynny udział w ruchu robotniczym, członek KPD. Uprawiał grafikę o tematyce politycznej.

STRACHOW ADOLF (1896—)

Rzeźbiarz ukraiński. W latach 20-ch wykonał szereg plakatów o tematyce politycznej.

SÜSSER FRANTIŠEK (1890—1956)

Studiował malarstwo w Wiedniu w Kunstakademie oraz w Kunstgewerbeschule. Wykładał w Szkole Rzemiosł Artystycznych w Brnie. Uprawiał malarstwo, tkaninę artystyczną, grafikę książkową oraz plakat. Uzyskał szereg nagród za plakaty.

SZILAGYJ JOLAN (T. SZAMULLYOWA) (1895—)

Węgierska graficzka. Ukończyła szkołę plastyczną w Budapeszcie. W okresie rewolucji na Węgrzech współpracowała z Komisarjatem Oświaty. Razem z M. Biró zorganizowała Związek Plastyków. Przebywała na emigracji w Wiedniu, we Włoszech i ZSRR. W 1922 r. przeniosła się do Niemiec, gdzie brała udział w pracach Stowarzyszenia Rewolucyjnych Artystów. W 1933 r. ponownie udała się na emigrację do ZSRR. Po wojnie powróciła do kraju. Otrzymała nagrodę im. Munkacsy'ego.

TUSZKAY MARTON (1885 ?)

Węgierski malarz i grafik. Studiował w Berlinie i w Paryżu. W 1911 r. powrócił do kraju. W 1919 r. brał udział w wystawie Artystów Kombatantów w Budapeszcie. Projektował poważnie plakaty liternicze z dziedziny higieny i o tematyce przeciwalkoholowej.

UITZ BÉLA (1887—)

Węgierski malarz, grafik. Ukończył wydział malarstwa Akademii Sztuk Pięknych w Budapeszcie. W 1915 r. przyłączył się do

ruchu robotniczego. Należał do grupy awangardowych artystów skupionych wokół czasopisma „Ma” (Dziś). Brał udział w założeniu Węgierskiej Partii Komunistycznej w 1918 r. W okresie rewolucji należał do czołowych organizatorów życia artystycznego, kierował pracowniami dla młodzieży artystycznej, projektował plakaty i dekoracje na obchody pierwszomajowe w Budapeszcie. Przebywał na emigracji w Wiedniu, Londynie, Paryżu a następnie osiedlił się w ZSRR, gdzie wykonał cykl litografii do wielkiego fresku na temat powstania luddystów.

USPIENSKIJ BORIS (1927—)

Radziecki grafik. Ukończył studia w Instytucie Sztuki im. W. Surikowa, gdzie obecnie jest wykładowcą w katedrze plakatu. Uprawia grafikę i malarstwo.

VEDOVA EMILIO (1919—)

Włoski malarz przebywający stale w Wenecji. Uczestnik Ruchu Oporu w 1944 r., założyciel „Fronte Nuovo delle Arti” (Nowy Front Sztuki). W 1952 r. przystępuje do „Gruppo degli Otto” (Grupa Ośmiu) w Rzymie. Wykonał scenografię do prapremiery opery Luigi Nono „Intolleranza”. Laureat nagrody Guggenheima (1957) oraz Wielkiej Nagrody Biennale (1960).

VÉRTES MARCELL (1895—)

Węgierski grafik i malarz. Studia rozpoczął w Akademii Sztuk Pięknych w Budapeszcie, ukończył je w Paryżu. Po upadku Republiki Rad osiedlił się w Paryżu.

VÖLKER (1889—1962)

Niemiecki architekt, grafik. Studiował w Szkole Rzemiosł Artystycznych w Dreźnie. Członek „Novembergruppe”. Współtwórca zbioru grafik „Głód”. Współpracował z komunistycznym organem prasowym „Das Wort” oraz „Klassenkampf”. Od 1945 r. czynny przede wszystkim jako architekt na terenie NRD.

VOSZ MANFRED (1935—)

Niemiecki malarz, grafik. Studia artystyczne odbył w Werkkunstschule w Wuppertalu oraz w monachijskiej Kunstakademie. Od 1958 r. współwydawca lewicowego czasopisma „Kürbiskern”. Bierze czynny udział w ruchu studenckim i młodzieżowym przeciwko odrodzeniu się faszyzmu w NRF. Obecnie przebywa w Monachium.

WITTKUGEL KLAUS (1910—)

Niemiecki grafik użytkowy. Studia artystyczne odbył w Folkwang — Schule w Essen. Od 1952 r. jest profesorem w Hochschule für Bildende und Angewandte Kunst w Berlinie.

WOJNOW WSIEWOŁOD (1880—1945)

Grafik drzeworytnik, rzadziej uprawiał plakat.

ZIERNOWA JEKATIERINA (1900—)

Radziecka malarka, ilustratorka.

INDEKS ARTYSTÓW POLSKICH

BABICZ TADEUSZ (1926—)

Uprawia wystawiennictwo i grafikę użytkową.

GRONOWSKI TADEUSZ (1894—)

Studia odbył na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej. Od 1917 r. uprawiał wszystkie rodzaje grafiki użytkowej i reklamowej, scenografię, malarstwo ścienne oraz projektował wnętrza. Przyczynił się do unowocześnienia plakatu polskiego w latach dwudziestych. Otrzymał Grand Prix za plakat na Światowej Wystawie Sztuk Dekoracyjnych w Paryżu (1925). Po wojnie wznowił działalność artystyczną w dziedzinie plakatu i ilustracji.

FANGOR WOJCIECH (1923—)

Ukończył Akademię Sztuk Pięknych w Warszawie w 1954 r. Uprawia głównie malarstwo oraz plakat i wystawiennictwo. Uzyskał I Nagrodę na I Ogólnopolskiej Wystawie Plakatu (1953).

FREUDENREICH MAREK (1939—)

Ukończył Akademię Sztuk Pięknych w Warszawie w 1963 r. Zajmuje się grafiką użytkową i reklamową. Jest asystentem w Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie.

HOŁDANOWICZ LESZEK (1937—)

Ukończył Akademię Sztuk Pięknych w Warszawie w 1964 r. Zajmuje się plakatem, grafiką użytkową i reklamową. Laureat nagrody im. T. Trepkowskiego (1963) i nagrody za najlepszy plakat Warszawy 1965 roku. Jest asystentem w Katedrze Grafiki Użytkowej warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych.

JANUSZEWSKI ZENON (1929—)

Ukończył Akademię Sztuk Pięknych w Warszawie w 1957 r. Uprawia grafikę artystyczną, książkową, reklamową oraz plakat.

LIPIŃSKI ERYK (1908—)

Ukończył Akademię Sztuk Pięknych w Warszawie. Uprawia rysunek satyryczny, ilustrację, wystawiennictwo, scenografię i plakat. Uzyskał 7 nagród na Międzynarodowej Wystawie Plakatu w Wiedniu (1948) oraz nagrodę za najlepszy plakat Warszawy 1963 roku.

MOSIŃSKI MAREK (1936—)

Ukończył studia w Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach w 1962 r. Uprawia malarstwo, grafikę artystyczną i plakat. Laureat nagrody im. T. Trepkowskiego (1964). Jest asystentem w Katedrze Grafiki Użytkowej w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie — Oddział w Katowicach.

MOSKWA ZENON (1929—)

Ukończył studia w Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach w 1956 r. Uprawia malarstwo, grafikę artystyczną, scenografię oraz plakat.

MROSZCZAK JÓZEF (1910—)

Ukończył Akademię Sztuk Pięknych w Krakowie oraz studia artystyczne w Wiedniu. Uprawia grafikę, w dziedzinie plakatu pracuje od 1937 r. Otrzymał szereg nagród i wyróżnień na wystawach i w konkursach w kraju i za granicą. Profesor Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie.

PAŁKA JULIAN (1923—)

Ukończył Akademię Sztuk Pięknych w Warszawie. Uprawia grafikę, w dziedzinie plakatu pracuje od 1950 r. Otrzymał szereg nagród i wyróżnień w kraju i za granicą, m. in. I nagrodę w krajowym konkursie na plakat Światowego Zgromadzenia Sił Pokoju — Helsinki 1955 r.

PISKORSKI TADEUSZ (1940—)

Ukończył Państwową Wyższą Szkołę Sztuk Plastycznych w Poznaniu w 1965 r.

STAROWIEYSKI FRANCISZEK (1930—)

Ukończył studia w Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie w 1955 r. Uprawia grafikę artystyczną, scenografię, rysunek satyryczny oraz plakat.

SZAYBO ROSŁAW (1933—)

Ukończył studia w Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie w 1961 r. Uprawia rysunek humorystyczny, grafikę książkową oraz plakat. Laureat nagrody im. T. Trepkowskiego (1965) oraz nagrody za najlepszy plakat Warszawy 1961 roku.

SZCZUKA MIECZYŚLAW (1898—1927)

Studiował w Warszawskiej Szkole Sztuk Pięknych. Uprawiał malarstwo, grafikę, eksperymentował w dziedzinie architektury, fotomontażu, typografii. Redagował „Blok” — organ awangardy i był czołowym ideologiem tego ugrupowania artystycznego. Był wydawcą i redaktorem miesięcznika lewicy intelektualnej „Dźwignia”.

TREPKOWSKI TADEUSZ (1914—1954)

Przez krótki czas uczył się w Miejskiej Szkole Sztuk Zdobniczych i Malarstwa w Warszawie. Uprawiał głównie plakat. Otrzymał Grand Prix za plakat na Międzynarodowej Wystawie Sztuki Techniki w Paryżu (1937) oraz I nagrodę na I Ogólnopolskiej Wystawie Plakatu (1953).

TOMASZEWSKI HENRYK (1914—)

Ukończył studia w Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie w 1939 r. Uprawia rysunek satyryczny, ilustrację, scenografię oraz plakat. Otrzymał I nagrodę za plakat na Biennale w Sao Paulo (1963), Medal Srebrny na I Międzynarodowym Biennale Plakatu w Warszawie (1966). Jest profesorem w Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie.

WIKTOROWSKI JANUSZ

Ukończył Państwową Wyższą Szkołę Sztuk Plastycznych w Łodzi. Uprawia grafikę użytkową.

ZAGÓRSKA JOLANTA (1933—)

Ukończyła Akademię Sztuk Pięknych w Warszawie w 1957 r. Uprawia rysunek humorystyczny i grafikę użytkową.

ZAGÓRSKI STANISŁAW (1933—)

Ukończył Akademię Sztuk Pięknych w Warszawie w 1957 r. Uprawia grafikę książkową, ilustrację oraz plakat. Laureat nagrody im. T. Trepkowskiego (1960).

ZELEK BRONISŁAW (1935—)

Ukończył Akademię Sztuk Pięknych w Warszawie. Uprawia plakat, grafikę książkową oraz ilustrację. Jest asystentem w Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie.

ŻARNOWERÓWNA TERESA (1895—1950)

Studiowała rzeźbę w Warszawskiej Szkole Sztuk Pięknych w latach 1915—1920. Uprawiała malarstwo, grafikę, eksperymentowała w dziedzinie typografii, grafiki książkowej i fotomontażu. Współpracowała z M. Szczuką w ugrupowaniu awangardy „Blok”.

Экспонированные на выставке плакаты отражают годы классовой борьбы в разные периоды развития международного революционного движения. Плакаты представляют не только периоды борьбы в которой трудящиеся были победителями, но и моменты в которых несмотря на мужество и жертвы героев борьбы она кончалась неудачей.

Наравне с качествами идейного содержания плакатов являющихся неоднократно достоверной хроникой перенесенных боёв, выставка показывает произведения обладающие неизменными ценностями, принадлежащие к достижениям мирового искусства, как например: М. Биро, В. Дени, Д. Гартфильда, К. Кольвиц, Л. Лиссицкого, В. Лебедева, Х. Миро, Д. Моора, В. Маяковского, М. Пехштейна, П. Пикассо, А. Родченко, Т. Стейнлена и многих других.

Мы сдаем себе отчет с того что выставка имеет много пробелов, вследствие того, что она является первой попыткой представить в таком широком обзоре достижения революционного плаката. Затруднения возникали также потому что плакатное творчество, сравнительно недавно коллекционируется, оберегается и научно разрабатывается в музейных и библиотечных коллекциях. Это явление препятствовало исследованиям хранилищ, среди которых может быть найдены еще неизвестные нам ценные произведения революционного плаката. На выставку удалось собрать свыше 400 плакатов, среди них находится много уникальных произведений. Этим мы обязаны в первую очередь доброжелательности музеев, библиотек, художников и частных коллекционеров. Организаторы выставки сердечно благодарят все учреждения и все лица за помощь, за внимательное отношение и информации, благодаря ним знание революционного плаката весьма обогатилось. Самое большое количество произведений прислано из советских хранилищ, главным образом из Музея Революции и Библиотеки им. В. И. Ленина в Москве. Музейные и библиотечные коллекции из Австрии, Венгрии, ГДР, Голландии, Франции, Чехословакии, Швейцарии и Югославии тоже значительно расширили и обогатили нашу выставку. Собранные на выставке плакаты, репрезентирующие 26 стран и 4 континента, экспонированы в двух отделах. Исторический отдел представляет плакаты 1917—1945 гг. — отражающие революционное движение и борьбу трудящихся. Самую большую группу (приблизительно 90 экспонатов) составляют плакаты непосредственно связанные с событиями Октябрьской Революции. Это — прежде всего, советские агитационные плакаты двадцатых годов, призывающие к борьбе в защиту молодой советской власти и стройки социализма, а также плакаты других стран связанные своим содержанием с „днями, которые потрясли миром”. Вторая по количеству группа плакатов относится к периоду гражданской войны в Испании. Они были изданы многочисленными политическими партиями и общественными организациями. Далее выставка демонстрирует плакаты созданные в 1919 году во время революции в Венгрии. Развитие в мире коммунистического и вообще прогрессивного движения, наступившее после событий в России, представляют немецкие, французские, чехословацкие, голландские и китайские плакаты. Содержание их относится к выборным кампаниям и пропаганде социализма, они выражают

также протест против общественного неравенства, говорят о борьбе с фашизмом и империализмом.

Польский революционный плакат представлен очень скромно, вследствие того, что Коммунистическая Партия в Польше в междувоенном периоде действовала нелегально, по необходимости её визуальная пропаганда ограничивалась малыми формами такого рода как: листовки, одноднёвки и наклейки. Агитационные плакаты издаваемые Польской Социалистической Партией в большинстве случаев не сохранились до наших дней.

Современный отдел экспонирует плакаты в честь юбилея полувекового существования и развития первого в мире социалистического государства. Здесь показаны тоже плакаты издаваемые коммунистическими партиями, движением сторонников мира и прогрессивными общественными организациями в разных странах.

Каталог, кроме списка экспонатов содержит высказывания авторов плакатов и объяснительные программные тексты, освещающие эпоху к которой относится выставка.

Некоторые экспонаты сопровождаются историческими заметками объясняющими события и обстоятельства выпуска плаката.

Die Ausstellung des Internationalen Revolutionären Plakats wurde anlässlich des fünfzigsten Jahrestages der siegreichen Oktoberrevolution veranstaltet.

Die auf der Ausstellung dargebotenen Plakate widerspiegeln die Jahre des Klassenkampfes zu verschiedenen Zeitpunkten der Entwicklung der internationalen Arbeiterbewegung, sowohl siegreiche Kämpfe, als auch solche, die trotz des Heldenmuts und der Opferbereitschaft ihrer Teilnehmer mit einem Misserfolg endeten.

Gleichlaufend mit den Plakaten, die inhaltlich häufig eine Dokumentarchronik der Kämpfe darstellen, sind auf der Ausstellung Werke mit bleibendem künstlerischem Wert zu besichtigen, die zu den grössten in der Kunst der ganzen Welt gehören, so zum Beispiel die Arbeiten von M. Biró, W. Deni, J. Heartfield, K. Kollwitz, El. Lissitzky, W. Lebidiew, J. Miró, D. Moor, W. Majakowski, M. Pechstein, P. Picasso, A. Rodtchenko, T. Steinlen und vielen anderen Künstlern.

Wir sind uns dessen bewusst, dass die Ausstellung mit zahlreichen Mängeln behaftet ist, die daraus resultieren, dass es sich hier um den ersten Versuch handelt, die Reichweite des revolutionären Plakats in einem so breiten Querschnitt darzubieten. Schwierigkeiten erwachsen auch aus der Tatsache, dass die Plakatkunst seit verhältnismässig kurzer Zeit kollektioniert, aufbewahrt und in Museen — und Bibliothekensammlungen wissenschaftlich bearbeitet wird. Daraus ergaben sich Hindernisse, an solche Sammlungen heranzukommen, wo es vielleicht noch Werke gibt, die uns unbekannt sind.

Wir haben es vor allem der freundlichen Gesinnung der Museen, Bibliotheken, Künstler und privaten Kollektionäre zu verdanken, dass es uns gelungen ist, mehr als 400 Arbeiten auszustellen, darunter zahlreiche Unikate. Die Organisatoren möchten hiermit allen Institutionen und Personen herzlichen Dank aussprechen, für ihre Hilfe, ihr wohlwollendes Interesse und ihre wertvollen Informationen, wodurch es möglich war, unser Wissen um die Plakatkunst zu erweitern.

Die Mehrzahl der Werke stammt aus sowjetischen Sammlungen, vor allem aus dem Museum der Revolution in Moskau und der Lenin — Bibliothek in Moskau. Zur reichen Gestaltung der Ausstellung haben auch die musealen und bibliothekaren Sammlungen aus der DDR, Frankreich, den Niederlanden, Jugoslawien, Österreich, der Schweiz, der Tschechoslowakei und Ungarn beigetragen.

Die Plakate wurden auf der Ausstellung in zwei Gruppen gegliedert und stammen aus 26 Ländern in vier Weltteilen.

Die Gruppe historischer Plakate aus dem Zeitabschnitt 1917—1945 widerspiegelt die revolutionäre Arbeiterbewegung. Die grösste Anzahl (90 Exponate) sind Plakate, die unmittelbar den Ereignissen der Oktoberrevolution gewidmet sind. Dabei handelt es sich vor allem um sowjetische Agitationsplakate aus den zwanziger Jahren, die zum Kampf für die Verteidigung der jungen Sowjetmacht und zum Aufbau der sozialistischen Ge-

sellschaft aufrufen, sowie um Plakate aus anderen Ländern, die in ihrem Inhalt an „die Tage, die die Welt erschütterten“, anknüpfen.

Eine grosse Gruppe sind Plakate aus der Zeit des spanischen Bürgerkrieges, die von zahlreichen politischen Parteien und gesellschaftlichen Organisationen herausgegeben wurden, sowie Plakate, die während der Ungarischen Revolution im Jahre 1919 entstanden waren. Die Entwicklung der kommunistischen und linksgerichteten Bewegung in der Welt nach den Ereignissen in Russland illustrieren deutsche, französische, tschechische, holländische, und chinesische Plakate. Ihre Themen sind: Wahlen, Propaganda des Sozialismus, Protest gegen soziale Ungleichheit, Kampf gegen Krieg, Faschismus und Imperialismus.

Das polnische revolutionäre Plakat ist ziemlich bescheiden vertreten, was daraus folgt, dass die Kommunistische Partei Polens in der Zwischenkriegszeit illegal war und ihre visuelle Propaganda sich zwangsläufig auf kleine Formen — Flugblätter, Anschlagzettel beschränkte. Die von der Polnischen Sozialistischen Partei herausgegebenen Propagandaplakate sind in der Mehrzahl nicht erhalten geblieben.

Die Gruppe zeitgenössischer Plakate enthält Werke, die dem Jubiläum, dem fünfzigjährigen Bestehen und der Entwicklung des ersten sozialistischen Staates in der Welt gewidmet sind, sowie Plakate, die Weltfriedensbewegung, fortschrittliche Organisationen und die Kommunistischen Parteien herausgegeben haben.

Der Katalog enthält neben einer Liste der ausgestellten Plakate Äusserungen von Plakat-künstlern sowie Programmtexte, die die Epoche beleuchten, der der entsprechende Teil der Ausstellung gewidmet ist. Bei manchen Positionen sind historische Kommentare zu finden, die die Ereignisse und Bedingungen erläutern, unter welchen das Plakat herausgegeben wurde.

The Exhibition of International Revolutionary Posters has been organized to mark the 50th anniversary of the victory of the October Revolution.

The posters shown at the exhibition reflect the years of class struggles at various stages of the development of the working class movement, struggles that were victorious or that in spite of the heroism and selflessness of their heroes, ended in failure.

The exhibition shows posters valuable either because of their contents, posters which frequently constitute a documentary chronicle of the struggles, and posters representing lasting artistic values, which belong to world achievements of art, including works by such artists as M. Biró, W. Deni, J. Heartfield, K. Kollwitz, E. Lissitzky, W. Lebediew, J. Miró, D. Moor, V. Mayakovsky, M. Pechstein, P. Picasso, A. Rodtchenko, T. Steinlen and many others.

We are aware of the numerous shortcomings of the exhibition resulting from the fact that it is the first attempt at showing the revolutionary posters in such a broad section. The difficulties were also caused by the fact that it is relatively recently that artistic posters are collected, protected and studied in museum and library collections. This impeded access to collections which contain perhaps some still unknown works.

We are indebted to museums, libraries, artists and private collectors thanks to whose help we were able to exhibit over 400 posters, many of them unique ones. The organizers avail themselves of this opportunity to thank all institutions and private persons for assistance, friendly interest and valuable information thanks to which our knowledge about posters has been enriched.

The largest number of the posters has come from Soviet collections, mainly from the Museum of the Revolution in Moscow and the V. I. Lenin Museum in Moscow. The exhibition has received also numerous posters from museum and library collections in Austria, Czechoslovakia, France, Holland, Yugoslavia, the German Democratic Republic, Switzerland and Hungary.

The posters collected at the exhibition are arranged in two sections and represent 26 countries from 4 continents.

The historical section presents posters from the years 1917—1945 illustrating the revolutionary working class movement. The largest group (about 90) is composed of posters connected directly with the events of the October Revolution. They are first of all Soviet posters from the nineteen twenties, calling to fight for the defence of the young Soviet state and the construction of a socialist community, as well as posters from other countries connected with the „days that shook the world“.

Another large group is composed of posters from the time of the Spanish Civil War, published by numerous political parties and social organizations, and posters created in the days of the Hungarian Revolution of 1919.

The development of the communist and left wing movement in the world following the events in Russia is illustrated by German, French, Czechoslovak, Dutch and Chinese posters. These posters concentrate on subjects connected with elections, socialist propaganda, protest against social inequality, struggle against war, fascism and imperialism.

The Polish revolutionary poster is modestly represented. This is the result above all of the fact that the Polish Communist Party operated illegally in the inter-war period, its visual propaganda had of necessity to confine itself to small forms, such as leaflets, one-day papers or stick-ons. The majority of propaganda posters issued by the Polish Socialist Party has not been preserved to our days.

The contemporary section exhibits posters for commemorating the jubilee, the half century of the existence and development of the first socialist state of the world, posters issued by the movement of Peace Champions, progressive organizations and communist parties. Besides a list of exhibits, the catalogue contains statements by poster designers, as well as programme texts throwing some interesting light on the epoch to which the exhibition refers. Some of the items are accompanied by historical commentaries describing both the event and the circumstances in which the given poster was published.

L'Exposition de l'Affiche Révolutionnaire Internationale a été organisée pour honorer le cinquantième anniversaire de la victoire de la Révolution d'Octobre.

Les affiches réunies à l'exposition expriment la lutte des classes dans diverses étapes du développement du mouvement ouvrier international: autant les luttes victorieuses que celles qui, malgré l'héroïsme et le dévouement de leurs héros, se terminèrent par une défaite.

L'exposition montre non seulement la valeur idéologique des affiches, qui forment souvent une chronique documentaire des luttes passées, mais aussi des oeuvres qui représentent des valeurs artistiques durables et qui ont atteint le niveau de l'art mondiale, comme par exemple les oeuvres de M. Biró, V. Deni, J. Heartfield, K. Kollwitz, El. Lissitzky, V. Lebediev, J. Miró, D. Moor, W. Maïakovsky, M. Pechstein, P. Picasso, A. Rotchenko, T. Steinlen et de plusieurs autres.

Nous nous rendons compte des nombreuses lacunes de cette exposition, qui résultent du fait qu'elle est la première épreuve d'une présentation de l'affiche révolutionnaire dans un si large aperçu. C'est pourquoi notre travail sur l'assemblage des matériaux a rencontré de nombreux obstacles dont le plus pénible consiste du fait que les affiches sont collectionnées, protégées, conservées et cataloguées dans les musées et dans les bibliothèques depuis très peu de temps ce qui a causé de grandes difficultés à retrouver les collections dans lesquelles se cachent peut être des oeuvres qui ne sont pas encore connues.

Si nous avons réussi à grouper plus de 400 affiches, dans ce nombre beaucoup de pièces uniques, c'est grâce à la bienveillance des musées, des bibliothèques, des artistes et des collectionneurs.

A cette occasion nous nous permettons de présenter nos remerciements les plus cordiaux à toutes les institutions ainsi qu'aux personnes privées qui ont bien voulu nous aider, s'intéresser sincèrement à notre travail et qui nous ont donné de précieux renseignements ce qui a enrichi notre connaissance sur les affiches.

Le plus grand nombre d'oeuvres provient des collections soviétiques, principalement du Musée de la Révolution à Moscou et de la Bibliothèque V. Lénine à Moscou. L'exposition a été considérablement enrichie aussi par des oeuvres provenant des collections de musées et de bibliothèques d'Autriche, France, Hollande, Hongrie, R.D.A., Suisse, Tchécoslovaquie et de Yougoslavie.

Les affiches réunies à l'exposition ont été regroupées dans deux sections et représentent 26 Etats de 4 continents.

La section historique présente les affiches des années 1917—1945 qui reflètent le mouvement ouvrier révolutionnaire. Le plus grand groupe (environ 90 affiches) est constitué par des affiches rattachées directement aux événements de la Révolution d'Octobre. Ce sont avant tout des affiches soviétiques de propagande datant des années 20 et qui appe-

laient à la lutte pour la défense du jeune pouvoir soviétique et pour l'édification d'une société socialiste ainsi que des affiches d'autres pays évoquant les „journées qui bouleversèrent le monde”.

Un groupe important comprend des affiches de la période de la guerre civile en Espagne éditées par de nombreux partis politiques et des organisations sociales ainsi que des affiches créées aux jours de la Révolution Hongroise en 1919.

Le développement du mouvement communiste et de la gauche qui eut lieu dans le monde après les événements en Russie est illustré par les affiches allemandes, françaises, tchécoslovaques, hollandaises et chinoises. Elles traitent aussi bien le sujet électoral que la propagande du socialisme, elles protestent contre l'inégalité sociale, elles luttent contre la guerre, le fascisme et l'impérialisme.

L'affiche révolutionnaire polonaise est représentée modestement, ce qui résulte surtout du fait que dans la période de l'entre-deux-guerres le parti communiste était illégal, sa propagande visuelle était obligée alors de se limiter aux formes plus petites comme des tracts, des imprimés de circonstances ou des étiquettes.

La plupart des affiches publiées par le Parti Socialiste Polonais ne s'est pas conservé jusqu'à nos jours.

La section contemporaine de l'exposition présente les affiches pour commémorer l'anniversaire, le demi-siècle de l'existence et du développement du premier Etat socialiste dans le monde, les affiches publiées par le mouvement des Défenseurs de la Paix ainsi que par les organisations progressistes et les partis communistes.

Le catalogue contient, outre l'index des pièces exposées, des énonciations de quelques auteurs d'affiches ainsi que des textes de programme qui donnent un aperçu intéressant sur l'époque à laquelle se rapporte notre exposition. Certains articles sont munis de commentaires historiques traitant la cause et les circonstances dans lesquelles l'affiche a été éditée.

ILUSTRACJE

**SOWJET-
RUSSISCHE
AUSSTELLUNG**

VERANSTALTET VON DER ÖSTERR. GE-
SELLSCHAFT ZUR FÖRDERUNG DER
GEISTIGEN UND WIRTSCHAFTLICHEN
BEZIEHUNGEN MIT DER SOWJET-UNION.
AB 8. MÄRZ 1928
HAGENBUND
WIEN I. ZEDLITZGASSE

GEÖFFNET VON 10^{UHR} - 20^{UHR}
EINTRITT 5 S-GRUPPEN • ORGANISATIONEN 50 GR.

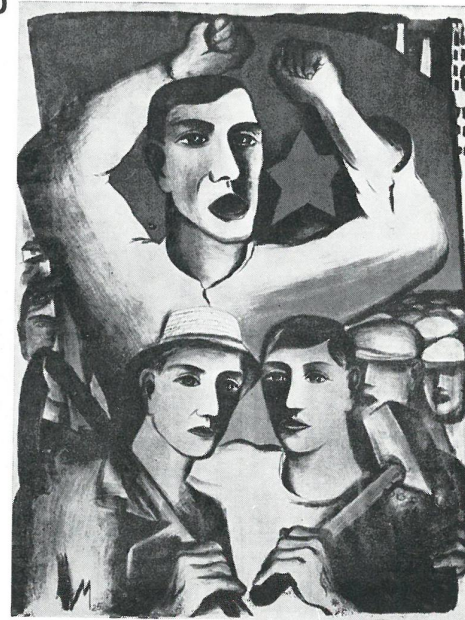
9

13

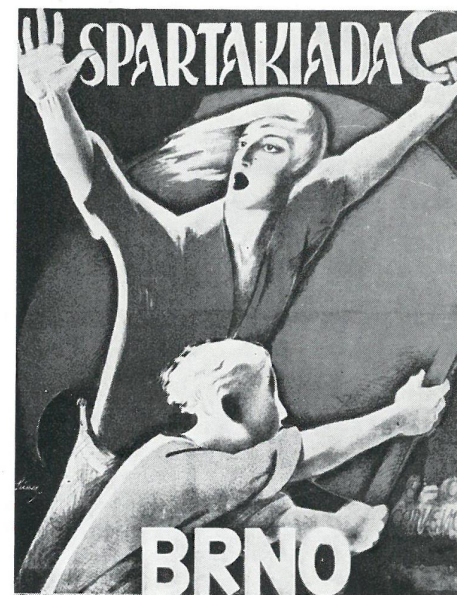

20

28

31

Mäsk 11

Proletárske děti pojďte k nám!
 Proletarische Kinder
 kommt zu uns!
 Proletár gyermekek
 gyertek hozzánk!

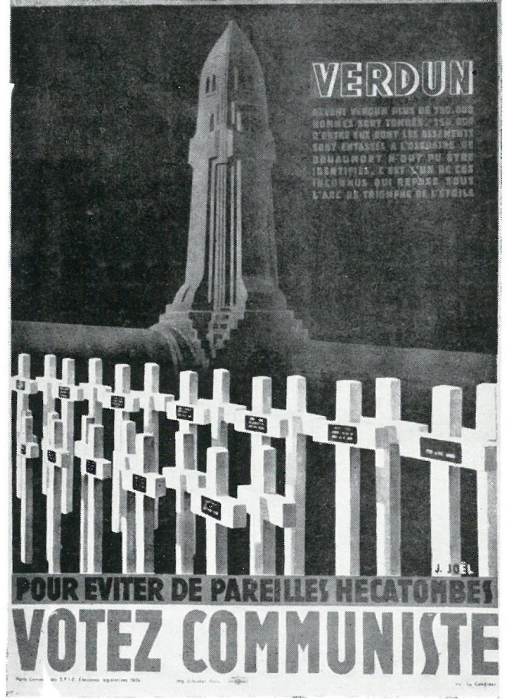

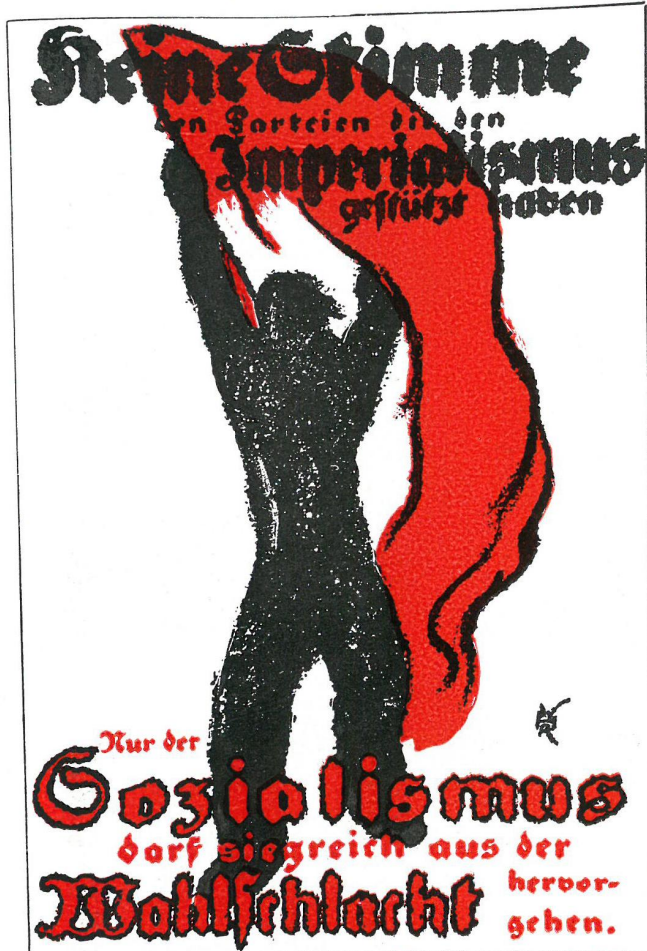
Sosialidemokraattiset
Nuorisopäivät
 Hämeen-
 linnassa Sos. dem. Työläisnuorisoliitto
 Helluntai-
 päivinä 1927

60

R. W. HEINISCH
REVOLUTIONSPAKAT 1919

DRUCK u. WIEDERGABE
WÜSTEN & CO. FRANKFURT A. MAIN

Wer zahlt?

Notverordnung der Papen-Regierung
über den Abbau der Unterstützung

Ledig: Bisher 5.60 RM. herabgesetzt bis 1.10 RM. Kürzung	4 50
Ledig: Bisher 18.90 RM. herabgesetzt bis 8.40 RM. Kürzung	10 50
Lohnklasse V: Bisher 9.45 RM. herabgesetzt bis 8.40 RM. Kürzung	1 05
Lohnklasse VI: Bisher 11.45 RM. herabgesetzt bis 8.40 RM. Kürzung	3 05
Abbau für die Waisen um	4 -
Abbau für Kriegs- u. Arbeitsopfer, ... Steuern den Heimgewerbetreibenden	6 -

Papen-Regierung hebt das SA-Verbot auf.

Ist
Dr. Goebbels?
gegen die Papen-Regierung
NEIN!

„Jede Diskussion über das Kabinett v. Papen hat seitens
aller Parteistellen in diesem Wahlkampf zu unterbleiben.“
gez. Dr. Goebbels
Reichspropagandachef der D. A. P.

Du Prolet
muß wissen, daß Du dieser der Hindenburg-Politik der SPD-Führer verdammst!

Schluß damit!

Reißt Euch ein in die
Antifaschistische Aktion
Wählt Kommunisten Liste

3

50

56

la révolution

QUOTIDIEN
5^c

granville

74

67

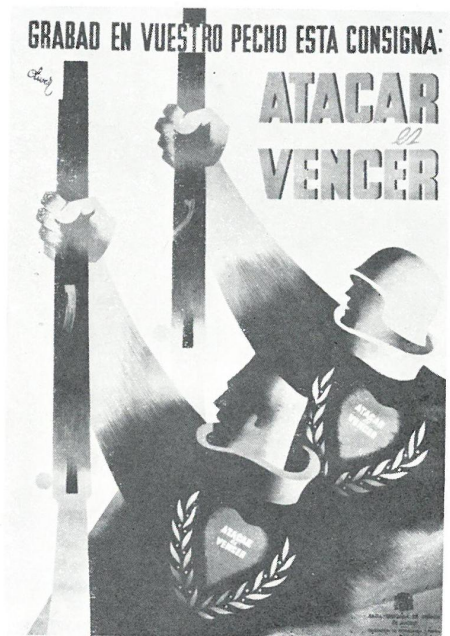

78

97

95

93

104

S.B.I.

ORTEGA 5/1/34

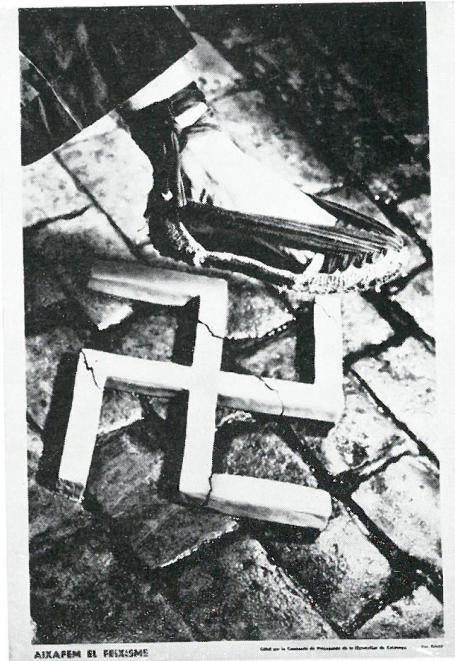
EL PESIMISTA
 ¡GUERRA SIN CUARTEL AL PESIMISTA! SUS ARMAS SON
 EL LLEVAR EL DESALIENTO AL PUEBLO ANTIFASCISTA.

112

Fontserè del S.D.P.

123

STRYDT MET ONS

TEGEN PRYSOPDRYVING
 EN TUSSENHANDEL
 ALS LID EN VERBRUIKER
 VAN DE COOPERATIE
 "SAMENWERKING"

HOOPDKANTOOR: TOLSTRAAT 61 AMSTERDAM

Je kan me nog meer vertellen

*Ik stem
 Louis de Visser
 Lijst 11*

...EN DIEN VAN DE SOU
 ...EREINE MACHT VAN GOD..

1º DE MAYO

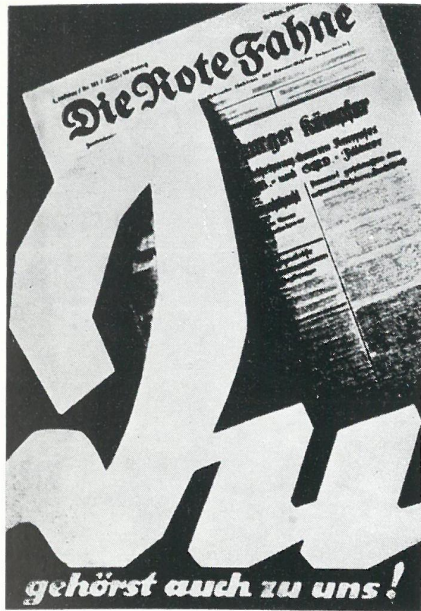

PROTESTA
DE LOS SINDICATOS ROJOS,

150

151

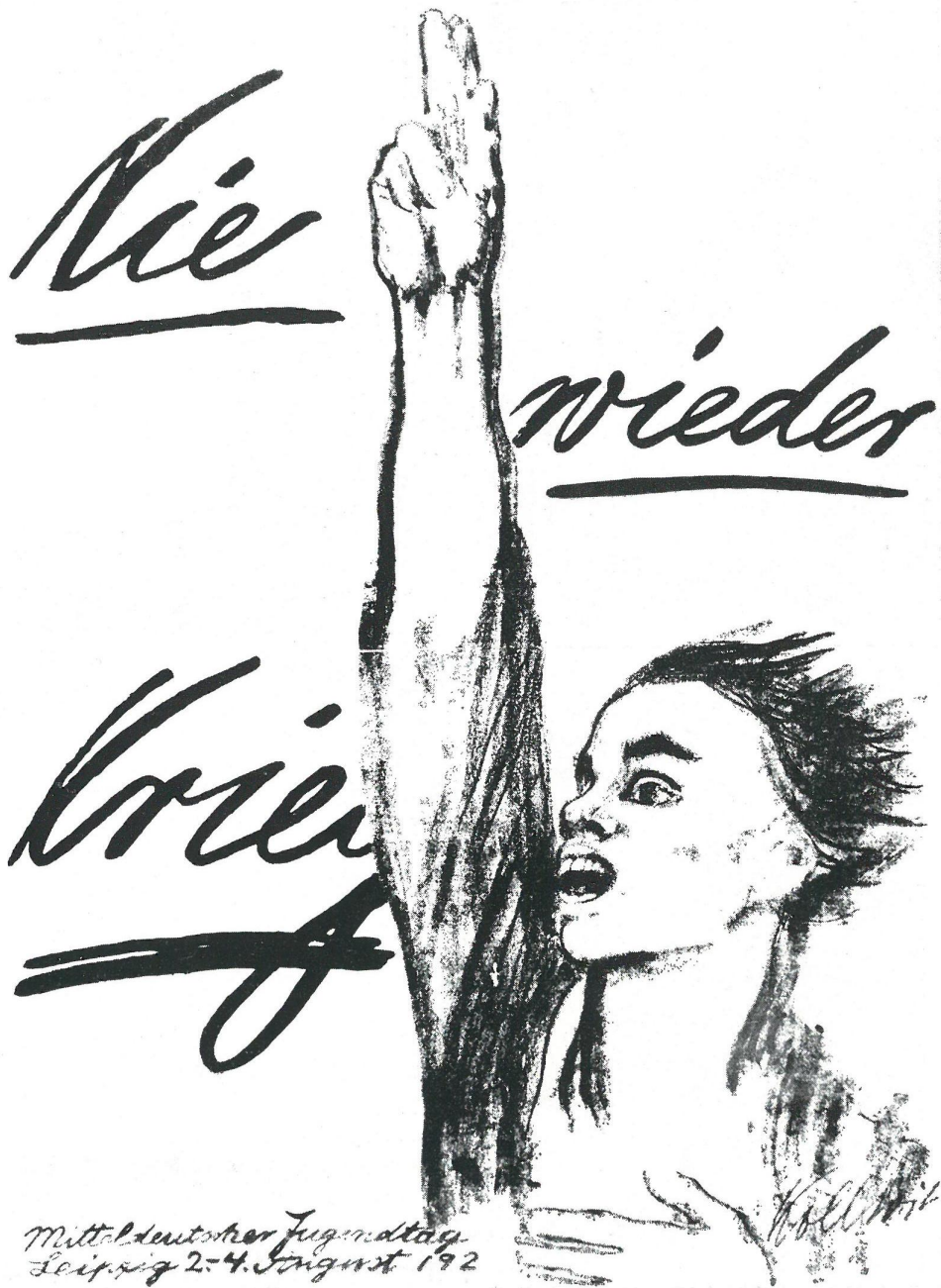
156

158

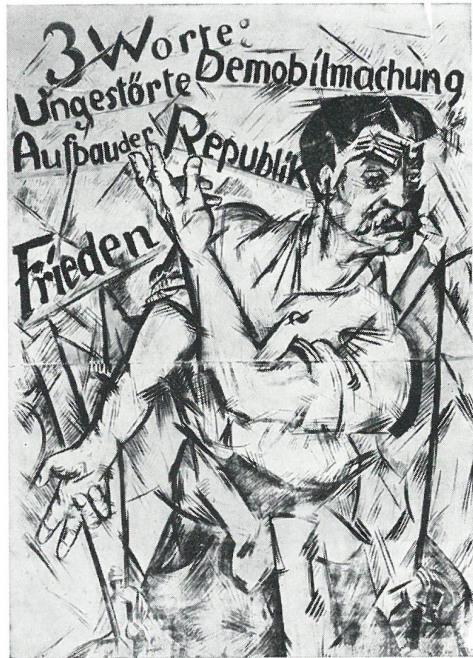
5 Finger hat die Hand
Mit **5** packst Du den Feind!
Wählt Liste
Kommunistische Partei!

Mitteldeutscher Jugenrtag
Leipzig 2.-4. August 192

176

178

173

179

1. MAI
 Kampfaufmarsch der revolutionären Proletariat
 Punkt 15³⁰ Uhr Gesamtkundgebung auf der
 Ilgen-Kampfbahn, Dresden-A., Lennéstraße
 Program: Musik (ausgeführt von 4 Kapellen
 der Roten Frontkämpfer-Bundes), Massenchor
 und Aufmarsch der Gruppen ● Ansprachen:
 Siegfried Rädcl, M.d.R., Rudolf Renner, M.d.L.
 Kurt Siedermann und Bruno Siegel, M.d.L.
 Fußballwettkampf der ersten Mannschaften
 DSV 1910 und Fußballabteilung Zschachwitz
 Stellplätze: Striesen, 12⁴⁵ Uhr, Pohlandplatz
 Johannstadt, 13¹⁵ Uhr, auf dem Dürerplatz
 Löbtau, 13 Uhr, auf dem Dorfplatz in Löbtau
 Alt- und Friedrichst., 13³⁰ Uhr, Freiberger Platz
 Neustadt-O., 13⁴⁵ Uhr, auf dem Bischofsplatz
 Neustadt-W., 13 Uhr, Goldnes Lamm, Trachau
 14 Uhr, Wilhelmplatz: Formierung der Gesamt-
 zug zum Marsch nach der Ilgenkampfbahn
 Kommunistische Partei / Groß-Dresden

Wählt Liste 5

Gegen Diktatur der Fruttkapitalis und sozial-
 verrät! Für revolutionären Klassenkampf!

195

199

212

213

WEG MET WELTER RUYSEN! COLYN!

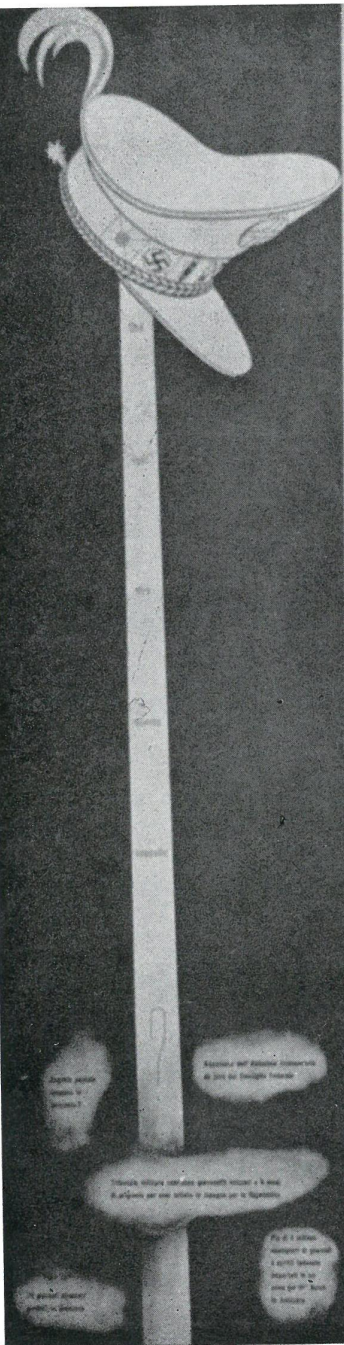

STAAKT TEGEN LOONSVERLAGINGEN! KIEST COMMUNISTEN!

全國農民組合の大会

町村會とのつとれ!
 農業労働者賃銀制の確立
 立禁止毛差押反對
 自作農制定農地金庫法反對
 小作料減免、土地を農民へ!
 重農稅の撤廢不在地主稅の創設累進所得稅の確立
 治安維持法並に暴壓法撤廢
 小作爭議軍隊出動反對!
 地主資本家の議會解散
 帝國主義戰爭反對
 ロシアを守れ!
 労働者農民の政府をつくれ!

日5月11日8月8日期
 運動民農 議議

O
Svizzera
dove
vai?

*Il popolo deve decidere!
Non il Consiglio federale!*

*Non un blocco
redagionario in
Parlamento!*

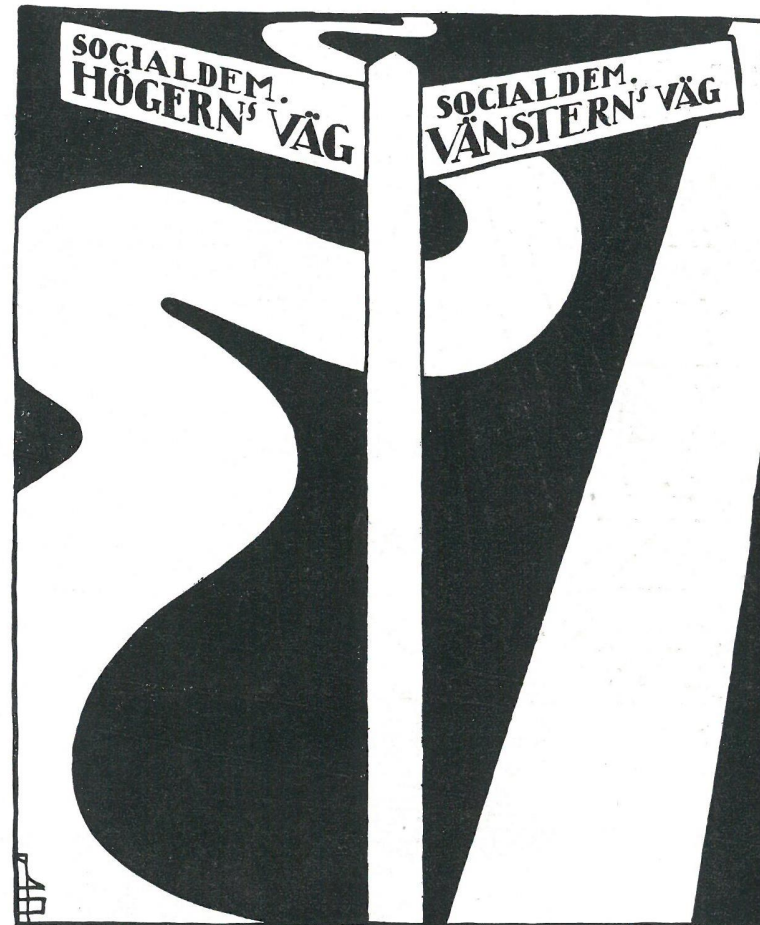
MANIFESTAZIONE

DEL PARTITO SOCIALISTA SVIZZERO

Martedì, 1° febbraio, ore 20¹⁵ alla Casa del Popolo
Bellinzona

Oratori: E. ZELI
G. CANEVASCINI
Dr. W. STOCKER

Consigliere nazionale
Consigliere di Stato
Segretario del P.S.S. Zurigo

ARBETARE! VALMÄN!
Vilken väg väljer du? Den raka vägen eller slingerbultarnas?
Rösta med den socialdemokratiska vänstern!

**A HÁBORU BORZALMAI ELLEN
BUDAPEST MUNKÁSSÁGA VASÁRNAP D.U.
TÜNTETŐ FELVONULÁST ÉS NÉPGYŰLÉST
TART A TATTERSAALBAN.**

**MINDEN MUNKÁSNAK TILTAKOZNI
KELL A TÖMEGMÉSZÁRLÁS ELLEN**
A MAGYARORSZÁGI SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT.

247

Il programma dei
blocchi borghesi:
“LEGGE e ORDINE,,

Votate per il Partito Comunista

ВРЕСТЪЯНИН

ЕСЛИ ТЫ НЕ ХОЧЕШЬ
ВОРМИТЬ ЮМЕЩИКА

НАКОРМИ ФРОНТ
ЗАЩИЩАЮЩИЙ
ТВОЮ ЗЕМЛЮ И
ТВОЮ СВОБОДУ.

ПЕТЕРБУРГ-РОСТА

ВСЕ НА ПОМОЩЬ ДОНБАССУ!
СМОТРИТЕ! СЛУШАЙТЕ!

УГЛЯ!
УГЛЯ!
УГЛЯ!

ВИДЕЛИ? СЛЫШАЛИ?
ВСЕ ЗА РАБОТУ!

ВСЕ НА ПОМОЩЬ ДОНБАССУ!

РОСТА № 635

2. ЧТИ УГОШНИКОВИ ПОСТ
ОТДАВЛ ДЕНЬЖАТА В
РУСТ

3. БЕЗ ГРЕБЕНКИ БЕЗ МАШИНКИ
ДО ПОСЛЕДНЕЙ СТРИГ СКОТИНКИ

4. КОЛЬ ГДЕ ТЛУШКАМИ ЧИТ
ПРОВ ТУ ТЕЛКУ СТОРОЖИТ

5. ТАКТО, ВЕСЕЛ ИЗДУРОВ
ПРОМЫШАЯ В ДЕРЕ-
ВНЕ ПРОВ

1. ВЕСОМ РОВНО СЕМЬ ПУДОВ
ЖИЛ НА СВЕТЕ ДЯДЯ ПРОВ

6. РЕВОЛЮЦ ПРИШЛА
К ПРОВУ В ДОМ ГОСТЕЙ
СВЕЛА

7. НЕ ПРИШЛОСЯ ОТ ОТДЫШКИ
ЗАГЛЯНУТЬ НА ДНО КУБЫШКИ

8. НЕ ЕГО ВЗЯЛА В ПОЛЮ
ТРУДОВАЯ МАТЬ ЗЕМЛЯ

252

Российская Социалистическая Федеративная Советская Республика

ОБМАНУТЫМЪ БРАТЪЯМЪ
ВЪ КЛОУВАРСКИХЪ ОБОИХЪ
 Писано и режисс. Д. М. ШИВА СЪ П. ТАГО

Содержание: ...

250

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ
БОЛЬШОЙ ДРАМАТИЧЕСКИЙ
ТЕАТРЪ ВЪКШ МАЛЫЙ. Фантанна, 65.
14 АПРЕЛЯ
1924 г.

БУДУТЪ МАШИНЫ

ПЬЕСА ВЪ ДѢЯТЕЛСТВѢ
А. Н. ТОЛСТОГО

РЕЖИССЕРЪ П. П. ХОХЛОВЪ **ХУДОЖНИКЪ Ю. П. АННЕНКОВЪ**

БИЛЕТЫ СЪ 5 РУБ. АПРЕЛЯ ПРОДѢЛАНЪ

**НЕСМОТРЯ НА ТРЕХЛЕТНИЙ
УСЛАНЬЕ ВРАГОВ ВСЕГО МИРА
РЕВОЛЮЦИЯ ИДЕТ
ГИГАНТСКИМИ ШАГАМИ!**

КРОНШТАДТСКАЯ

КАРТА БИТА!

272

267

309

301

340

347

300

319

ПОМОГИ

KUNSTGEWERBEMUSEUM ZÜRICH

281

324

280

311

259

326

332

ГОРДОСТЬ

СОВЕТСКОГО
КИНО

1905 ГОДА

ПРОИЗВОДСТВО ГОСКИНО
№1 ФАБРИКА
РЕЖИССЕР
ЭЙЗЕНШТЕЙН
ОПЕРАТОР
ТИГЕВ
ЛАСИНСКИЙ

БРОНЕНОСЕЦ ПОТЕМКИН

**На помощь
детям и женщинам
героической
Испании!**

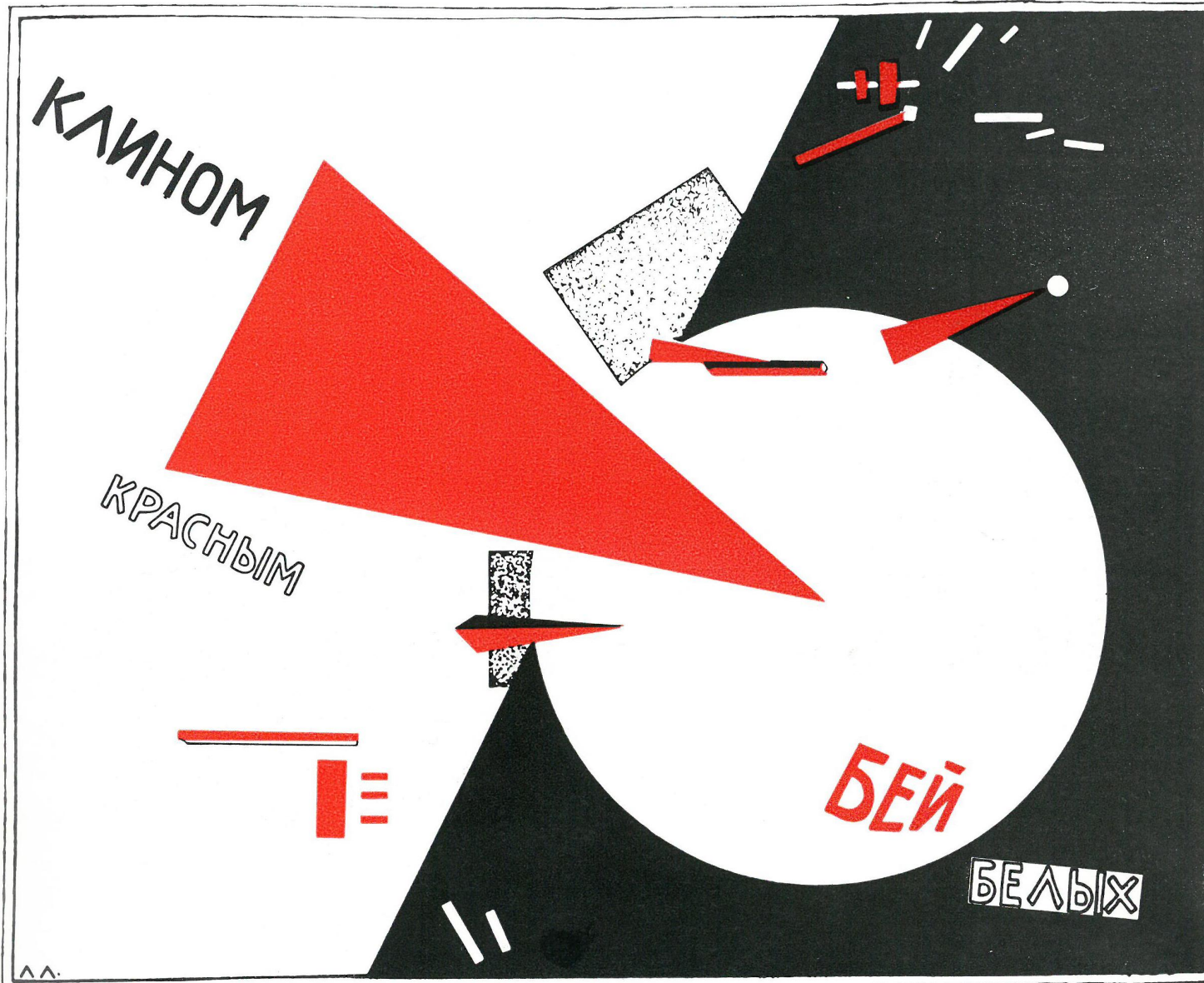
285

286

А.Киселёв-41г

**СМЕРТЬ
ФАШИСТСКОЙ!
ГАДИНЕ!**

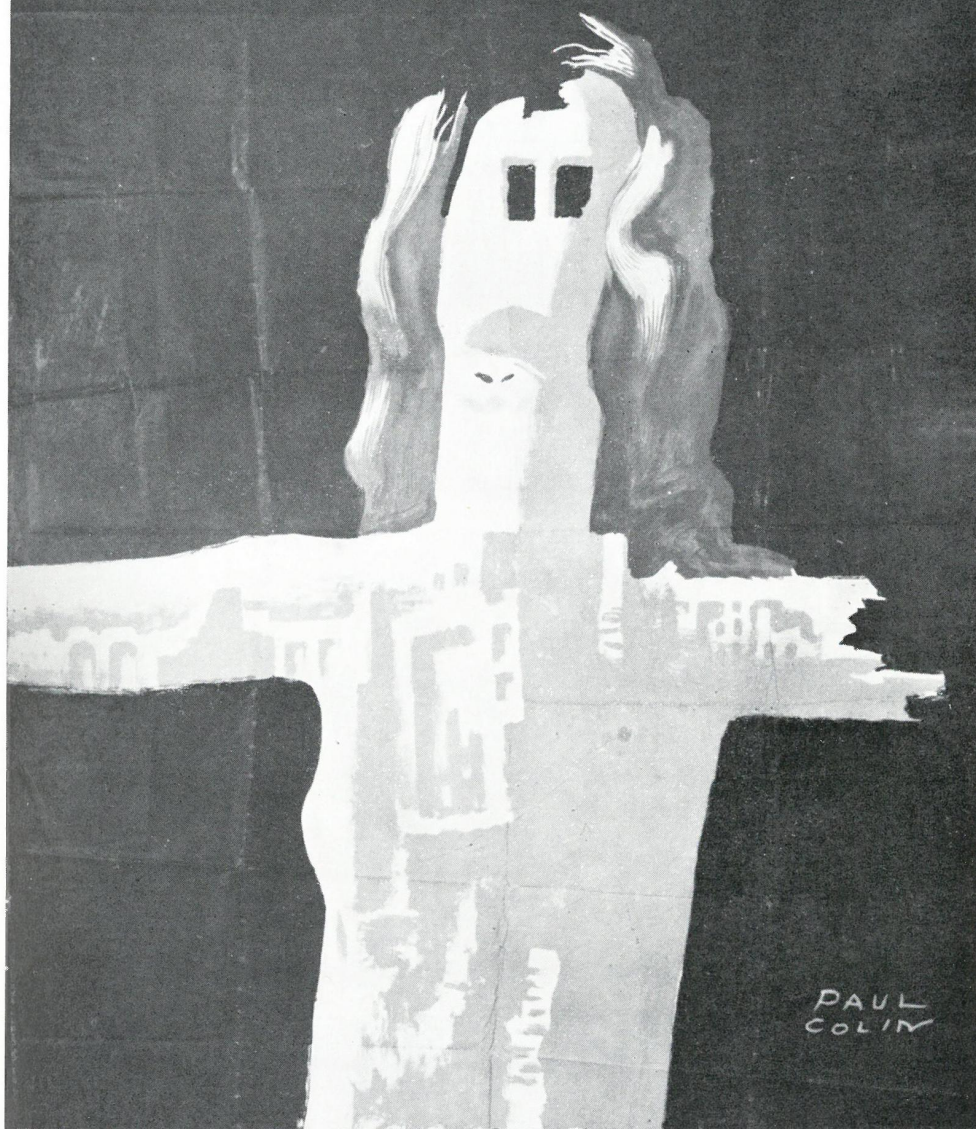

ЛЛ.

velká říjnová
socialistická
revoluce

VARSOVIE ACCUSE

PAUL
COLINVAUX

EXPOSITION

GALERIE DES BEAUX-ARTS - 140, RUE DU FAUBOURG S'HONORE
METRO - ST PHILIPPE DU ROULE

ANTONIO

MAC HADO

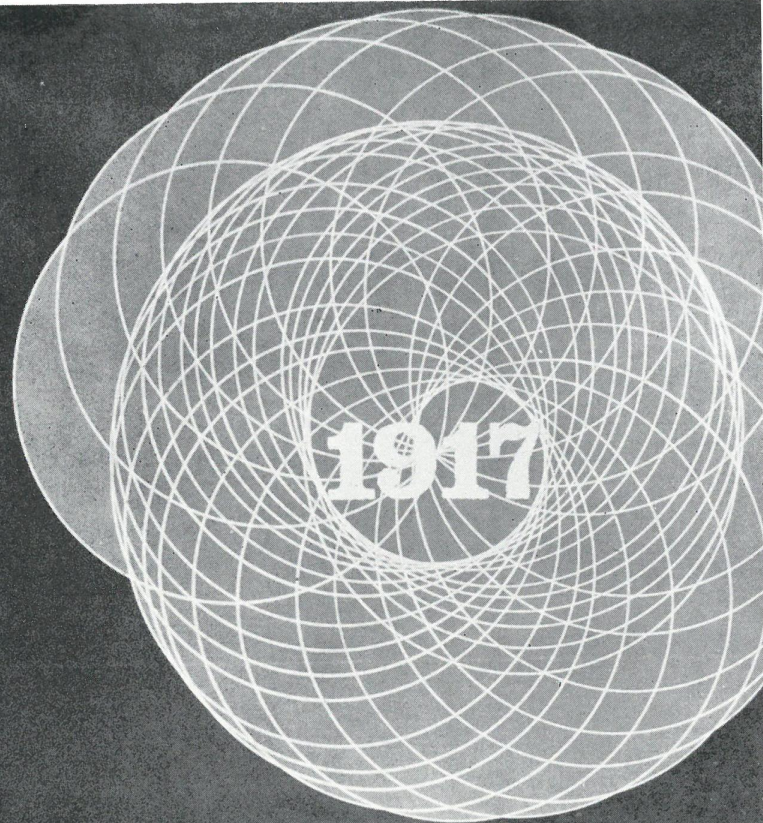
20.1.59 30.1.59.

HOMENAJE A SU MEMORIA

COLLIURE, 22 DE FEBRERO

PARIS, 25 DE FEBRERO

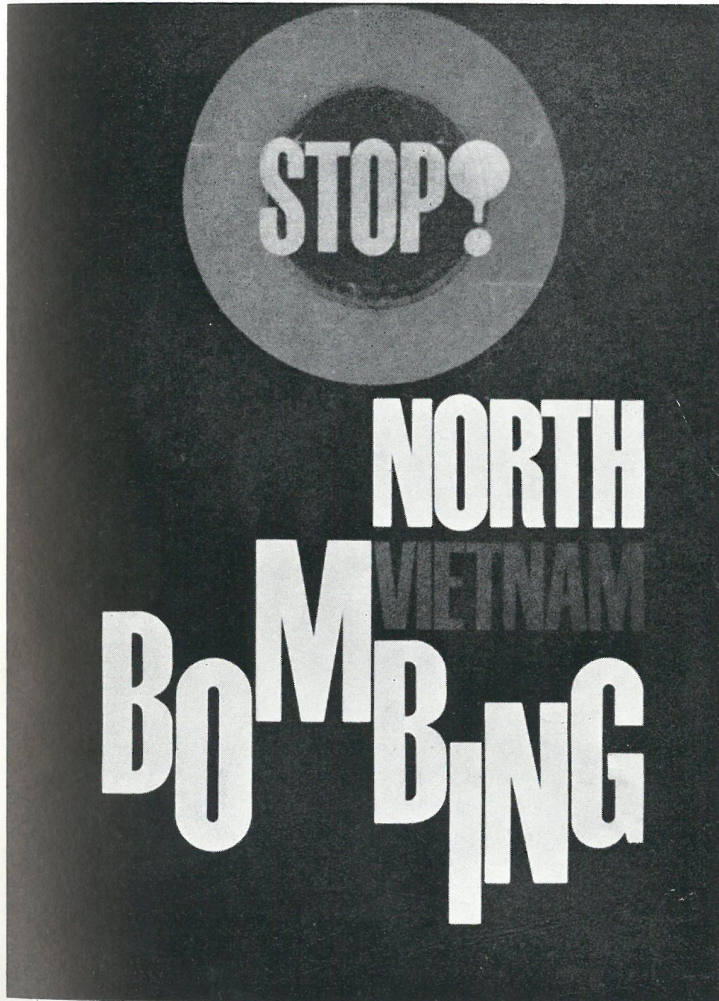
ACTO EN EL ANEXO DE LA SORBONA

**48^e ANNIVERSAIRE DE LA
REVOLUTION SOCIALISTE D'OCTOBRE**

**PROGRES
DEMOCRATIE
BONHEUR
PAIX**

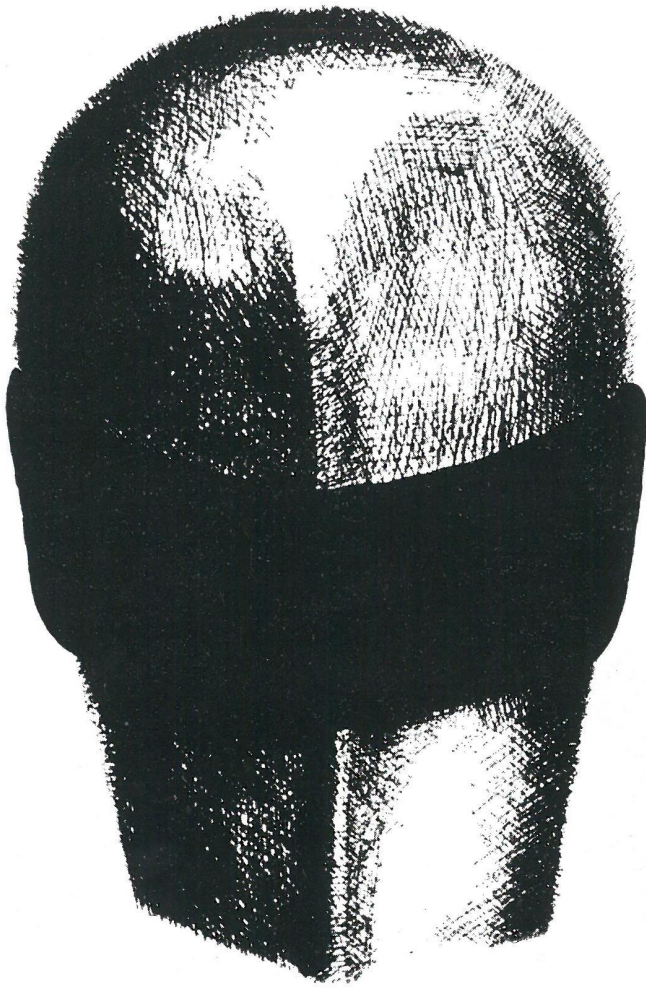
le parti communiste français

Im
Westen
nichts
Neues

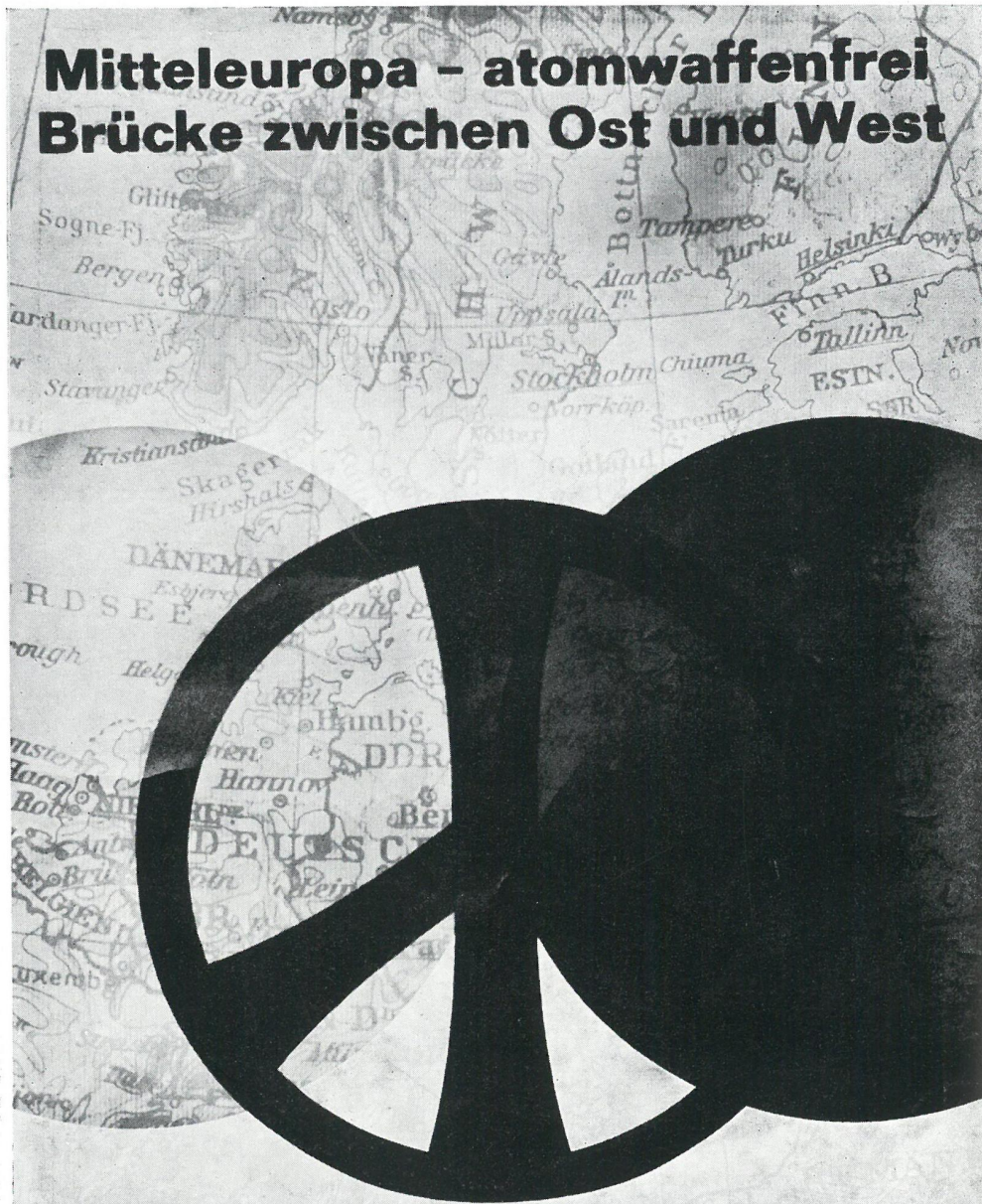

Notstandsgesetze:

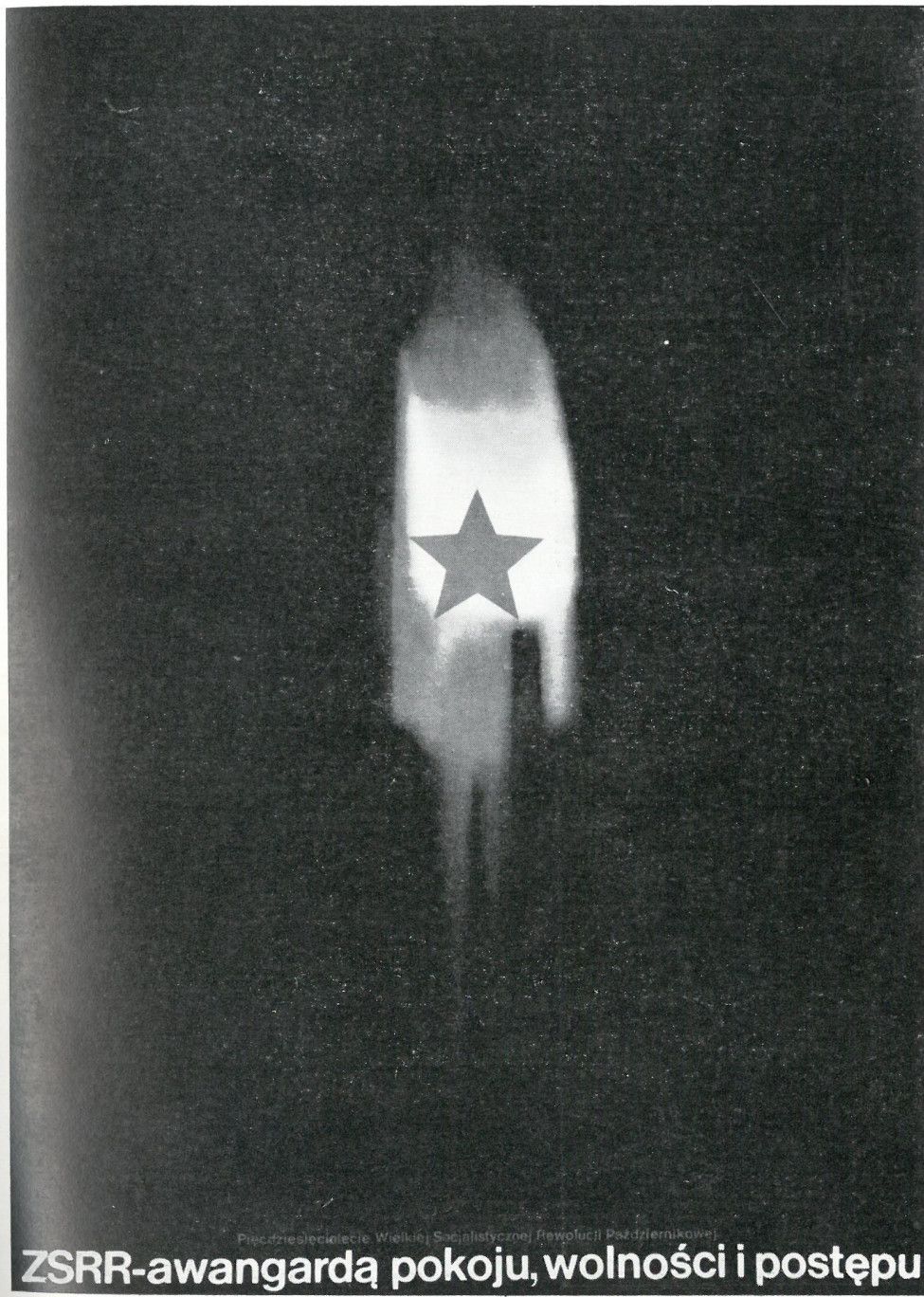

Maulkorb für's Volk!
politischer Selbstmord!

Mitteleuropa - atomwaffenfrei Brücke zwischen Ost und West

**Kampagne für Abrüstung
Ostermarsch der Atomwaffengegner**

Przedzielecielecie Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej

ZSRR-awangarda pokoju, wolności i postępu

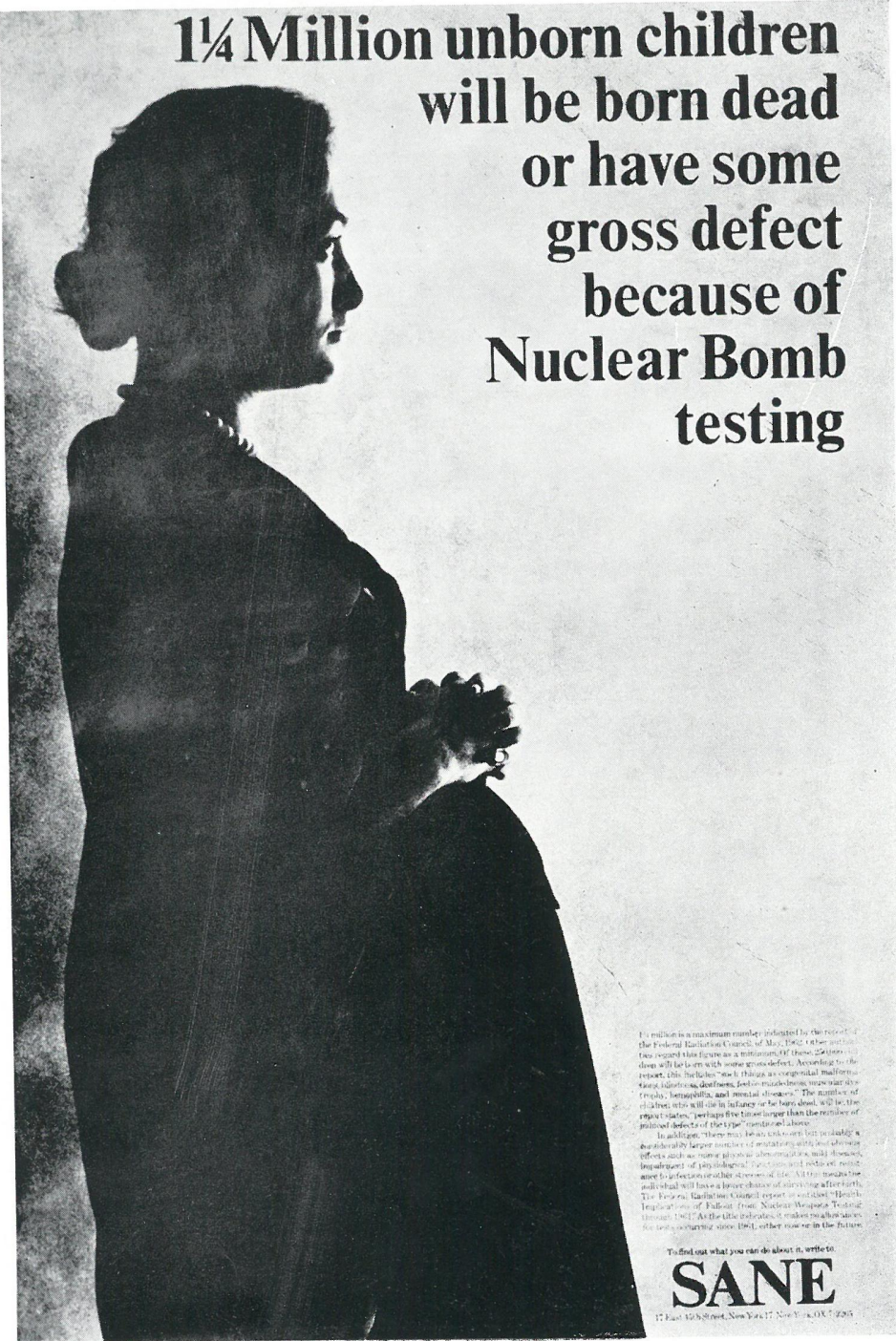
Lenin

WYSTAWA
PLAKATU

MARZEC - KWIECIEŃ
MUZEUM LENINA
W MIEJSCU
BYŁEGO KRAJOWEGO
BIURA SAMODZIELNOŚCI

**1¼ Million unborn children
will be born dead
or have some
gross defect
because of
Nuclear Bomb
testing**

1¼ million is a maximum number indicated by the report of the Federal Radiation Council of May, 1967. The report also says that this figure is a minimum. Of these 1¼ million, 1 million will be born with some gross defect. According to the report, this includes such things as congenital malformations, deformities, deafness, facial malformations, severe eye defects, hemophilia, and mental diseases. The number of children who will die in infancy or be born dead will be the report states, perhaps five times larger than the number of physical defects of the type mentioned above.

In addition, there may be a considerable but probably a considerably larger number of mutations with no obvious effects such as some physical abnormalities, mild blindness, impairment of psychological functions and risks of reproductive defects or other stresses of life. All this means that individuals will have a lower chance of surviving after birth. The Bureau of Radiation Council report is entitled "Health Implications of Fallout from Nuclear Weapons Testing through 1967." As the title indicates, it makes no allowance for any occurring since 1967, either now or in the future.

To find out what you can do about it, write to:

SANE

17 East 45th Street, New York 17, New York, OX 1-2295

IF IT HAD NOT BEEN FOR THESE THING,
I MIGHT HAVE LIVE OUT MY LIFE TALK-
ING AT STREET CORNERS TO SCORN-
ING MEN. I MIGHT HAVE DIE, UN-
MARKED, UNKNOWN A FAILURE. NOW
WE ARE NOT A FAILURE. THIS IS OUR
CAREER AND OUR TRIUMPH. NEVER IN
OUR FULL LIFE COULD WE HOPE TO
DO SUCH WORK FOR TOLERANCE, FOR
JUSTICE, FOR MAN'S UNDERSTANDING
OF MAN AS NOW WE DO BY ACCIDENT.
OUR WORDS - OUR LIVES - OUR PAINS
NOTHING! THE TAKING OF OUR LIVES -
LIVES OF A GOOD SHOEMAKER AND A
POOR FISH PEDDLER - ALL! THAT LAST
MOMENT BELONGS TO US - THAT
AGONY IS OUR TRIUMPH.

F. S. 1/2
28.12.61.

Congres National

~~du~~
Mouvement de la PAIX

~~du~~
10 et 11 May 1962

~~du~~
Issy - Les-Moulineaux

STOP NUCLEAR SUICIDE CAMPAIGN FOR NUCLEAR DISARMAMENT 2 CARTHUSIAN ST LONDON EC4

GIỮ LẤY QUÈ HƯƠNG
GIỮ LẤY TUỔI TRẺ

**ЗНАМЯ РЕВОЛЮЦИИ
НЕ ПОМЕРКНЕТ В ВЕКАХ!**

AMERICAN

SOTTOSCRIVETE

**UN MILIARDO
PER LA STAMPA
COMUNISTA**

PLAKATY NADESŁANE PO ODDANIU KATALOGU DO DRUKU

FRANCJA

CALDER ALEXANDER

441. Sztuka na rzecz pokoju w Wietnamie
(plakat wystawy)

Paryż 1967, 65×44,5

wyd. Galerie Creuze

JOUFFROY JEAN PIERRE

442. 1000 numer dodatku niedzielnego „L'Humanité”
z okazji 50 rocznicy Rewolucji Październikowej

Paryż 1967, 79×60

wyd. Francuska Partia Komunistyczna

443. 1917—1967 50 rocznica Socjalistycznego Października
Paryż 1967, 118×79

wyd. Francuska Partia Komunistyczna

444. Zgromadzenie Ogólne Uniwersytetu Paryskiego na
rzecz pokoju w Wietnamie

Paryż 1967, 76,5×57

445. Młodzież z Wietnamem

Paryż 1966, 59,5×79

wyd. Związek Komunistycznej Młodzieży Francji i in.

• KLEINBERG SACHA, RAPHO (fot.)

446. Wstrzymać agresję amerykańską. Pokój dla Wietnamu
Paryż 1967, 76×57

wyd. Francuska Partia Komunistyczna

MARTY DANIEL

447. W hołdzie Komunie Paryskiej

Paryż, Londyn, 60×80

wyd. Stowarzyszenie Przyjaciół Komuny i in.

SALVI S., BISCHOF WERNER (fot.)

448. Pokój dla Wietnamu. Wstrzymać agresję amerykańską
Paryż, 1966, 68×59

wyd. Francuska Partia Komunistyczna

HISZPANIA

A. G., J. O.

449. Precz z bazami amerykańskimi!
(plakat wydany nielegalnie)

Madryt 1962, 38×52

CADENA

450. Młodość i świadomość — gwarancją postępu
109,5×77

Victoria and Albert Museum Londyn

CLAVÉ ANTONI

451. Teatr dla frontu

1938, 99×67

Victoria and Albert Museum Londyn

OLIVER AMADO

452. Szpony włoskiego napastnika

99×69,5

Victoria and Albert Museum Londyn

ORTEGA JOSE

453. Hiszpania. Sztuka i kultura

(plakat na rzecz wolnej Hiszpanii)

Paryż 1966, 78×58

454. W hołdzie narodowi wietnamskiemu walczącemu
o niepodległość i pokój

Londyn, 80×58

wyd. Rada Pokoju Okręgu Paryskiego

PEDRAZA BLANCO

455. Hiszpania 1936 w dokumencie historycznym
(plakat filmowy)

1936, 101,5×69

Victoria and Albert Museum Londyn

SAURA ANTONIO

456. 2 Festiwal Hiszpański w Aubervilliers

(na rzecz pomocy walczącej Hiszpanii)

Paryż 1967, 92×43

KUBA

AUTOR NIEOKREŚLONY

457. Światowy Tydzień Solidarności z Narodami Afryki
1967, 62×38

wyd. OSPAAAL

AUTOR NIEOKREŚLONY

458. Pierwsza konferencja Olas

1967, 98,5×63

МЫ БУДЕМ ЖИТЬ ЛЕГЕНДОЙ МОЛОДОЮ!

Drukarnia im. Rewolucji Październikowej, Warszawa. Zam. 1049. T-9. Cena zł 50.—

